Proletarci vseh dežel, združite se!

Cena din 20

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

DELO

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

Glavni urednik Janez Vipotnik Odgovorni urednik Ivan Šinkovec

LJUBLJANA, torek, dne 13. junija 1961 – Leto III., štev. 160

KONČANA PRIPRAVLJALNA KONFERENCA V KAIRU

Konferenca izpolnila vse naloge

S soglasnim sprejetjem začasnega dnevnega reda sestanka voditeljev izvenblokovskih držav je kairska konferenca dejansko uspešno opravila svoje delo – Med vso konferenco so prevladovali skupni interesi in cilji

KAIRO, 12. jun. (Tanjug). Predstavniki izvenblokovskih držav na pripravljalni konferenci v Kairu bodo imeli nocoj svojo zaključno sejo. Proučiti morajo še poročilo o delu konference. Objavili bodo tudi skupno poročilo. S soglasnim sprejetjem začasnega dnevnega reda sestanka voditeljev izvenblokovskih držav je kairska konferenca sinoči v bistvu izpolnila vse osnovne naloge, zaradi katerih je bila sklicana.

Začasni dnevni red sestanka voditeljev izvenblokovskih držav, ki so ga soglasno sprejeli na sinočnji seji, je naslednji:

Prvič: Splošna izmenjava gledišč o mednarodnem položaju.

Drugič: Vzpostavitev in krepitev mednarodnega miru in varnosti. V okviru te točke bodo obravnavana naslednja vprašanja: 1. spoštovanje pravic narodov in posebno pravice do samoodločbe, boj proti imperializmu in boj za odpravo kolonializma in neokolonializma; 2. spoštovanje suverenosti in ozemeljske integritete držav, nevmešavanja v notranje zadeve drugih držav; 3. boj proti rasni diskriminaciji in politiki apartheida; 4. splošna in popolna razorožitev, prepoved atomskih poskusov in vprašanje tujih vojaških oporišč; 5. aktivna miroljubna koeksistenca med državami ne glede na razlike v političnih družbenih sistemih; 6. vloga in struktura OZN in dosledno uveljavljanje resolucij svetovne organizacije.

Tretjič: Problemi neenakomernega gospodarskega razvoja, krepitev mednarodnega gospodarskega sodelovanja in tehnična pomoč.

Četrtič: Razno.

Petič: Skupno sporočilo o delu konference voditeljev izvenblokovskih držav.

Predstavniki izvenblokovskih držav so na pripravljalni konferenci določili, da bo konferenca voditeljev 1. septembra v Jugoslaviji, določili so osnovne kriterije in načela izvenblokovske politike, na podlagi katerih bo odločeno, katere države bodo povabljene na konferenco voditeljev, na sinočnji seji pa so sprejeli dnevni red. Na včerajšnji seji so ustanovili tudi poseben odbor diplomatskih predstavnikov držav, ki sodelujejo na konferenci v Kairu. Odbor bo na podlagi sklepov konference in v skladu s kriteriji in načeli, ki so jih določili, poslal povabila za konferenco voditeljev. Odbor veleposlanikov držav, sodelujočih na kairski konferenci, se bo sestal v Kairu takoj po končani pripravljalni konferenci.

Po splošni oceni vseh udeležencev so predstavniki izvenblokovskih držav opravili na prvi skupni konferenci zelo pomembno in koristno delo. Na konferenci niso samo sprejeli vseh potrebnih sklepov za sestanek voditeljev izvenblokovskih držav, ampak je konferenca hkrati mnogo prispevala h krepitvi stikov in sodelovanja med izvenblokovskimi državami. Omogočila je boljšo medsebojno seznanitev in določitev metod skupnega dela in sporazumevanja v boju za skupne cilje. Konferenca je tudi razvila in okrepila enotno stališče za koordinacijo naporov izvenblokovskih držav.

Značilno za konferenco v Kairu je, da so v njenem delu in splošnih namenih vseh delegacij prevladovali skupni interesi in cilji ter v bistvu skupna gledišča o problemih sodobnega mednarodnega razvoja. Ta skupna orientacija je postala na konferenci tista osnova, na kateri so predstavniki izvenblokovskih držav, ki doslej še nikoli niso sedli za skupno konferenčno mizo, hitro našli skupni jezik in so hitro vzpostavili metode skupnega iskanja in sprejemanja najprimernejših in najustreznejših odločitev.

Druga bistvena značilnost pripravljalne konference je njen izrazito delovni značaj. Vestno so obravnavali vsako vprašanje, proučili vsako mnenje in pretehtali vse argumente. Naposled pa je pripravljalna konferenca potrdila tudi, da je popolnoma dozorel predlog o sestanku voditeljev izvenblokovskih držav. Vsi udeleženci konference so zelo jasno in odločno izrazili prepričanje, da bo sestanek voditeljev akcija zgodovinskega pomena, ki najbolje izraža potrebe sodobnega sveta.

Vrnitev državnega sekretarja za zunanje zadeve Koče Popoviča s pripravljalne konference v Kairu. — Na sliki: S sprejema na zemunskem letališču. Telefoto: Tanjug

Ameriška študija o Jugoslaviji

New York, 12. jun. (Tanjug). »Twentieth Century Fund«, ameriška nevladna fondacija, ki se ukvarja z raziskavami na gospodarsko-socialnem področju in z mednarodnimi problemi, je v svojem letnem poročilu objavila, da je skupini znanstvenih delavcev poverila nalogo, da pripravijo širšo študijo o Jugoslaviji. Študija naj bi bila objavljena prihodnje leto.

V poročilu fondacije je rečeno, da so sklep o tem, da bodo sestavili študijo o Jugoslaviji, sprejeli zato, ker zavzema jugoslovanska izkušnja važno mesto v mednarodnem dogajanju. V obrazložitvi sklepa o tem je rečeno, da je Jugoslavija neodvisna država, ki ne pripada nobenemu bloku.

Djuro Pucar sprejel japonskega veleposlanika

Sarajevo, 12. jun. (Tanjug) Predsednik Ljudske skupščine Bosne in Hercegovine Djuro Pucar je sprejel danes na protokolarni obisk japonskega veleposlanika v Beogradu Mičitošija Takanašija in ga zadržal na kosilu.

Japonskega veleposlanika sta sprejela tudi predsednik republiškega Izvršnega sveta Osman Karabegović in podpredsednik OLO Sarajevo Zehra Muidović.

IZJAVA KOČE POPOVIĆA PRED ODHODOM IZ KAIRA

Razgovori v popolnem zaupanju

KAIRO, 12. jun. (Tanjug). Državni sekretar za zunanje zadeve Jugoslavije Koča Popović je pred svojim odhodom iz Kaira sprejel predstavnike jugoslovanskega tiska in radia, poročevalce s pripravljalnega sestanka za konferenco voditeljev izvenblokovskih držav. Na prošnjo, naj oceni potek in rezultate sestanka, je Koča Popović izjavil:

»S pripravljalnega sestanka se vračam zelo zadovoljen. Naloga njegovih udeležencev je bila, pripraviti vse potrebno za bližnjo konferenco šefov izvenblokovskih držav in vlad. Sodim, da je bila ta naloga popolnoma uspešno opravljena. Obravnavali smo vsa vprašanja, k ureditvi katerih naj bi pripomoglo delo glavne konference. Imeli smo zelo izčrpne razgovore v vzdušju popolnega zaupanja in razumevanja. To je treba še tembolj poudariti, ker so se tokrat prvič sestali predstavniki držav medsebojno oddaljenih področij na svetu, ki imajo že spričo tega svoje posebne probleme in interese.

Zato mislim, da je treba poudariti kot poglavitni rezultat prav to, da so na tem sestanku zelo jasno prišla do izraza skupna gledišča o vlogi in nalogi izvenblokovskih držav.

Vse to zanesljivo jamči, da bo konferenca, ki bo v Jugoslaviji 1. septembra, pomenila izredno važen prispevek v naporih za okrepitev miru, za zboljšanje mednarodnih odnosov in razširitev sodelovanja na svetu.

To, da je bila za kraj glavne konference izbrana Jugoslavija, je zgovorno priznanje celotni politiki aktivne koeksistence, ki jo naša država leta dosledno uveljavlja.

Na koncu bi rad izrazil zahvalo in izrekel priznanje vladi Združene arabske republike za to, da je zelo uspelo organizirala pripravljalni sestanek, in za toplo gostoljubje, ki so ga bile deležne vse delegacije,« je izjavil državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović poročevalcem Tanjuga, Jugoslovanske radiodifuzije, »Borbe«, »Vjesnika«, »Nove Makedonije« in »Oslobodjenja«.

Ameriški veleposlanik pri dr. Bakariću

Zagreb, 12. junija. (Tanjug) Predsednik Sabora Hrvatske dr. Vladimir Bakarić je sprejel danes ameriškega veleposlanika v Beogradu Georga Kennana in ga zadržal skupaj z njegovo soprogo na kosilu. Na kosilu sta bila tudi podpredsednik republiškega Izvršnega sveta Ivan Krajačić in generalni konzul ZDA v Zagrebu Montgomery.

Predsednik zakonite laoške vlade Suvana Fuma in voditelj gibanja Patet Lao Sufanuvong sta prispela v Ženevo. Napovedujejo, da se bosta v soboto v Zürichu sestala s predstavniki laoške desnice. (Foto: Tanjug)

DELO MEDNARODNE KONFERENCE O LAOSU

Osnovna nasprotja še neizglajena

Voditelji treh laoških političnih skupin se bodo sestali v Zürichu – Sporazum med temi voditelji bi omogočil napredek na konferenci o Laosu

ŽENEVA, 12. jan. Na začetku današnje seje mednarodne konference o Laosu je britanski minister lord Home, ki je predsedoval seji, obvestil udeležence, da se bodo voditelji treh laoških političnih skupin v kratkem sestali v Zürichu.

Home je tudi izrazil upanje, da bodo dosegli sporazum o ustanovitvi enotne laoške delegacije, ki bo sodelovala na ženevski konferenci. Home je odpotoval iz Ženeve v London.

Kakor poroča Tanjug, je pozornost zdaj usmerjena v bližnji sestanek Suvane Fume, Sufanuvonga in Buna Uma. Pričakujejo, da se bodo sestali v soboto. Kakor poudarjajo v Ženevi, bi sporazum med predstavniki treh laoških skupin ustvaril možnost, da bi v Ženevi začeli formulirati sporazum o Laosu.

Na današnji 14. plenarni seji konference o Laosu, ki so jo sklicali po sporazumu med obema predsednikoma konference — lordom Homeom in sovjetskim zunanjim ministrom Gromikom — sta govorila namestnik voditelja ameriške delegacije Harriman in zunanji minister LR Kitajske Čen Ji. Sporazum o sklicanju seje je bil dosežen po daljšem razgovoru in sklepu, da bodo mednarodni kontrolni komisiji v Laosu poslali poslanico, ki zahteva sodelovanje laoških strank s komisijo za inšpekcijo in nadzor nad prekinitvijo bojev.

Na seji je namestnik voditelja ameriške delegacije izrazil obžalovanje, da je bila otežkočena dejavnost mednarodne kontrolne komisije. Iz zadnjega poročila komisije z dne 8. junija je navedel odstavke, v katerih komisija zahteva pooblastila, da lahko preišče, ali gre za kršenje sporazuma o premirju, in o tem poroča. Iz tega poročila je citiral tudi odstavek, v katerem je rečeno, da mednarodna kontrolna komisija računa na sodelovanje vseh laoških skupin. Ponovno je vztrajal pri tem, da je treba doseči dejansko opustitev sovražnosti v Laosu. Rekel je, da ameriška delegacija z zanimanjem pričakuje poročilo mednarodne komisije o »kršitvi sporazuma na področju Pa Donga«.

Sovjetski zunanji minister Gromiko je pripomnil, da bi se morale vse delegacije poprej seznaniti s poslanico kontrolne komisije z dne 8. junija. Menil je tudi, da bi se morali delegati držati dnevnega reda in da bi morali na konferenci razpravljati o bistvenih vprašanjih.

Potem je govoril voditelj delegacije LR Kitajske Čen Ji, ki je spregovoril o francoskem osnutku protokola z dne 6. junija, v katerem so določene naloge mednarodne kontrolne komisije. Rekel je, da je ta protokol nesprejemljiv, prejšnji francoski predlogi pa so pomanjkljivi, vendar je moč o njih razpravljati. Novi francoski predlog po njegovem mnenju ovira dosego sporazuma o Laosu. Čen Ji je tudi negativno ocenil zadnje predloge britanske delegacije o razširitvi pravic mednarodne kontrolne komisije.

Tajlandski predstavnik je potem zahteval, da je treba povabiti na konferenco Bun Umove predstavnike kot »edino zakonite predstavnike Laosa«. Gromiko je odgovoril, da ne gre več za to vprašanje, medtem ko je skušal predsedujoči lord Home vplivati pomirjevalno in je poudaril, da pred razgovori treh laoških princev ne bi bilo treba načenjati tega vprašanja. Tajlandski predstavnik je zagrozil, da bo njegova delegacija zapustila konferenco, če ne bodo upoštevali njene zahteve. Tudi indijski delegat Menon je skušal vplivati na tajlandskega delegata, rekoč, da je to vprašanje proceduralno že odpadlo.

Na današnji seji je govoril tudi predstavnik Neo Lao Haksata Vongvičit.

Nova plenarna seja je napovedana za jutri popoldne. Opazovalci so mnenja, da je današnja debata pokazala, da osnovna nasprotja še niso izglajena.

London o sovjetskih spomenicah

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

LONDON, 12. jun. V Londonu pazljivo proučujejo dve sovjetski spomenici, ki ju je premier Hruščev izročil predsedniku Kennedyju na Dunaju. Spomenici o mirovni pogodbi z Nemčijo so objavili z večjim poudarkom kakor spomenico o razorožitvi. Morebitno separatno mirovno pogodbo z Vzhodno Nemčijo presojajo tu kot realno možnost že do konca letošnjega leta, kar bi utegnilo imeti za prihodnost Berlina in za odnose med obema blokoma zelo velike posledice.

Predstavnik Foreign Officea je danes rekel novinarjem, naj poiščejo britansko stališče v včerajšnji izjavi zunanjega ministra lorda Homea pred odhodom v Ženevo.

Na vprašanje, kaj misli o Berlinu kot nevarnosti za svetovni mir, je lord Home rekel: »V sedanjem trenutku je več konferenc, na katerih naj bi Rusi dosegli sporazum z nami. Prva je laoška konferenca, na katero pravkar odhajam, druga pa konferenca o prenehanju poskusov z jedrskim orožjem. Rad bi videl napredek na teh dveh konferencah, preden bomo začeli govoriti o tretji«.

Na vprašanje, kaj misli o separatni mirovni pogodbi ki bi jo podpisali bivši vojni zavezniki, je šef Foreign Officea odgovoril:

»O tem moramo razpravljati mi in naši zavezniki. Glavno gledišče pa je v tem, kar smo mi zmerom govorili, namreč, da morajo prebivalci Berlina uživati svobodo, zavezniki pa imajo vso pravico ostati v Berlinu in njihova pravica do dostopa v mesto mora biti zajamčena.«

Pozornost vzbuja predvsem, da v izjavi ni omenjena podpora kanclerju Adenauerju in županu Berlina Brandtu, ki sta odklonila sovjetski načrt kot »nesprejemljiv«, ker določa separatno mirovno pogodbo.

Homeovo izjavo tolmačijo tu kot pripravljenost britanske vlade, da obnovi četverna pogajanja o Berlinu. Zunanji ministri Britanije, Francije, ZDA in ZSSR so razpravljali o Berlinu leta 1959 v Ženevi in zdaj tako rekoč ni formalnih ovir za nove razgovore štirih, ker ženevska konferenca ni zaključena. Proti takratnemu načrtu ZSSR o internacionalizaciji Berlina so Britanci postavili načrt o zboljšanju četvernega statusa mesta, s čimer so delno ustregli sovjetskim zahtevam.

Skupaj z lordom Homeom je zadržan do sovjetske spomenice tudi davišnji tisk. Namesto uvodnikov jo diplomatski sodelavci pojasnjujejo pretežno v ugodni luči. »Timesov« sodelavec jo ocenjuje na pr. kot »za zahodne sile nesprejemljivo v tej obliki«, pripominja pa, da so v spomenici točke, ki bi jih lahko »osvetlili«. Zato predvideva nadaljnjo izmenjavo mnenj, morda pa tudi konferenco.

Sovjetsko formulacijo o svobodnem nevtralnem Berlinu razlagajo tu kot pripravljenost ZSSR, da jamči zahodnim silam dostop v Berlin brez predhodnega pripoznanja Vzhodne Nemčije. Vprašanje pripoznanja Vzhodne ali Zahodne Nemčije bi prepustili uvidevnosti vsake dežele posebej.

Sovjetska elastičnost v tem vprašanju po vseh znakih sodeč zadostuje, da napoti večino Britancev k razumevanju in sodelovanju tembolj, ker britanska vlada že več let stoji na stališču, da so pozicije Zahoda v Berlinu zelo šibke in da je zaželen sporazum. Morebitna vojna za Berlin je v Veliki Britaniji skrajnje nepopularna ideja. To ne pomeni, da je vlada že določila pozitivno stališče do sovjetskih spomenic. Njeno stališče bo brž čas odvisno od ocene plusov in minusov, ki bi jih imela odobritev spomenice za vlogo Britanije v svetu, posebej pa za britansko-nemške odnose.

V. Teslić

V Srbiji snujejo sklad za nerazvita področja

Beograd, 12. junija (Tanjug). Na današnji seji Izvršnega sveta Srbije so med drugim sprejeli osnutek zakona o ustanovitvi republiškega sklada za razvoj gospodarsko nerazvitih področij predvidena pa je tudi ustanovitev sklada kot organa, v katerem bi se akumulirala v ta namen vsa razpoložljiva sredstva. Ta sredstva bi uporabili za kreditiranje gospodarskih organizacij na gospodarsko nerazvitem področju ter za graditev osnovnih objektov družbenega standarda, če bo ta graditev v zvezi z graditvijo novih gospodarskih podjetij in objektov. Mimo tega bodo pri skladu analizirali razvoj gospodarstva in organizirali proučevanje pogojev za hitrejši razvoj gospodarsko nerazvitih področij. Politično teritorialnim enotam in drugim investitorjem pa bodo na njihovo prošnjo dajali strokovno, tehnično, organizacijsko in drugo pomoč.

Svet je sprejel tudi osnutek zakona o ustanovitvi pravno ekonomske fakultete v Prištini, ki bi bila v sestavu univerze v Beogradu.

V maju večji izvoz, pa tudi uvoz

Po prvih podatkih o naši zunanji trgovini v maju se je naš izvoz v preteklem mesecu kar ugodno razvijal. Ko je v aprilu vrednost izvoza zdrknila pod lansko raven v istem mesecu, je bilo to zmanjšanje izvoza ocenjeno zgolj kot prehodni pojav. To nam zdaj potrjujejo podatki o izvozu v maju, ki se je spet povečal na 14,5 milijarde deviznih din, kar je za dobri dve milijardi več kakor lani v maju. Tako je celotna vrednost izvoza v prvih petih mesecih t. l. dosegla 65,1 milijarde din, pri čemer znaša povečanje nasproti lanskemu letu 3 milijarde dinarjev ali za 5%.

Pretekli mesec pa se je močneje povečal tudi uvoz, ki se je povzpel na 24 milijard dinarjev. Celotna vrednost uvoza je v petih mesecih dosegla 102,6 milijarde din, kar pa je kljub povečanju v maju za 6 milijard manj kakor lani v prvih petih mesecih. Naraščanje uvoza v maju je pripisati predvsem večjim nabavam proizvodov črne metalurgije in tekstilnih surovin, raznih strojev ter blaga za široko potrošnjo.

fs

VREME

Stanje 12. jun. Zahodna in osrednja Evropa sta pod vplivom nekoliko toplejših zahodnih vetrov. Valovi frontalnih motenj, ki se pomikajo iznad Atlantika nad evropsko celino, bodo še v naslednjih dneh vplivali na vreme pri nas.

Napoved za torek: Zmerno oblačno vreme, vmes še nekaj padavin. Temperature ponoči med 9 in 15, najvišje dnevne do 23 stopinj C.

OB RAZŠIRJENIH PLENARNIH SEJAH OBČINSKIH ODBOROV SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA

Od načelnega h konkretnemu

Že dobro leto dni, od V. kongresa SZDL Jugoslavije, je v organizacijah Socialistične zveze nenehna živahnost, ki jo te dni povečujejo še z razpravami o problemih komun v novem gospodarskem sistemu.

Te razprave kažejo, da se državljani živo zanimajo za družbena vprašanja. Vendar pa je treba to ugotovitev takoj dopolniti: razprave so zelo razgibane le v primerih, ko občinsko politično vodstvo razpolaga s kompleksno in konkretno analizo problematike svojega območja.

Tako je bilo, denimo, na razširjeni plenarni seji Občinskega odbora SZDL v Ravnah. Občinski ljudski odbor je namreč pripravil izračune o gibanju gospodarstva v občini v prvih letošnjih mesecih. Na podlagi te analize je bilo moč politično osvetliti tudi nekatere konkretne slabosti, nastopiti zoper posamezne negativne tendence ter podpreti konstruktivna prizadevanja. V Žalcu pa je več kot 20 diskutantov konstruktivno razpravljalo o konkretnih problemih krajevnih in stanovanjskih skupnosti, o urbanistični politiki ter o zdravstvu in šolstvu. Podobni primeri so bili tudi drugod.

So pa primeri, ko se politična vodstva v občinah ne morejo osloniti na zadostne analize. V Slov. Bistrici so na plenarni seji Občinskega odbora SZDL razpravljali o pojavih hude samovolje v nekaterih gospodarskih organizacijah, ki močno otežkočajo tudi uveljavljanje načel novega gospodarskega sistema v teh podjetjih. Toda o teh pojavih, čeprav niso šele od včeraj, občinski zbor proizvajalcev še ni razpravljal. Šele omenjena seja Občinskega odbora SZDL, na kateri so ostro politično obsodili te pojave, je dala pobudo za temeljitejšo analizo gospodarjenja in razvijanja družbenih odnosov v teh podjetjih.

Omeniti kaže tudi razširjeno plenarno sejo Občinskega odbora SZDL v Trbovljah, na kateri ni bilo slišati nobenega konkretnega podatka o tem, kako so v komuni gospodarili v prvih letošnjih mesecih. Navajali so le nekatere podatke, ki veljajo za celoten okraj. V takih primerih se seveda vsa razprava o izvajanju gospodarskih sprememb začne in neha z razvodenelim ponavljanjem že splošno znanih ugotovitev. Take zgolj formalne razprave »na pamet« seveda ne morejo učinkovito prispevati k odstranjevanju slabosti. Tudi v Trbovljah se je pokazalo, da v takih primerih prevlada v razpravi iskanje vzrokov za probleme le izven podjetij in komune, dosti manj pa je pometanja v svoji hiši.

Taki primeri opozarjajo, da bi morala občinska politična vodstva odločneje zahtevati ustrezne podatke, izračunane, analize od ljudskih odborov oziroma njihovih organov in služb. Ne gre samo za kvaliteto sej, ki jih te dni sklicujejo občinski odbori SZDL. Gre za širši problem. Novi gospodarski sistem, razširitev delitve dohodka po delu tudi v družbene službe, razvoj neposrednega samoupravljanja, povečana vloga komune pri razvijanju proizvodnje in standarda, vse to terja, da se organi komune bolj kot doslej angažirajo pri razvijanju gospodarstva in družbenih služb. Povečalo se je tudi zanimanje državljanov za obče probleme. Toda to zanimanje je preraslo organe nekaterih komun, da niso več povsem kos povečanim interesom in aktivnosti organov upravljanja in državljanov.

Nekateri občinski ljudski odbori se bodo morali spričo tega še dosti bolj kot doslej zavzeti za hitrejše usposabljanje svojih strokovnih služb, da bi le-te mogle opravljati kvalitetne kompleksne analize problematike na območju komun. (Seveda pa je v zvezi s tem treba imeti pred očmi vse plati tega vprašanja, kakor, denimo, nagrajevanje v javni upravi, organizacijo statistične službe, ki je premalo prilagojena potrebam komune itd.). Razširjene plenarne seje občinskih odborov SZDL ponovno opozarjajo, da brez tega organi komun ne morejo več zadovoljivo opravljati svoje vloge. Predvsem ne morejo biti dovolj uspešni organizatorji prizadevanj za razvijanje gospodarstva. Ravno razprave o komuni v novem gospodarskem sistemu kažejo, da nekateri ljudski odbori dosti več razpravljajo o razdeljevanju sredstev kakor pa o njihovem ustvarjanju, o proizvodnosti, proizvodnji ter razvijanju samoupravljanja na območju komune. Zato subjektivni činitelji v nekaterih komunah tudi niso storili dovolj za hitrejše premagovanje prehodnih težav pri uveljavljanju gospodarskih sprememb.

Prav v pomanjkljivih strokovnih službah ljudskih odborov lahko iščemo tudi vzroke za nekatere slabosti v organih komune. Tu in tam ugotavljamo, da nekateri odborniki zbora proizvajalcev nastopajo predvsem kot zagovorniki svojega podjetja, ne upoštevajo pa dovolj interesov celotne komune. Do tega pride med drugim tudi zato, ker nimajo analiz in drugega gradiva, iz katerega bi se kompleksno seznanili s problemi, o katerih razpravljajo in sklepajo.

Nekateri občinski odbori SZDL obravnavajo na teh razširjenih sejah le po eno ali dve področji (v Slov. Bistrici na pr. kmetijstvo in odnose v podjetjih, ponekod le zdravstvo ali šolstvo ipd.). Najprimernejše bi bilo morda kompleksno obravnavati, kako v komuni izvajajo novi gospodarski sistem na vseh področjih (ne le vgospodarstvu, marveč tudi v zdravstvu in drugih družbenih službah). Seveda naj ima prednost pri obravnavanju problematika, ki jo potiska v ospredje življenje v komuni. Vendar ponekod preveč puščajo ob strani oziroma odlašajo s konkretno razpravo o problemih gospodarjenja, ki pa bi jih ravno v tem obdobju nujno kazalo politični osvetljevati ter mobilizirati vse subjektivne činitelje v komunah za hitrejše izkoriščanje pogojev, ki jih nudi novi gospodarski sistem.

Miro Zakrajšek

Z občnega zbora kmetijskih delavcev

Tudi v kmetijstvu delavec - upravljavec

Občni zbor republiškega odbora sindikata živilskih in tobačnih delavcev

Ljubljana, 12. junija. Udeleženci občnega zbora republiškega odbora sindikata kmetijskih, živilskih in tobačnih delavcev so izredno živo in odkrito spregovorili o svojih problemih. Ljudje, ki delajo neposredno v proizvodnji, so predvsem obravnavali pogoje proizvajanja v novih ekonomskih odnosih, grajali so plane, sestavljene v pisarnah brez sodelovanja kolektivov, znova so spregovorili o perečih življenjskih in delovnih pogojih kmetijskih delavcev in delavk ter obravnavali še vrsto problemov, ki jih kolektivi srečujejo v izredno naglem menjavanju gospodarskih in političnih odnosov v kmetijstvu.

Tehtnost in odkritost razprav pa prizadetost kmetijskih delavcev kaže, da se je tudi v kmetijstvu izoblikovala podoba delavca — socialističnega upravljavca, ki se z enako zavestjo kot delavec v industriji loteva bistvenih družbenopolitičnih problemov na kmetijskih posestvih in v zadrugah. To potrjuje tudi vsesplošna zahteva kolektivov kmetijskih posestev in zadrug, da sami odločajo o tem, kaj in kako bodo proizvajali, brez narekovanja osrednjih kmetijskih ustanov, ki pri planiranju večkrat pozabljajo na zavestne sile kmetijskih delavcev v proizvodnji.

Pri uvajanju ekonomskih enot na posestvih in v zadrugah so kolektivi razbili bojazen strokovnjakov, da delavci ne bodo kos upravljavskim nalogam. Še več, prav ekonomske enote so tam, kjer že obstajajo, odkrile nekatere napake v dosedanjem gospodarjenju. Največ pripomb je bilo izrečenih na rovaš donosnosti živinorejske proizvodnje. Kolektivi živinorejskih ekonomskih enot so stvarno ocenili položaj in marsikje ugotovili, da doslej živinoreja ni bila donosna in zato zahtevajo, da jo opustijo. Čeprav so ponekod šla ta mnenja v skrajnost, je vendar spodbudno, da so se ekonomske enote tako resno in ostro zavzele za donosnejšo proizvodnjo.

Kolektivi nadalje tudi ugotavljajo, da bo uvedba ekonomskih enot narekovala spremembo načina dela raznih strokovnih služb, saj ekonomske enote potrebujejo stvarno strokovno pomoč pri samostojnem slepanju in odločanju. Strokovnjakov pa je v proizvodnji malo. Na občnem zboru so poudarili dejstvo, da sedaj dela neposredno v proizvodnji 144 agronomov, medtem ko je število le-teh v ustanovah izven proizvodnje 96, v kar niso všteti strokovnjaki republiških ustanov.

Razprave se je udeležil tudi predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo tovariš Stane Kavčič, ki je pozdravil dejavno razpravo in omenil nekatere bistvene probleme gospodarjenja v novih ekonomskih odnosih. Po večurni razpravi so udeleženci občnega zbora izvolili nov republiški odbor sindikata kmetijskih, živilskih in tobačnih delavcev.

-mr

Bojan Stupica – direktor Drame Narodnega gledališča

Beograd, 12. jun. Na seji sveta Narodnega gledališča v Beogradu so sprejeli odstop dosedanjega direktorja Drame Miodraga Pavlovića. Potem ko je Gledališki svet proučil položaj v Drami Narodnega gledališča, je sklenil predložiti režiserju tega gledališča Bojanu Stupici, naj prevzame funkcijo direktorja Drame. Ker je Stupica privolil, je Gledališki svet sprejel predlog, da postane Bojan Stupica direktor Drame Narodnega gledališča.

Gostovanje v Vojvodini

Novi Sad, 12. jun. (Tanjug). Ansambel Jugoslovanskega dramskega gledališča iz Beograda je prispel na večdnevno gostovanje v Vojvodino. V Novem Sadu, Somboru, Zrenjaninu, Vršcu, Subotici, Srbobranu, Sremski Mitrovici in še nekaterih vojvodinskih mestih bodo člani tega gledališča uprizorili nad 50 predstav.

Umrla je najstarejša stalna obiskovalka gledališča

Po kratki bolezni je v soboto v Ljubljani umrla Francka Tirbičeva, neutrudna terenska družbena delavka in najstarejša stalna obiskovalka Slovenskega narodnega gledališča.

Lahko bi zapisali, da je s Tirbičevo legla v grob živa slovenska gledališka zgodovina, saj ni zamudila niti ene premiere v Drami SNG od prve predstave 6. februarja 1919 pa vse do današnjih dni.

Ob štiridesetletnem jubileju Drame Slovenskega narodnega gledališča v februarju 1959 ji je dramski delovni kolektiv skušal izkazati vsaj simbolično dolžno priznanje: na slavnostnem pomenku z občinstvom ob štiridesetletnici je Francko Tirbičevo imenoval za svojo častno gostjo in ji izročil častno diplomo Stevilni obiskovalci tega jubilejnega pomenka z občinstvom ne bodo pozabili prisrčnosti tega edinstvenega dogodka.

Terenske družbene organizacije so s smrtjo Francke Tirbičeve izgubile zvesto in marljivo sodelavko, slovensko gledališče pa intimno prijateljico. Njenega pogreba so se včeraj, 12. junija, udeležili razen predstavnikov organizacij tudi predstavniki vodstva Slovenskega narodnega gledališča, Drame in Združenja dramskih umetnikov.

JAT se zanima za »Caravel 7«

Beograd, 12. jun. (Tanjug) Pred predstavniki sekretariata ZIS za promet in zveze, uprave civilnega letalstva in JAT so danes na beograjskem letališču razkazali letalo »Caravel 7« z dvema reakcijskima motorjema; za njegov nakup se zanima JAT. V tem letalu je prostora za 80 potnikov, na uro preleti kakih 760 km, ne da bi se spustilo na tla pa kakih 2700 km. »Caravel 7« je prvo letalo v potniškem prometu, ki ima motorje v zadnjem delu trupa.

Potrebni so ugodnejši vozni redi

Beograd, 12. jun. (Tanjug). Predstavniki železniških uprav Francije, Švice, Italije, Jugoslavije, Bolgarije in Grčije bodo na prihodnji konferenci proučili možnost za zboljšanje prometa na progi simplon orient ekspresa, zlasti na odseku Sežana-Beograd. Na tem sestanku naj bi našli možnost za zboljšanje zvez simplona s Švico in Severno Italijo ter zagotovili ugodnejšo sestavo tega vlaka.

Na konferenci bodo obravnavali tudi vozni red za prihodnje leto oziroma spremembe, ki bi omogočile, da bi prihajal simplon v glavna mesta Jugoslavije, Bolgarije in Grčije ob ugodnejšem času, kajti zdaj prihaja oziroma odhaja ta vlak iz mest teh držav pozno zvečer ali zgodaj zjutraj.

Pisma bralcev

Bo res obtičala gradnja šole v Dragatušu?

Tovariš urednik!

Kako potrebna je Dragatušu šola, smo že nič kolikokrat zapisali v razne prošnje na razne forume in oblastne organe, samo da bi dosegli razumevanje in podporo, da bi čimprej prišli do prepotrebne šole. Lansko jesen so začeli z gradnjo in jo nadaljevali letos spomladi. Zgradili so kletne prostore in pritličje, ki je še brez plošče. Prebivalci Dragatuša smo pokazali veliko požrtvovalnost, in se obvezali, da bo vsako gospodarstvo prispevalo za šolo 8000 dinarjev. To je pa za naše revno prebivalstvo kar precej, in mnogi so svojo obveznost že izpolnili. Prispevali so les, opravili prevoze in razna dela. Tudi drugi so pripravljeni brez oklevanja izpolniti obljubo.

Sredi te delovne vneme pa nas je zelo neprijetno zadela vest z občine, ki napoveduje ustavitev gradnje, ker ni denarja. Vprašujemo se, ali naš kraj to res zasluži!

Izidor Dražumerič, Dragatuš

Na pristojnem mestu smo izvedeli, da bodo letos pri šoli v Dragatušu dogradili le pritličje. Za več ni denarja. Investicijska sredstva komun za šolstvo, združena v okrajnem skladu znašajo skupno nekaj manj kot 200 milijonov din v letu 1961. Vendar so to sredstva, ki se bodo predvidoma natekla iz proračunov do konca leta in bodo praktično dosegljiva prihodnje leto. V predlogu porabe sklada je tudi šola v Dragatušu s 45 milijoni dinarjev. Toda, kot povedano, sredstva še niso skupaj; razen tega pa obstoja resno vprašanje, če bodo letos sploh zbrana v taki višini. Večina občin v skladih za šolstvo ni zagotovila dovolj sredstev za redno potrošnjo, to je za osebne in materialne izdatke, za katere bo treba nekje poiskati manjkajočo razliko. Zato nekatere komune vključujejo ali vsaj zajemajo v potrošne šolske sklade tudi investicijska sredstva za šolstvo, v kolikor to seveda ne bo s predpisi onemogočeno.

Zakaj gradimo samo črpalke?

Tovariš urednik!

Zadnje čase beremo v dnevnem časopisju o prometnih nesrečah ter o vzrokih in posledicah le-teh. Res je največ — ali skoraj največ — nesreč zaradi vinjenosti voznikov, zato se povsem strinjam s predlogi dr. Milčinskega v nedeljski številki Vašega lista.

Vendar bi rad opozoril še na nekj drug vzrok nesreč, kjer je — bi lahko rekli — več »krivcev«. Gre za nesreče, do katerih pride zaradi tehničnih okvar na vozilih. Kolikokrat sem že prebral naslov nesreče: Odpovedale so zavore avtomobila, Nesreča zaradi okvare na krmilnem mehanizmu itd. kaj takih okvar je povzročilo prav katastrofalne nesreče — s smrtnimi žrtvami.

Mislim, da ne bi smeli pustiti na cesto vozil, ki so tehnično povsem neurejena. Pri nas je to še hujši problem, ker imamo veliko starih motornih vozil. V Angliji so to že odpravili s temeljitimi pregledi vozil, kjer so enostavno prepovedali vožnjo avtomobilom, ki so že prestari.

Kako pa preprečiti nesreče, do katerih pride zaradi okvar vozil med vožnjo? To je še huje pri voznikih amaterjih, ki navadno ne znajo popraviti vozila. Precej smo dosegli z uvedbo leteče servisne službe, vendar to še ni dovolj. Na misel mi pridejo nove moderne bencinske črpalke, kjer dobiš le goriva in napolniš izpraznjeno zračnico, popraviti pa ne moreš niti najmanjše okvare, ker enostavno ni servisne delavnice. V tujini je ob vsaki črpalki tudi servisna delavnica: ali tvrdke, ki prodaja goriva, ali pa neke večje avtomobilske tovarne. Ali ne bi mogli tudi pri nas servisov »Zastave«, »Tomosa« ter drugih domačih tovarn motornih vozil priključiti posameznim bencinskim črpalkam? Ali ne bi morda večje servisne delavnice (Mercedes, DKW, Renault itd.) imele manjših delavnic — saj ni treba velikih servisov — prav tako pri črpalkah? Saj bi z manjšimi popravili lahko preprečili marsikatero hudo prometno nesrečo. Če že ne moremo tega napraviti pri starih, pa naj bi uredili servise vsaj pri črpalkah, ki jih bomo zgradili!

Tone Židan, Zalog 4

Korekten odnos do kupcev

Tovariš urednik!

Meseca novembra 1960 sem kupila zimske čevlje v prodajalni PEKO v Škofji Loki. Nosila sem jih štiri mesece. Z njimi sem bila zelo zadovoljna. Nenadoma pa se mi je en čevelj na zgornji strani pretrgal. Čevlje sem odnesla nazaj v prodajalno in zaprosila poslovodjo, da jih odpošljejo v tovarno, da tam ugotove, če je to morda tovarniška napaka. Obljubil mi je, da me bodo obvestili, kakšen bo odgovor. Odšla sem — z zelo malo upanja na ugodno rešitev.

Ni bilo dolgo, ko je prišel odgovor, da je bila res tovarniška napaka in da si lahko izberem druge čevlje, kakršnekoli, in to po ceni, ki sem jo plačala za prve čevlje, znižani za 700 din.

Zahvaljujem se tovarni PEKO iz Tržiča za pravilen odnos do potrošnika in poslovodji prodajalne PEKO iz Škofje Loke, za vljudnost.

Darinka Bohinc, Ljubljana, Ježica 85.

Kisle češnje

Tovariš urednik!

Te dni sem v trgovini s sadjem na Titovi cesti v Ljubljani, nasproti Gospodarskega razstavišča, videl v izložbi lepe črne češnje in tudi v trgovini je bila gajbica s češnjami enake vrste. Naročil sem kilogram teh češenj in odšel domov. Doma sem ugotovil, da je dobra tretjina češenj drobnih in kislih. Ali naj dirkam nazaj v trgovino, da mi jih zamenjajo?

Toda ali mi bodo to sploh storili? Res sem slabe volje. Kupil sem blago, ki je bilo slabše, kot sem ga naročil, tako da sem pravzaprav dvakrat preplačal. Vem sicer, da je letos s češnjami zaradi večnega dežja težko, toda kljub temu mislim, da so me nekoliko ogoljufali.

Venceslav Čopič, Ljubljana, Čufarjeva 17.

PROMETNE IN DRUGE NESREČE

SMRTNA NESREČA ZARADI IZSILJEVANJA PREDNOSTI

CELJE, 12. junija. — Včeraj ob 18.08 se je pripeljal s stranske poljske ceste na cesto I. reda Ljubljana—Celje v Latkovi vasi kolesar Ivan Jerman, star 45 let, doma iz Male Reke pri Preboldu. Jerman se ni prej prepričal, če je pot prosta, tako da je zapeljal v sprednji del osebnega avtomobila S-23614, ki ga je vozil Franc Šolar proti Celju. Jermana je vrglo na pokrov motorja, tako da je razbil vetrobran, nato pa je padel na cesto. Bil je takoj mrtev.

VOZIL PO LEVI STRANI OVINKA

NOVO MESTO, 12. jun. V soboto ob 9.45 sta se v Bistrici pri Mokronogu zaletela osebna avtomobila S-3472 (voznik Ivan Ostroveršnik) in S-3463, ki ga je vozil Danijel Hočevar. Ostroveršnik je pripeljal po levi strani ovinka, tako da se ni mogel izogniti nasproti vozečemu vozilu. Pri trčenju so bili laže poškodovani Danijel Hočevar ter njegova sopotnika Rudolf Zakušek in Karel Kozinc, ki so jih odpeljali v novomeško bolnišnico. Škode na obeh vozilih je nad pol milijona dinarjev.

PIJAN NA NEOPREMLJENEM KOLESU

LJUBLJANA, 12. jun. Včeraj ob 23.40 se je peljal iz Ljubljane po Šmartinski cesti vinjeni kolesar Alojz Striš. Že med vožnjo je večkrat padel in se poškodoval po obrazu. Vozil je po levi strani ceste (na kolesu ni imel luči, naposled pa je obležal na cesti pri Javnih skladiščih. Nasproti se je pripeljal motorist Marjan Bolta, ki je med srečavanjem z nekim osebnim avtomobilom prepozno opazil na cesti ležeče kolo. Zaletel se je vanj in padel. — Kljub dolgoletnim akcijam TNZ, različnim ukrepom proti vinjenim voznikom in kolesarjem z neopremljenimi kolesi se po naših cestah še vedno vozijo kolesarji, ki nimajo opremljenih koles in povzročajo prometne nesreče.

Z NOŽEM V HRBET

KRANJ, 12. jun. Danes ob 0.30 je šel z gasilske veselice v Predvoru Ivan Tekavec. Nenadoma sta ga napadla dva neznanca ter ga večkrat zabodla z nožem v hrbet. Tekavca so morali odpeljati v bolnišnico. Poizvedbe so v teku.

VINJENI ŠTUDENTJE NAPADLI MILIČNIKA

LJUBLJANA, 12. jun. Včeraj ob 22.40 je skupina približno 30 študentov napadla miličnika pred glavno pošto. Miličnik jih je mirno opozarjal, ker so kršili javni red in mir ter ovirali promet, ker so stali na sredi ceste. Študentje so bili vinjeni. Franca Stupico, Dušana Čučka in Janka Cviteša so pripri do iztreznitve. Ostali študentje so se umaknili. Imenovani študentje bodo predani sodniku za prekrške.

Železniška nesreča pri Nišu

Niš, 12. jun. (Tanjug). Na železniški postaji Medjurevo pri Nišu se je pripetila davi železniška nesreča. Ekspresni vlak št. 104 Beograd-Skopje, ki je odpeljal iz Beograda sinoči ob 22.55, je zavozil v tovorni vlak. Ekspresni vlak je vozil v trenutku nesreče s hitrostjo 50 km na uro, tovorni vlak pa so ravno premikali. Vlakovodja ekspresnega vlaka Čedomir Miljković iz Popovca je bil mrtev, sedem potnikov pa je poškodovanih. Po prvih cenitvah znaša škoda nad sto milijonov.

Cestni promet na enem tiru

Podjetja naj izboljšajo svoj položaj z odkrivanjem notranjih rezerv

Delavci cestnega prometa so že dalj časa razpravljali, kako bi dali republiškim sekcijam v Združenju cestnega prometa FLRJ, ki se je z novim zakonom preimenovalo v Svet cestnega prometa pri Zvezni prometni zbornici, več pristojnosti, kot so jih imele doslej. Tako kot na ostalih področjih gospodarstva je prišla tudi tu do izraza težnja po decentralizaciji. Težava pa je bila v tem, ker naša zakonodaja za zdaj ne predvideva republiških prometnih zbornic, medtem ko republiška sekcija pri Zvezni prometni zbornici ne more nastopati kot samostojno pravno telo.

Položaj se je še zapletel, ko so v Sloveniji ustanovili Zbornico za industrijo, gradbeništvo rudarstvo in promet. Vanjo se je vključila večina podjetij cestnega prometa, pa čeprav so le-ta po drugi strani že obvezni člani Zvezne prometne zbornice. Tako je nastal nekakšen dvotirni sistem, ko obravnavajo iste probleme na dveh mestih: v republiški industrijski zbornici in v Sekciji cestnega prometa LRS pri Zvezni prometni zbornici. Da bi odpravili takšno dvotirnost, ki je bila značilna tudi že za prejšnje organizacijske oblike, je odbor sekcije za Slovenijo predlagal, naj bi se sekcija kot celota z vsemi svojimi člani vključila v republiško Zbornico in industrijo, gradbeništvo rudarstvo in promet. Sekcija bi bila tako po eni strani trdno povezana z republiško zbornico, obenem pa bi bila po drugi strani še vedno organ Zvezne prometne zbornice, točneje povedano, njenega Sveta za cestni promet. Probleme republiškega pomena bi obravnavali v republiški zbornici, zveznega pa v zvezni zbornici. O omenjenem predlogu je dokončno sklepal 5. plenum Sekcije cestnega prometa za LRS preteklo soboto v Bohinju in ga v celoti sprejel. Kakor poudarjajo, pomeni ta sklep važno prelomnico v delu sekcije prvi poskus, da odpravijo obravnavanje istih vprašanj na dveh mestih.

Na plenumu so načeli tudi vrsto problemov, med katerimi naj omenimo mednarodni transport in uveljavljanje novih gospodarskih predpisov v podjetjih. Sedanji instrumenti nudijo podjetjem dovolj možnosti za njihov razvoj, če bodo znala z organizacijo dela, zniževanjem stroškov in drugimi ukrepi izboljšati svoje poslovanje.

Poseben problem pomeni za podjetje cestnega prometa mednarodni transport. V prihodnje bi morali s tesnejšo koordinacijo med nastopniki podjetij in organi, ki se pogajajo s predstavniki drugih držav, doseči boljše pogoje za poslovanje naših podjetij v mednarodnem transportu. Pokazalo se je namreč, da je prav pomanjkljivo sodelovanje na tem področju prineslo našim podjetjem že znatno škodo.

N. I.

V Sovjetsko zvezo sta odpotovali prvi skupini naših delavcev

Beograd, 12. jun. (Tanjug) Prvi dve skupini delavcev in uslužbencev Jugoslavije, ki bosta preživeli letos svoj letni dopust v Sovjetski zvezi, sta odpotovali sinoči in danes iz Beograda. Z odhodom teh dveh skupin se je začela letošnja izmenjava delavcev in uslužbencev med Zvezo sindikatov Jugoslavije in sindikati več drugih držav, s katerimi smo sklenili sporazume o takšni izmenjavi. Med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo bo izmenjanih po 170 delavcev in uslužbencev.

Skrite rezerve obratnih sredstev

Mnoga podjetja imajo sredstva vezana v neracionalno razporejenih zalogah ali zamrznjena v nekurantnem blagu

Že dobro leto je preteklo, odkar je ukrep o limitiranju kreditov iz bančnih sredstev dovolj zgovorno opozoril gospodarske organizacije, da morajo same skrbeti za povečanje svojega sklada obratnih sredstev oziroma si zagotoviti posojila pri družbenih investicijskih skladih. Predolgo pa se podjetja niso hotela sprijazniti s tem načelom, dokler ni pošteno zaškripalo. Zdaj se vrstijo tožbe na gospodarskem sodišču, sledi blokiranje žiro računov, ki otežkoča razpolaganje z realizacijo in nabavo reprodukcijskega materiala. Zaradi nelikvidnosti so prizadeta skoraj vsa podjetja, ki jih je verižna reakcija medsebojnega kreditiranja potegnila v vrtinec. Izhod iz tega zamotanega položaja ni lahek in narekuje izredne ukrepe. Vendar hočemo opozoriti le na eno izmed možnosti, da si podjetja tudi sama pomagajo.

Gre za racionalno izkoriščanje tistih obratnih sredstev, ki so vezana v zalogah blaga, reprodukcijskega materiala ali v nedovršeni proizvodnji. Res je, da zahteva povečan obseg proizvodnje ali prometa več obratnih sredstev, prav tako podražitev nekaterih vrst blaga. Prav zato pa bi morala podjetja proučiti vse možnosti, da čim racionalneje izkoriščajo svoja obratna sredstva, da smotrno razporejajo nabave blaga, skratka, da se sredstva hitreje obračajo in se predolgo ne vežejo v zalogah.

ZAMRZNJENE ZALOGE

Zvezna finančna inšpekcija je pri razmeroma majhnem številu večjih gospodarskih organizacij ugotovila za okrog 35 milijard din zamrznjenih obratnih sredstev v zalogah nekurantnega blaga in v zalogah reprodukcijskega materiala, ki znatno presegajo normalne potrebe. Ob tej ugotovitvi se vsiljuje vprašanje, kako sprostiti ta zamrznjena sredstva. Treba je pač razbremeniti skladišča, če ne drugače, pa z razprodajo po nižji ceni, kar je še vedno ceneje, kakor plačevati obresti na sredstva, ki so vezana v zamrznjenih zalogah, oziroma zaradi pomanjkanja sredstev tvegati, da se poslabša struktura zalog. Nujno pa se postavlja to vprašanje pri zalogah sezonskega blaga široke potrošnje, ki je podvrženo modi in se čedalje teže proda. Tu ne kaže odlašati. Najnovejši odlok ZIS o odpisovanju razlik v cenah, omogoča gospodarskim organizacijam, da izjemno odpišejo vrednost zalog blaga na breme dohodka v petih letih, če se je blago pocenilo ali je postalo nekurantno in ga je treba razprodati po nižjih cenah. Ta enkratna možnost pa velja le kratek čas — do 30. t. m.

Mnoga proizvodna podjetja se še niso otresla starih navad, ki v novem gospodarskem sistemu nimajo mesta. Raje se mučijo z neprodanimi zalogami, kakor da bi blago po znižani ceni spravila na trg. Blago raje prodajajo slabim plačnikom in potem mesece čakajo na plačilo, češ da si tako zagotove neokrnjen dohodek. Prav v tem pa se bodo morala odločno preorientirati. Pripravlja se namreč ukrep, po katerem naj bi se že prihodnje leto obračunaval dohodek ne po izdanih fakturah, marveč po vnovčeni realizaciji.

PRIMER IZ PRAKSE

Nekatera podjetja so se uspešno lotila razčiščenja zalog, kar je v sedanjem položaju zlasti važno za trgovino na debelo, ki mora že po svoji funkciji imeti dobro razporejene zaloge. Prav v trgovini pa je mogoče s smotrno politiko nabave in pravilno ocenitvijo potreb sprostiti znatnejša sredstva ob nespremenjenem ali celo povečanem prometu. Za ilustracijo lahko navedemo nekaj podatkov iz ljubljanskega podjetja Elektrotehna, ki sodi s svojo realizacijo nad 11 milijard letno med največja grosistična podjetja v Sloveniji.

Ko je lani postalo jasno, da ni več računati z novimi bončnimi krediti, kupci pa so čedalje bolj zaostajali s plačili, so začeli v delavskem svetu in upravnem odboru tega podjetja temeljito razmišljati o tem, kako zboljšati strukturo skladiščnih zalog, da bi sprostili sredstva za hitrejše plačilo dobaviteljem in se tako izognili tožbam in blokiranju žiro računa, ki bi otežkočilo smotrno poslovanje. Med drugim so ugotovili, da je centralni nabavni službi teže presojati obseg potrebnih zalog, pa so vsaki izmed 14 poslovnih enot sporazumno določili norme za zaloge, kolektive enot pa stimulirali po stanju zalog, prometu, razliki v cenah in koeficientu obračanja. Uspeh ni izostal. V petih mesecih, od novembra do aprila jim je uspelo znižati zaloge od 3300 na 2600 milijonov din, ne da bi se bistveno poslabšala založenost, promet pa se je še povečal za 20 odst. Hkrati so si kolektivi poslovnih enot z boljšim poslovanjem zagotovili večje osebne dohodke. Zdaj pa pripravljajo nadaljnje ukrepe, da še razširijo neposredno sodelovanje kolektivov poslovnih enot pri neposrednem upravljanju.

F. Seunig

MNENJA IN KRITIKA

Novi gospodarski sistem se vztrajno uveljavlja

Izkušnje v koprskem okraju

Vse zadnje mesece daje celotnemu življenju v koprskem okraju poseben pečat izredno živahna politična dejavnost, ki je vsebinsko najtesneje povezana z uvajanimi spremembami v gospodarstvu in nadaljnjim poglabljanjem socialističnih družbenih odnosov. Trdimo lahko, da so prav zaradi temeljitih političnih razpravljanj smernice in cilji nadaljnjega razvoja naleteli na široko podporo državljanov.

Politične organizacije so pravočasno odgovorile na pojave, značilne — in to ne samo v koprskem okraju za čas takoj po izidu gospodarskih predpisov, ko so se ponekod strokovni uslužbenci izgubljali samo v ugotavljanju novega položaja, v kakršnega so podjetja postavili instrumenti novih predpisov. To presojanje novega položaja, za katero lahko rečemo, da je bilo enostransko, čeprav tudi potrebno, je na začetku zasenčilo bistvo novega sistema, ki pomeni nadaljnji revolucionarni korak na poti k demokratizaciji in decentralizaciji upravljanja.

Z globljimi razpravami bi nedvomno hitreje uspeli vskladiti osebne interese z interesom gospodarske organizacije in komune. S tem pa bi sprostili ustvarjalno iznajdljivost vsakega posameznega proizvajalca. Da je bilo v posameznih podjetjih prav takšnega političnega razgibanega in združevalnega dela premalo, je pokazala tudi anketa, ki jo je v prvem četrtletju izvedel Republiški sindikalni svet v sodelovanju z Okrajnim sindikalnim svetom.

Analiza odgovorov v anketi je opomnila, da so pripravljali predvsem na začetni stopnji izvedbo obračuna po ekonomskih enotah z ekonomskim izračunavanjem osnov za urejanje materialnih odnosov in tehnično administrativnih problemov, ki se pojavljajo pri ustanavljanju ekonomskih enot. V odgovorih je bilo nanizanih precej problemov, s katerimi so se podjetja srečavala pri reševanju materialnih odnosov in so v določeni meri še posledica odprtih vprašanj iz prejšnjega sistema. Dosedanje razprave so del teh že razčistile, še vedno pa nekaterim kolektivom niso jasne metode obračuna storitev med ekonomskimi enotami in metode razdelitve obratnih sredstev glede na potrebni normativ v ekonomski enoti. Prav tako se še kažejo vrzeli pri postavljanju meril za doslednejše in pravičnejše ugotavljanje delovnega uspeha, zlasti na mestih, kjer še vedno prevladuje stari akordni sistem (delo počez). Tudi ni dokončnih odločitev, kako pri delitvi dohodka upoštevati različno stopnjo razvitosti ekonomskih enot.

V dosedanjih političnih razpravah so se jasno oblikovala stališča, da so vsa ta vprašanja, ki jih ne gre podcenjevati in bi jih morale strokovne službe tudi sicer reševati, le drugotnega pomena, medtem ko pa decentralizacija upravljanja predstavlja neodložljivo nalogo, ki pomeni prvi pogoj za uveljavitev sistema. K razreševanju tega problema so posebno pripomogli seminarji, ki so jih organizirali okrajni in občinski komiteji ZK za vodstva političnih organizacij, predstavnike organov samoupravljanja in vodilne uslužbence podjetij. Vpliv te akcije se je kmalu pokazal, najvidnejše uspehe pa so dosegli prav v zadnjem mesecu. Tako so se podjetja pogumneje napotila k decentralizaciji upravljanja, zaradi česar so pričeli tudi ekonomske enote hitreje ustanavljati. Marsikje tudi ekonomski izračuni niso več problem. V 24 podjetjih so že uvedli ekonomske enote, obračun po teh enotah pa je stekel že v Mehanotehniki, Delamarisu in Ribi v Izoli, poskusno v Gradbeniku Izola, dalje pri Gozdnem gospodarstvu v Postojni, Intereuropi, Slavniku v Kopru in še nekaterih drugih. Zanimivo je, da je ta akcija spodbudila tudi nekatere kolektive podjetij, ki jih šele urejajo ali pa se še niso konstituirala in kjer trenutno delujejo organi upravljanja le kot posvetovalni organi. Med temi naj omenimo Rudnik Sečovlje, Pristanišče in Vodno skupnost v Kopru. Ti primeri zgovorno dokazujejo, da je mogoče uveljavljati nova vodila tudi tam, kjer stalež podjetij še ni uravnan. Seveda pa gre tu za vprašanje dejavnosti subjektivnih sil, ki so v navedenih podjetjih nedvomno odigrale svojo vlogo. Tega pa ne bi mogli trditi za nekatere druge kolektive, ki kljub urejenemu položaju v tej akciji nepravičeno zaostajajo. K sreči je takšnih podjetij zelo malo.

O vidnem koraku naprej, ki so ga naredili v zadnjem času pri uveljavljanju novega sistema, pa govori zlasti razveseljivo dejstvo, da so mnoga podjetja zelo demokratizirala upravljanje. Po najnovejših podatkih so že izvedla volitve organov upravljanja v ekonomskih enotah naslednja podjetja: Mekanotehnika in Riba Izola, Gozdno gospodarstvo Postojna, Slavnik, Intereuropa, Pristanišče, Primorski tisk, Elektro in Avtocommerce Koper. V blizu 40 drugih podjetjih pa so priprave že tako daleč, da bodo ti organi večinoma izvoljeni že v juniju. Tako bodo torej že v prvi polovici leta okrog 50 podjetij upravljali decentralizirani organi upravljanja. To je zelo pomemben uspeh, saj bodo s tem proizvajalci v koprskem okraju neposredno odločali v 55 % podjetij z nad 30 zaposlenimi.

Akcija za decentralizacijo upravljanja pa se ne omejuje zgolj na izvolitev organov upravljanja v ekonomskih enotah. Že vseskozi jo spremljajo široke in temeljite razprave tudi o oblikah teh organov. Iz analize sedanjega položaja lahko trdimo, da so kolektivi že spoznali, da je gospodarski napredek odvisen od nadaljnje demokratizacije upravljanja. Prav prodor misli, da ekonomska enota ne predstavlja samo nižji gospodarski organizem v podjetju, ampak predvsem političen faktor, ki bo v kolektivu odločno vplival na urejanje družbeno ekonomskih odnosov, daje vsebino razpravam, kdo naj bo nosilec odločanja o vseh zadevah ekonomske enote. Za te razprave in konkretne izvedbe je značilno, da ni primerov, ko bi podjetja enostavno spremenjala obrate, kot smo jih poznali doslej, v ekonomske enote. Zato tudi organi upravljanja v teh enotah nimajo značaja prejšnjih odvisnih obratnih delavskih svetov, ampak že sedaj predstavljajo samostojen politično gospodarski faktor, čeprav pristojnosti še niso povsod prenesli nanje. Resne pomanjkljivosti te vrste ugotavljajo pri delu dosedanjih obratnih delavskih svetov v podjetju Javor na Pivki.

Ponekod pa so šli že dlje od dosedaj običajnih oblik organov upravljanja — to je od svetov — in so se odločili za prenos odločanja na zbore proizvajalcev v ekonomski enoti, kakor v Primorskem tisku v Kopru, Ribi v Izoli in še nekaterih drugih podjetjih. V osrednjem delavskem svetu bodo zbore proizvajalcev zastopali izvoljeni predsedniki, ki pa bodo le posredniki stališč in odločitev zbora svoje enote oziroma sklepov osrednjega organa.

Iz vsega, kar smo navedli, se da jasno sklepati, da se tudi v koprskem okraju nov gospodarski sistem vsestransko uveljavlja. K temu so nedvomno s svojo aktivnostjo nemalo prispevale organizacije in vodstva sindikatov. Ti so šli prav v drugi polovici maja na podlagi sklepov predsedstva OSS s konkretnim programom v odločno akcijo za izvolitev organov upravljanja v predvidenih ekonomskih enotah, ne glede na potek tehnično računskih priprav. Tako se tudi sindikat aktivno zavzema za danes splošno osvojeno stališče, da je namreč v tem času najvažnejša naloga, postaviti demokratične in politične oblike, ki jim bo že sama po sebi morala nujno slediti tudi nova vsebina dela. Prav zato bi bilo škodljivo, če bi s pretirano naglico po nekih konceptih, vsiljenih od zgoraj navzdol — že pred izvolitvijo organov upravljanja le-tem dokončno odredili pristojnosti, namesto da bi jih prav z razglabljanjem o pristojnostih in njihovem prevzemu že takoj na začetku ustvarjalno razgibali kot politično ekonomski faktor.

Marjan Hodžar — Marija Vogrič, OSS Koper

PRED OSMIM SEJMOM SODOBNE ELEKTRONIKE V LJUBLJANI

Zadnje novosti iz elektronike

Jugoslavija dosegla lepe uspehe v elektroniki – Številna strokovna posvetovanja o električni merilni opremi avtomatizacije v železarnah ter simpozij o merilni tehniki

Vrsti letošnjih sejmov na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču se bo pridružil tudi sejem »Sodobna elektronika«, ki bo od 21. do 29. oktobra. V sedmih letih se je sejem uveljavil v mednarodnem tehničnem svetu, pridobil si je veliko stalnih — domačih in tujih — razstavljavcev. Letos pričakujejo tudi prijave mnogih drugih podjetij, ki so spoznala, da je ljubljanska prireditev že prekoračila ozke meje in postala mednarodna tehnična razstava na visoki ravni.

Na sejmu »Sodobna elektronika« bomo lahko videli zadnje novosti s področja sestavnih delov za elektroniko in avtomatizacijo, radia in televizije, telekomunikacij, elektronike, merilne in vakuumske tehnike, avtomatizacije in nuklearne tehnike. To bo torej prikaz stopnje razvoja elektronske industrije mnogih držav, pa tudi jugoslovanskega znanstvenega in raziskovalnega dela na tem področju.

Na področju elektronike je danes Jugoslavija priznana kot dober tehnični sodelavec. Na zadnjih dveh sejmih so zastopniki tujih podjetij pozitivno ocenili napore in dosežke naše elektronske industrije. Poudarili so tudi, da vzbuja ljubljanski sejem čedalje več zanimanja prav zaradi stroge specializiranosti. Da daje naše gospodarstvo — zlasti po uvajanju avtomatizacije — velik pomen elektroniki, dokazujejo tudi pogodbe na lanskem sejmu v višini osem in pol milijard dinarjev!

Posebnost sejmov Sodobna elektronika so vsakoletna strokovna predavanja. Elektrotehniško društvo Slovenije ter Zveza strojnih inženirjev in tehnikov Jugoslavije, pripravljata letos posebno posvetovanje o električni merilni opremi kakor tudi posvetovanje o uvajanju avtomatizacije v železarnah. V okviru sejma pa bo tudi posvet — simpozij — o teh tehničnih in gospodarskih problemih. Obravnaval bo kulturno in gospodarsko vlogo električnih meritev, metrologijo v električni merilni tehniki, položaj in perspektivni razvoj električne merilne opreme, merilno standardizacijo v merilni tehniki, pomen industrijskih električnih laboratorijev in preizkusnih postaj v sodobni proizvodnji ter servisno službo za električno merilno opremo.

V drugi skupini posvetovanj bodo strokovnjaki razpravljali o laboratorijskih električnih meritvah in opremi, v tretji skupini o meritvah v elektro-gospodarstvu, v četrti skupini o problemih v proizvodnji električne merilne opreme, v peti skupini o opremi za preizkušanje in kontrolo v elektroindustriji, v šesti skupini o meritvah neelektričnih količin, v sedmi skupini pa o meritvah v telekomunikacijah.

J.

TUDI S TAKIMI PREHODI POSTAJA LJUBLJANA VEDNO LEPŠA Foto: Jerala

PRVI NAČRTI ZA KRIM

Začetek, ki nekaj obeta

Izletniškega turizma si brez domov, hotelov, izletniških hišic, bifejev, restavracij in športnih naprav ne moremo zamisliti. Nič ne zaležejo naravne lepote, če ni sredi njih tudi prijaznih ljudi, ki znajo človeku postreči. Ljubljanski izletniški turizem, naj mi bo prizanešeno v oceni, je precej okužen s perifernim krčmarstvom. Polovico teh izletniških krčem, ki precej prispevajo k osebnim in cestnim karambolom, bi količkaj natančna sanitarna inspekcija zaklenila.

Tudi na krimskem področju stoje na predstraži take krčme. Nekaj jih je na Igu, Iški vasi in Podpeči. Če stopiš vanje, te spoštljivo stara gostilniška oprema spominja na solarsko trgovino, Valvasorja in Krjavlja. Zrak je pomešan z vonjem po trohnobi in moljih, zidne slike kričečo opozarjajo na limone in limonado. In krčmarji stopijo predte s flegmatičnim obrazom: »Kaj pa bo?« Razen vina pa »bo« zelo malo.

Kdorkoli že snuje načrte o krimskem področju, ne sme pozabiti na te krčme, ki res ne delajo časti turizmu. Pa tudi na te vasi ne, ki se ponašajo z gnojišči in gnojnimi jamami ob cesti. Vse to morajo turistična društva in prebivalci sami odpraviti. Brez skrbi, da bodo vaščani teh vasi našli denar za to. Videl sem odprto gnojišče ob cesti, poleg njega pa roler NSU. Ne samo na enem mestu. Ali ti ljudje kaj pomislijo na zdravje in higieno, če že o turizmu doslej niso dovoli razmišljali? Kontrolira pa, ali inspekcije kaj pogledajo v te vasi?

PRVI NAČRTI IN DEJANJA

Začetek ne bo lahek. Spremeniti prebivalstvo področja v turistično a ...lo zahtevna naloga. Posebno če primanjkuje tradicije. Toda pomisleki ne smejo ovirati izvedbe zastavljenih načrtov.

Kaj torej pripravljajo turistični delavci, ali bolje Ljubljanska turistična zveza? Tukaj so se porodili prvi načrti. Seveda v prihodnje ne bo dovolj, če bi jih izvajali samo turistični delavci. Svoje rekreacijsko središče bodo morali izgrajenvati podjetja in ustanove, skratka — vsa Ljubljana.

Prvi skromni začetki pa bi bili takile. Stekel sem skromni, kar vsekakor so, če prikličemo na pomoč primerjavo s Pohorjem!)

Prva postojanka na tem področju bi bila že Livada ob Ljubljanici. Sedanje gostišče je premajhno. Na tem prostoru bi torej bilo treba urediti primeren gostinski obrat in misliti na ureditev igrišč, izletniških hišic in parkirnega prostora. Nadalje bi bilo treba urediti dostop do Ljubljanice, kopališče in druge naprave; med njimi naj bi opozoril naše viseči most čez reko, pa tudi čolnarna, od koder bi se razvila plovba po Ljubljanici do Vrhnike. Podrobnosti za ureditev take postojanke ob Ljubljanici bi se nabralo za dolg seznam. Toda nekaj že je, ostalo bo treba postopoma dograjevati.

Druga postojanka izletniškega turizma bi bila romantična Iška dolina z Vintgarjem. Tukaj že stoji Iški dom, poleg njega pa so se v dolini naselili prvi lastniki izletniških hišic. Sedanje gostišče bi bilo treba po načrtu povečati, urediti parkirni prostor, otroška igrišča, športni park, camping in druge komunalne naprave. V tej dolini bi se lahko razvile cele kolonije izletniških hišic, ki bodo bržčas v prihodnosti najbolj iskana atrakcija.

Naslednja izletniška točka naj bi bil vrh Krima. V načrtu je dograditev planinske koče, do katere bo peljala nova cesta, ki je v gradnji. Načrtovalci so predvideli še nekatere objekte in zanimivosti v zvezi z narodnoosvobodilno borbo. Zdi se, da si glede tega območja še niso povsem na jasnem. Človek bi namreč pričakoval bolj smelih zamisli, čeprav je vnaprej jasno, da jih ne bo lahko uresničiti. Podobno je tudi z Mokrcem, kjer je predvidena uporaba gozdarskih koč za rekreacijske namene. Samo z majhnimi kočicami ne bo šlo. To je premalo za goste, kaj šele za atrakcijo.

Med postojankami na tem področju je doslej največ storjenega na Kureščku. Novi dom pa je postal že takoj ob otvoritvi premajhen. Morali ga bodo povečati, v okolici doma pa še to in ono urediti, med drugim tudi razgledno točko.

Svojevrstno vlogo ima tudi Turjak, kjer je že urejeno gostišče. Nekaj adaptacij pa je še predvidenih. V načrtu je tudi Podpeč s svojim jezercem. Tukaj bi bilo treba — tako pravi načrt — urediti bife, misliti na naselje izletniških hišic, kopališče s plavajočimi platoji in podobnimi atraktivnimi ureditvami.

Med vsemi navedenimi postojankami bi bilo treba poleg dobrih cest speljati tudi peš-poti in steze, vzporedno pa misliti tudi na druge komunalne naprave, smernike in kažipote, elektriko, vodovod in drugo.

NAČRT BO TREBA ŠE IZPOPOLNITI

Prvi osnutki in objekti, ki že stoje, nazorno povedo, da je stvar šele pri začetku. Res je, da bi to področje marsikaj pridobilo, če bi bil načrt že uresničen. Toda zdi se, da je vse to premalo. Rekreacijsko področje brez modernih turističnih objektov ne uspeva, tako kot ni uspevalo mariborsko Pohorje, dokler ni bilo hotelov in vzpenjače. Takšno rekreacijsko področje, kot je krimsko, zahteva že sodelovanje urbanistov in arhitektov. Treba je sicer začeti z majhnimi stvarmi, toda preskromen načrt lahko tudi škodi. To seveda presega moči in voljo vztrajnih turističnih delavcev, ki so se resda pionirsko lotili svoje naloge.

Že v uvodu smo rekli, da je treba pri urejevanju tega področja misliti tudi na vasi in naselja na tem področju z vsem tistim, kar pomorejo in česar še nimajo. Njihovo olepšanje in prenovitev je treba predvideti enotnim turističnim konceptom. In kar je najvažneje, takšno turistično področje lahko prvenstveno izgradi industrija, o čemer nam spet govori mariborski primer. Samo skupno pretehtan in osvojen načrt lahko tudi spodbudi k združevanju sil. Prav gotovo je, da lahko skeptik tudi zavrne izgradnjo takšnega rekreacijskega središča, če ne vidi dovolj daleč naprej.

Pri izgradnji takšnega rekreacijskega središča je treba manj konservativno občudovati krčmarsko idilo, folklorne lepote dotrajanih hiš in manj misliti na trenuten obseg svoje denarnice. Pred očmi je treba imeti dosežke modernega turizma. Treba je imeti tudi nekoliko fantazije.

Danes je Krim zajet v monotonost in neskaljeni mir. Zato ni opazen niti od mestnih prebivalcev, kaj šele od tujcev. Toda povsem drugačna bi bila podoba, če bi se z vrha Krima in Mokrca bleščale zvečer luči velikih hotelov, če bi bila tam weekend naselja, če bi vozili po dobrih cestah v to smer avtobusi, če bi bila vsa Ljubljana polna kažipotov in reklamnih tabel, če bi nad temnimi gozdovi Krima polzele gondole krimske ali mokrške vzpenjače. Vse to je seveda začeto s »če«... Ampak samo ob takšni predstavi si je mogoče zamišljati, da bi bilo to področje resnično atraktivno za domačine in tujce. Samo po tej poti bi bile investicije tudi gospodarsko koristno naložene in rentabilne.

Takšno razmišljanje seveda pripelje do zahteve, da je treba imeti izdelan urbanistični program, smiselno določeno rajonizacijo po vrstah in panogah turizma, ekonomsko računico o kapacitetah in rentabilnosti in skupno hotenje vsega mesta, da se nekaj takega ustvari.

Ljubljana nima svojega Pohorja. Turistični delavci ga želijo ustvariti med Turjakom, Kureščkom, Mokrcem, Krimom in Podpečjo. Lepa zamisel. Toda to nalogo bo zmogla samo Ljubljana, vse mesto. In kdaj? Vprašanje je na kritični točki. Treba bo začeti zdaj, kajti leta teko in kmalu jih lahko spet preteče petnajst. Petnajst neplodnih ali plodnih?

D. Vresnik

Gostišče Iški dom v Vintgarju Foto: Jerala

KONFERENCA MEDNARODNE ORGANIZACIJE DELA

Delovni in poklicni odnosi

Jugoslovanski delegat je govoril o vlogi države v sodobnem razvoju – V posebni komisiji ILO se je nadaljevala razprava o politiki zaposlovanja

ŽENEVA, 12. jun. (Tanjug). V razpravi o poročilu o »delovnih in poklicnih odnosih«, ki ga je generalni direktor predložil konferenci Mednarodne organizacije dela (ILO), je danes na plenumu konference govoril voditelj jugoslovanske delegacije na zasedanju, pomočnik sekretarja Zveznega izvršnega sveta za delo Jovan Popović.

Popović je poudaril, da poročilo generalnega direktorja kaže, kako globoke spremembe nastajajo na svetu v poklicnih odnosih in položaju delavskega razreda, in to, da so se številna pojmovanja očitno preživela in da je treba z novih vidikov obravnavati tudi nove tendence, ki se pojavljajo ali so se že uveljavile, upoštevaje globoke spremembe na svetu.

Popović je največji del svojega govora posvetil vlogi države v sodobnem razvoju. Opozoril je na to, da je eden splošnih svetovnih pojavov, da država čedalje bolj nastopa kot neposredni nosilec gospodarskih dejavnosti na področju investicij in kreditiranja, v planiranju, s proračunsko-davčnim sistemom na področju uvoza in izvoza. Hkrati se krepi njena vloga v urejanju delovnih in poklicnih odnosov oziroma položaja različnih družbenih grupacij. V celoti vzeto lahko taka vloga države pomeni pozitivno težnjo, korak naprej v urejanju gospodarskega življenja in položaja delovnih ljudi.

Toda povečana vloga države v urejanju gospodarskih in socialnih vprašanj ima lahko poleg svojih pozitivnih tudi negativne posledice in lahko poraja nevarnosti, ki utegnejo v določenih pogojih ovirati nadaljnji napredni razvoj. Praksa je namreč pokazala, da te nevarnosti nenehno prežijo in da v sodobnem svetu prihajajo na dan v različnih oblikah s hudimi gospodarskimi in socialnimi posledicami. Državna intervencija v gospodarstvu lahko privede tudi do birokratskih pojavov, do krepitve tehnokracije, do škodljivih etatističnih in administrativnih posegov, ki negativno vplivajo na razvoj proizvajalnih sil, ekonomičnost in produktivnost.

Zato je družbena in državna ureditev in državno urejanje gospodarskih poklicnih in delovnih odnosov pozitivna in napredna, v kolikor omogoča, da pridejo do izraza družbene sile, državljani, delovni kolektivi v urejanju družbenih in svojih potreb in ciljev oziroma v kolikor v dejansko demokratičnem mehanizmu odvrača nevarnosti, ki lahko nastanejo zaradi prevelike in preveč poudarjene vloge države. Na koncu je Popović poudaril, da so v Jugoslaviji naglo ugotovili nevarnosti, ki jih prinaša izključno upravljanje gospodarstva in drugih družbenih zadev po centraliziranem državnem aparatu.

V posebni komisiji ILO se je danes nadaljevala razprava o problemih in politiki zaposlovanja. Na današnjem plenarnem zasedanju komisije je govorila tudi predstavnica jugoslovanskih sindikatov Ljubinka Popović, voditeljica skupine za delovne pogoje v Centralnem svetu ZSJ. Poudarila je, da se iz leta v leto vključuje v proizvodnjo čedalje več žensk, tako v industrijsko razvitih kot v nerazvitih državah. To je posledica njihovega prizadevanja za zboljšanje življenjskega standarda kakor tudi politične osamosvojitve žensk, zlasti v državah, ki se industrializirajo.

Ljubinka Popović je potem poudarila, da je treba delati za to, da bi bile ustvarjene enake možnosti v strokovnem izpopolnjevanju tako za moške kot za ženske. Poudarila je, da zasluži problem zaposlitve žensk posebno obravnavanje in da ga je treba celovito urejati tako v mednarodnem okviru kot v okviru vsake države.

Slavje na Gradiščanskem

Dunaj, 12. junija. (Tanjug). — V obmejnem gradiščanskem kraju Frakanavi je bilo včeraj veliko slavje, ki se ga je udeležilo okrog pet tisoč gradiščanskih Hrvatov. Odkrili so spomenik hrvaškemu pesniku Mati Miloradiću, ki se je leta 1850 rodil v tej vasi. Spomenik je delo I. Meštrovića. Na svečanosti so bili avstrijski prosvetni minister dr. Drimmel, jugoslovanski veleposlanik na Dunaju Sarajčić, predstavniki »Matice Hrvatske« iz Zagreba in predstavniki koroških Slovencev.

Makarios bo obiskal Turčijo

Ankara, 12. jun. (Tanjug). Turški listi pišejo, da bo v kratkem prispel na obisk v Turčijo predsednik Ciprske republike etnarh Makarios. — Uradni turški krogi so potrdili to vest.

To bo prvi obisk ciprskega predsednika v Turčiji po ustanovitvi Ciprske republike. Ni še znano, kdaj bo prišel Makarios na obisk, vendar ga pričakujejo pred jesenjo.

Najnovejše demonstracije v Tokiu je povzročilo sprejetje zakona »o boju proti nasilju« v japonskem parlamentu. Po tem zakonu je dobila policija dosti večja pooblastila, kot jih je imela doslej. Opozicija v parlamentu in v javnosti je protestirala predvsem proti določbam zakona in proti parlamentarni taktiki liberalne vlade, ki je s svojo večino v parlamentu »pospešila« sprejetje zakona brez temeljite debate. Na sliki: Japonski študentje so se med demonstracijami spopadli s policijo.

Južnotirolski ekstremisti porušili dvajset daljnovodov

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

RIM, 12. jun. (po telefonu). Prebivalce Bolzana in nekaterih drugih južnotirolskih mest so preteklo noč vrgle iz postelj močne detonacije, ki so se v manjših presledkih ponavljale skoraj celi dve uri, od ene do treh. Že od prvih detonacij je skoraj v vseh okrajih Bolzana ugasnila luč, medtem ko so z bližnjih gričev odmevale eksplozije in se bliskali kratki stiki električnih žic.

Neznanci, o katerih tu ne dvomijo, da so južnotirolski nacionalisti, so to noč pognali v zrak okrog 20 stebrov električnih daljnovodov visoke napetosti v raznih krajih Južne Tirolske, predvsem v industrijski coni okrog Bolzana.

Električne energije je zmanjkalo tudi v daljnovodu, po katerem doteka tok v veliko tovarno aluminija v Montecatiniju, enem najvažnejših industrijskih podjetij na področju Bolzana. Prav tako je zmanjkalo toka v tovarni avtomobilov »Lancia«, tovarni jekla v bližini mesta Bolzana, v kemični tovarni v Meranu in v drugih podjetjih.

Močne ekipe policije in elektrotehnikov ter delavcev so takoj po eksplozijah odšle na pobočja okrog Bolzana in drugih krajev, kjer so bili izvedeni atentati, da bi ugotovile in popravile škodo. Poleg električnih napeljav so bile poškodovane tudi nekatere telefonske napeljave in instalacije Bolzanske radijske postaje. Policijske in tehnične ekipe so na svojem obhodu našle še nekaj neeksplodiranih peklenskih strojev pod stebri električnih daljnovodov; davi pa je peklenski stroj, nameščen na nekem topolu v bližini vasi Grum ubil 67-letnega kmeta, ki se je približal drevesu, da bi videl, kaj je na njem. Na železnici proti Bolzanu in na nekaterih državnih cestah je bil zaradi atentatov prekinjen promet, ker so električne žice ležale čez progo in ceste. Materialna škoda še ni ugotovljena. Do danes dopoldne je policija aretirala 10 sumljivih oseb. Kolikor so uspeli doslej ugotoviti, so se atentatorji poleg dinamita poslužili tudi plastika. Skoraj vse eksplozije so bile izvedene s pomočjo peklenskih strojev.

Domnevajo, da so atentatorji izkoristili sinočnji praznik, ko so po vseh gričih Južne Tirolske goreli kresovi, okrog katerih so se zbirale množice ljudi, med katere so se baje pomešali atentatorji.

V Rimu so močni policijski oddelki že v zgodnjih jutranjih urah zastražili okolico avstrijskega veleposlaništva in konzulata, ker so verjetno pričakovali, da bodo atentatom sledile demonstracije, vendar doslej še ni bilo nobenega odmeva.

Toda ne glede na to, če bodo tu na atentate odgovarjali z demonstracijami ali ne, bodo le-ti nedvomno zopet zaostrili položaj in neugodno vplivali na nadaljnje italijansko-avstrijske razgovore o Južni Tirolski. Zunanji minister Segni je še tik pred odhodom na uradni obisk v Washington včeraj izjavil, da bi Zgornje Poadižje, ki danes izgleda kot element razdora, v bodoče lahko postalo činitelj evropske povezanosti. Na vprašanje o rezultatih zadnjih razgovorov v Celovcu pa je Segni dejal, da so le-ti odprli novo pot v italijansko-avstrijskih razgovorih; rekel je da je italijanska vlada pripravljena s svoje strani z največjo dobro voljo proučiti vsa vprašanja, ki povzročajo nezadovoljstvo avstrijske strani. Poudaril je, da ne bo težko najti razumnega sporazuma, če se ne bo stvari dramatiziralo in če se bo pozitivno razvilo tudi splošno psihološko vzdušje, s čimer je mislil predvsem na lojalno sodelovanje med obema etničnima skupinama, ki živita na tem področju.

Segnijeve izjave so bile še v tisku, ko so po Južni Tirolski odmevale detonacije eksplozij, kar nedvomno ne bo koristilo »psihološkemu vzdušju«, kakršno bi bilo po Segnijevih besedah potrebno za ugodno rešitev spora.

Aca Stanovnik

Youlou: socializem edini učinkoviti sistem za Afriko

Predsednik republike Kongo je opozoril ZDA, da se morajo sprijazniti s socializmom kot potjo za ureditev afriških problemov

WASHINGTON, 12. jun. (Tanjug). Predsednik republike Kongo (bivše francoske kolonije) Fulbert Youlou, ki je na uradnem obisku v Washingtonu, je v govoru v tiskovnem klubu opozoril ZDA, da »morajo sprejeti socializem kot pot za ureditev afriških problemov, če hočejo ohraniti dobre odnose z novimi državami na afriški celini«.

Youlou je poudaril, da je za afriške države — ki nimajo sredstev za hitrejši industrijski in kmetijski razvoj — socializem edini učinkovit sistem, da se otresejo zaostalosti in ohranijo svojo neodvisnost.

»Če nam hočete pomagati,« je rekel Youlou, ko se je obrnil na Američane, »potem si ne smete zamišljati, da je Afrika celina s sistemom gospodarskega liberalizma, na katerega je treba presaditi ameriški način življenja. Huda zabloda bo, če boste plansko gospodarstvo in socializem pojmovali kot prosovjetsko usmeritev nasproti prozahodni. Enako napako boste zagrešili, če boste jemali sistem liberalnega gospodarstva kot kriterij za lojalnost afriških narodov.

Najmodrejša smer ameriške politike bi bila, da ne zahteva od afriških držav, naj se opredelijo za Vzhod ali za Zahod, bodisi v hladni vojni ali v delu mednarodnih organizacij. Prepričati morate afriške države, da je želja ZDA, da bi bile svobodne in nevtralne.

Svoje cilje v Afriki boste najbolje uresničili, če ji boste pomagali, da se postavi na lastne noge.«

Ta Youloujeva gledišča so tu vzbudila znatno presenečenje, ker se je njegova vlada doslej naslanjala izključno na Francijo. V vseh mednarodnih forumih, zlasti v OZN, je Youloujeva vlada zavzemala izrazito prozahodno stališče, zlasti v času, ko so v OZN razpravljali o Kongu.

Youlou se je posvetoval s predsednikom Kennedyjem. Zvedelo se je, da je obširneje pojasnil ameriškemu predsedniku svoje koncepcije o pozicijah afriških narodov v hladni vojni med Vzhodom in Zahodom.

Youlou je v Washingtonu nadaljeval razgovore z ameriškimi funkcionarji in predstavniki Mednarodne banke in Banke za uvoz in izvoz o finančnih potrebah za gospodarski razvoj svoje države. Youlou bi rad dobil dolgoročno posojilo v znesku 100 milijonov dolarjev za zgraditev hidrocentrale na reki Kuilu.

Volitve v Turčiji

Ankara, 12. jun. (Tanjug). Neuradna turška časopisna agencija THA je objavila, sklicujoč se na zanesljive vire, da bo referendum o novi turški ustavi 2. julija, volitve v prihodnji parlament pa bodo 17. septembra.

Uradno so objavili samo, da se bo novi turški parlament sestal najpozneje do 29. oktobra.

Po mnenju nekaterih bo proces proti voditeljem bivšega režima končan sredi prihodnjega meseca. S tem povezujejo tudi odobritev svobodne politične dejavnosti.

Na prvih volitvah po prihodu generala Gursela na krmilo naj bi izvolili 450 poslancev ter 150 članov senata republike. Člani Odbora nacionalne enotnosti pa bodo, kakor je v načrtu, dosmrtni člani

Tajni sestanek delegacij Leopoldvilla in Katange

Rim, 12. jun. (Tanjug). Agencija ANSA je danes objavila vest, da so bili v Milanu te dni razgovori med delegacijama leopoldvillske vlade in Katange. Razgovori so se nanašali na udeležbo Katange na zasedanju kongoškega parlamenta v Leopoldvillu, ki ga je sklical Kasavubu.

Bolivija sredi socialnih bojev

Vlada ukinila vse ustavne svoboščine – Velika stavka rudarjev iz rudnikov kositra in »pohod lačnih« – Številne aretacije sindikalnih voditeljev

BUENOS AIRES, junija — Bolivija je skoraj popolnoma odrezana od sveta, ker stavkajo uslužbenci telekomunikacij. Skope vesti, ki prihajajo iz te države govore o težavnem notranjem položaju.

V vsej državi so uvedli obsedno stanje. Vlada predsednika Paz Estensora je ukinila vse ustavne svoboščine z izgovorom, da je obstajala nevarnost, da se komunisti polaste oblasti.

Zadnje vesti iz La Paza govore o veliki stavki rudarjev iz rudnikov kositra in o »pohodu lačnih«, to je o tisočih delavcev, ki so se napotili proti prestolnici. Rudarji, ki delajo v zelo težavnih okoliščinah ob bedni plači, so v zadnjem času že večkrat demonstrirali. Februarja so stavkali deset tisoči rudarjev; zahtevali so, naj jim izplačajo zaostale mezde (plače niso dobili več mesecev), njim so se pridružili tudi učitelji. V zadnjem času pa so vse kategorije delovnih ljudi v Boliviji postavile zahtevo po zboljšanju življenjske ravni.

Vlada je odločno intervenirala proti »pohodu lačnih«; aretirali so številne sindikalne delavce, med njimi tudi znana sindikalna prvaka Irinea Pimentala in Federica Escobara, nadalje Jorge Sarala in Luisa Jimeneza. Po zadnjih vesteh je doseglo število aretiranih sindikalnih voditeljev 25, vendar se aretacije še nadaljujejo.

Bolivijska levica je obtožila vlado, da se izgovarja z »zaroto«, da bi uničila sindikalno gibanje.

Že februarja, med takratnimi stavkami, je predsednik Paz Estensoro govoril o »zaroti proti vladi«. Takrat so aretirali 85 oseb, ki so vodile stavko, nadaljnjih 200 pa so izgnali v Paragvaj. Bilo je očitno, da so se gospodarske razmere v Boliviji poslabšale in da grozi eksplozija.

Da bi bili kos težkemu položaju, je predsednik Estensoro februarja zaprosil Združene države za 25 milijonov dolarjev pomoči; 10 milijonov so dale ZDA, nadaljnjih 10 milijonov pa banka za medameriški razvoj. Toda ZDA so jasno povedale, da ne žele, da bi se razvilo rudarstvo v Boliviji.

Bolivija ima velika rudna bogastva. Razen kositra ima še srebro, baker, svinec, cink, antimon, volfram in zlato. Kljub temu pa je njeno gospodarstvo na zelo negotovih nogah, socialne razlike pa ogromne. Paz Estensoro, ki je bil 6. avgusta lani izvoljen za predsednika, ni uspel zboljšati položaja. Nekaj mesecev pred njegovo izvolitvijo za predsednika je prišlo v Boliviji do upora proti takratnemu predsedniku Hernanu Silesu Zuazu. Upor je vodil polkovnik Lederma, šef policije.

Obsedno stanje, ki je omrtvilo vso deželo, ni moglo pomiriti različnih skupin delavcev, ki ne odnehajo od svojih socialnih zahtev. Zaprli so tudi šole. La Paz nudi sliko obleganega mesta.

Sredi junija bi moral priti na uradni obisk v La Paz posebni odposlanec predsednika Kennedyja in ameriški predstavnik v OZN Adlai Stevenson.

Prva vseafriška konferenca novinarjev

Bamako, 12. jun. (Tanjug). V Bamaku je bila prva vseafriška konferenca novinarjev, ki se je je udeležilo 22 delegatov iz Alžirije, Gane, Gvineje, Zgornje Volte, Kameruna, Malgaške republike, Malija, ZAR in Toga. Na konferenci so sprejeli resolucijo o nalogah in vlogi novinarjev afriških držav in o ukrepih za zboljšanje in razvoj tiska v neodvisnih afriških državah.

Kakor piše bamaški list »Essor«, poudarja splošna resolucija važno vlogo novinarjev v boju Afrike za »popolno osvoboditev izpod tuje nadvlade in izgradnjo nedavno osvobojenih afriških držav.« Resolucija o nalogah afriških novinarjev in tiska poudarja »privrženost novinarjev in tiska boju za mir, proti kolonializmu in neokolonializmu.«

Konferenci so prisostvovali opazovalci iz osmih držav, med njimi tudi Jugoslavije.

Na konferenci je bil sprejet sklep o ustanovitvi vseafriškega združenja novinarjev.

Hud potres v Iranu

Teheran, 12. jun. (Reuter) V nekaterih krajih v južnem delu Irana je bil včeraj močan potres. V južnoiranskem naselju Denkouheh je bilo ubitih kakih 50 ljudi, prav toliko pa je bilo ranjenih. Po prvih vesteh je potres v tem naselju do tal porušil 400 hiš.

Prizadeto je bilo tudi bližnje mesto Lar, ki ga je že lani razdejal potres. Tokrat je potres porušil mnogo hiš, medtem ko je bilo šest ljudi ranjenih.

V več krajih je zaradi potresa zavladal preplah, tako da so prebivalci bežali iz hiš. V prizadete kraje so iz bližnjih mest in Teherana poslali nujno pomoč v hrani in zdravilih.

Zmaga indijskega Kongresa v Orisi

New Delhi, 11. jun. (Tanjug). Indijski Kongres je dosegel pomembno zmago na parlamentarnih volitvah v državi Orisa. Dobil je absolutno večino, prvič po razglasitvi neodvisnosti države. Od 140 mest v lokalnem parlamentu jih je Kongres dobil 82. Volitve so bile potem, ko je odstopila nestabilna koalicijska vlada Kongresa in reakcionarne stranke zemljiških posestnikov Ganatantra.

Ameriški program vesoljskih raziskav

Washington, 12. jun. (Reuter) Ameriška agencija za raziskovanje vesolja je včeraj uradno objavila, da bo drugi ameriški astronavt poletel v vesolje sredi julija v kabini »Mercury«.

Če bo polet drugega ameriškega astronavta uspešen, potem bo v začetku jeseni letel v vesolje tretji astronavt. Za konec leta imajo v načrtu izstrelitev rakete, v kateri bi bila opica,

STEVENSONOVA POT PO JUŽNI AMERIKI

Evolucija stališča ZDA do Kube

RIO DE JANEIRO, 12. jun. (Tanjug). Adlai Stevenson, ki kot osebni predstavnik predsednika Kennedyja potuje po južnoameriških državah, je danes na tiskovni konferenci izjavil, da ZDA ne nameravajo zahtevati, da se sestanejo ameriški zunanji ministri na posvetovalni konferenci, na kateri bi razpravljali o medameriških vojaških ali političnih sporazumih v zvezi z »vprašanjem Kube«.

Stevenson je dejal, da je zdaj skrb ZDA, odvrniti »komunistično nevarnost« s podpiranjem gospodarskih in socialnih sprememb v Latinski Ameriki, s čimer bi postali sadovi gospodarskega razvoja dostopnejši vsem slojem gospodarstva.

To Stevensonovo izjavo so v Riu de Janeiru sprejeli kot znamenje delne evolucije stališča ZDA do »vprašanja Kube«. Sodijo, da je to posledica stališča večine latinsko-ameriških vlad, ki so proti konferenci, na kateri naj bi razpravljali o sankcijah proti Kubi.

Vesti iz Argentine in Urugvaja opozarjajo na to, da so ondotni državniki obvestili Stevensona, da sta njihovi vladi proti intervenciji. Kar zadeva Brazilijo, ki je najodločneje proti intervenciji, je predsednik Quadros po včerajšnjem razgovoru s Stevensonom izjavil novinarjem, da je ostalo stališče vlade do Kube nespremenjeno. Čeprav so ZDA zdaj premaknile težišče dejavnosti z načrti o sankcijah proti Kubi na načrt o gospodarskem razvoju, imenovanem »zveza za napredek«, je evolucija stališča ZDA samo delna. Stevenson je na tiskovni konferenci dejal, da imajo ZDA položaj v zvezi s Kubo še vedno za splošni problem celine in da zato niso pripravljene, da se neposredno pogajajo s Kubo. Pripomnil je, da zato ne prihaja v poštev morebitno posredovanje Brazilije in drugih latinsko-ameriških držav.

»Politiken« poziva Portugalsko, naj izstopi iz NATO

Kjöbenhavn, 12. jun. (AP). Vplivni list danske vlade »Politiken« poziva v svojem današnjem uvodniku Portugalsko, naj izstopi iz NATO zaradi »sramote v Angoli«. V zvezi z razpravo o Angoli v Varnostnem svetu piše ta list, ki je med drugim zelo naklonjen Atlantski zvezi, med drugim: »Mar ne bi morala Portugalska trpeti posledic tega, da kritizira svoje zaveznike v NATO zato, ker niso pripravljeni braniti zločinov, ki jih počenja? Mar se ne bi Portugalska rešila svojih skrbi z NATO, če bi jo zapustila?«

List piše, da bi atlantske države prav lahko pripravile Portugalski pot za [illegible] organizacije, ter zaključuje, da je bila Portugalska vedno [illegible] vornost za Atlantsko zvezo

TELEGRAMI

PREMIER IKEDA BO POTOVAL V ZDA IN AZIJSKE DRŽAVE. — TOKIO. Po vesteh vladnih krogov bo japonski ministrski predsednik Ikeda po obisku v ZDA potoval v Indijo, Pakistan, Tajland in Burmo. Premier Ikeda bo odpotoval v ZDA konec meseca. Sodijo, da se bo v azijskih državah razgovarjal o zboljšanju odnosov Japonske s temi državami in o odnosih z LR Kitajsko.

GOSTOVANJE BRITANSKEGA BALETA V ZSSR. — LONDON. Kraljevska baletna skupina, najboljša v Veliki Britaniji, je odpotovala na svoje prvo gostovanje v Sovjetsko zvezo. Skupina, v kateri sta znana umetnika Margot Fonteyn in Michael Soames, bo priredila baletne večere v leningrajskem gledališču »Kirov« in v moskovskem Boljšem teatru.

SUKARNO BO OBISKAL ITALIJO. — RIM. Indonezijski predsednik Sukarno se bo od 17. do 21. junija mudil na uradnem obisku v Italiji. V Rim bo prispel iz Jugoslavije.

RAZSTAVA O NACISTIČNIH ZVERINSTVIH. — RIM. Tu so odprli razstavo o nacističnih zverinstvih med drugo svetovno vojno v Italiji. Hkrati so razstavili tudi knjige in literaturo o odporniškem gibanju v Italiji. Razstavo, za katero vlada veliko zanimanje, so organizirale demokratične študentske organizacije v sodelovanju s partizanskimi združenji in mladinskimi sekcijami Generalne konfederacije dela, socialnodemokratskih in katoliških sindikatov.

STAVKE V ITALIJI. — RIM. Včeraj so začeli stavkati civilni nameščenci italijanskega obrambnega ministrstva — kakih 80.000 uradnikov in delavcev vseh oddelkov tega ministrstva, mornarice, letalstva in kopenske vojske. Stavkajoči zahtevajo zvišanje plače in nadomestilo za nadurno delo. Stavka uslužbencev finančnega ministrstva in državne blagajne, ki se je začela pred nekaj dnevi, še vedno traja. V sredo bo začelo stavkati osebje državnega monopola. Včeraj so začeli stavkati tudi učitelji osnovnih šol, ki se jim bodo pridružili profesorji vseh srednjih šol.

V KRATKEM SESTANEK NEPALSKEGA PARLAMENTA. — LONDON. Nepalsko veleposlaništvo v Londonu je objavilo, da se bo v kratkem sestal nepalski parlament. To bodo uradno razglasili, »kakor hitro bodo končane potrebne priprave«. Nepalski parlament je bil s kraljevo proklamacijo razpuščen v lanskem decembru.

53 POGODB KUBE Z DRŽAVAMI SOCIALISTIČNEGA TABORA. — HAVANA. Ministrski svet Kube je potrdil 53 pogodb, ki jih je Kuba konec lanskega leta in v začetku tega leta sklenila z vzhodnoevropskimi državami, DR Korejo, LR Kitajsko, LR Mongolijo, ZSSR in DR Vietnamom. Potrjen je tudi večstranski sporazum o plačilih med Kubo in temi državami. Po tukajšnjih cenitvah odpade zdaj na te države okrog 70 odstotkov kubanske zunanje trgovine. Pred dvema letoma je šlo na tržišče ZDA skoraj 80 odstotkov kubanskega izvoza.

PO KONGRESU KPF IN CGT

Zavezništva v teoriji in praksi

Nedavni XVI. kongres Komunistične partije Francije in XXXIII. kongres največje francoske sindikalne centrale CGT (Generalne konfederacije dela, ki je le-tej blizu), sta razpravljala o svojih problemih in nalogah v ozračju, nastalem po neuspelem generalskem puču in ob evianskih pogajanjih. Oboje je vplivalo na potek teh dveh kongresov, bila je upoštevana komponenta njunih razglabljanj in hkrati tudi ena izmed izhodiščnih točk programov njune prihodnje dejavnosti.

Duh razprav in sklepi teh dveh organizacij so si tolikanj sorodni, da ni potrebno obravnavati vsakega kongresa posebej. Neznaten razloček med njima se je pojavil — v skladu z njunim posebnim značajem — le pri razglagah trenutnega položaja. Na kongresu Komunistične partije so poudarjali politično-gospodarsko pogojenost le-tega, na kongresu CGT pa so se pri razlagah oprijeli strokovno gospodarskih momentov. Ocena in pripombe na račun smernic in praktičnega delovanja, ki veljajo za eno, se v glavnem nanašajo tudi na drugo organizacijo.

Primerjajoč vodila, sprejeta leta 1956 na XIV. kongresu KPF, s sedanjimi, bi lahko dejali, da odražajo pozitivno, toda položno razvojno krivuljo. Leta 1956 je na primer stranka še vedno sodila, da je problem francoskih kolonij moč rešiti v francoskem državnem okviru, in to tako, da bi bivše kolonije kot neodvisne države še vedno ostale članice Francoske Unije. (To je bilo skoraj dve leti po začetku alžirske vstaje!) Na XV. kongresu KPF, junija leta 1959, je stranka predvidela rešitev alžirskega vprašanja na temelju samoodločbe. Sedanji XVI. kongres se je odločno zavzel za takojšnja enakopravna pogajanja, brez vsakršnih predpogojev in z edinim pristojnim sogovornikom — začasno alžirsko vlado.

Taka stališča, kot rečeno, govore o napredku. Toda ta sodba je upravičena le tedaj, kadar jih ocenjujemo zunaj razmer, v katerih so nastala.

Bivši francoski imperij je imel leta 1956 za seboj že Dien Bien Fu. Celo nekaterim realističnim meščanskim ideologom in politikom je to pomagalo do spoznanja, da za zrevolucionirano Indokino ni več okvirov Francoske Unije, ki bi jo ustavili in zadovoljili.

Leta 1959 je zasedal XV. kongres KPF skoro leto dni po sprejetju de Gaullove ustave in prav tako skoro leto dni po tem, ko je Gvineja izkoristila določbe te ustave in se odločila za neodvisnost. Razširiti na Alžirijo načelno pravico do samoodločbe, medtem ko te pravice drugi praktično že uživajo, res ne pomeni velikega koraka naprej. Razglašati potrebnost poštenih enakopravnih pogajanj z zato poklicanimi alžirskimi sogovorniki sedaj, ko pogajanja že teko (ne glede na manevriranje francoske strani in ne glede na več kot verjetne zaplete, ki jih bodo ta pogajanja še doživela preden bodo — če bodo — dopulula v pristan), je prav tako bliže stopicanju za dogodki kot pa prevzemanju vloge kažipota.

Nič manj problematično pa ni vprašanje vloge stranke, kadar ga osvetlimo s strani prakse. Še tako pozitivna vodila ostanejo nezapažena, če ne postanejo gibalna sila za dejanja. Teh pa je, zlasti učinkovitih, ki bi jih navdihnila in vodila stranka z željo, da ta načela približa uresničitvi, vsa ta dolga leta manjkalo.

Problem organiziranja širokih akcij pripelje na drugo področje, kjer se vsiljuje vtis, da je nedoslednost med sprejeto teorijo in izvajano prakso.

Francoska komunistična stranka je dolga leta po osvoboditvi pritegovala četrtino francoskih volivcev. Nobena druga politična organizacija se v tem pogledu ni mogla meriti z njo. Vendar tudi tak ugoden položaj nikoli ne dovoljuje, da bi zapostavljali problem potrebnih zaveznikov v boju za zmago sprejetih vodil. Vodstvo stranke je kot na prejšnjih, tako tudi na XVI. kongresu poudarilo, da je mogoče in potrebno široko zavezništvo med delavci, kmeti, izobraženci ter srednjimi sloji v mestih, in to ne le zato, da bi obnovili demokracijo, marveč, da bi izbojevali socializem. Vodstvo KPF meni, da daje primerno podlago takemu zavezništvu značaj de Gaullovega režima. Le-ta je poosebljena zaščita koristi monopolističnega finančnega mednarodnega velekapitala, ki po zakonih nujnosti zatira in uničuje šibak in nedorasel nacionalni kapital.

Te široke fronte mogočih zaveznikov doslej niso razgibali, še manj pa izkoristili. Zadnja leta je stranka zares na široko poprijela samo dvakrat — lani meseca januarja in letos meseca aprila ob poskusih skrajnežev uporov. Obakrat je ta skupna enotna fronta branila de Gaullov režim! Obakrat je bila ta fronta bolj ali manj rezultat samohotnega — ne pa dobro organiziranega — množičnega odpora grozeči fašistični nevarnosti. Stranka je bila samo del tega odpora, ki jo je prehitel, ne pa njegov pobudnik in voditelj.

Sodelovanje in usmerjanje mogočih zaveznikov k smotrom oddaljenejšega strankinega programa je torej še vedno samo programska zadeva. Toda mimo teh teoretičnih zaveznikov so v Franciji tudi take sile, ki bi jih stranka mnogo laže in hitreje pridobila za skupno delovanje, usmerjeno k smotrom, h katerim si prizadevajo danes že zelo široki sloji, k miru v Alžiriji na primer. Razpoloženje tako imenovanih levih sil je dozorelo za takšne nastope. Niti dejanj ni manjkalo. Toda, te manifestacije so namesto na odobravanje naletele na negodovanje in na kritiko vodstva komunistične partije. Temeljita analiza vzrokov te kritike kaže, da je šlo predvsem za vprašanje prestiža. Stranka je organizatorjem manifestacij očitala, da se niso posvetovali z njo in da so jo hoteli izkoristiti le kot udarno silo. Mar sme biti odločilno merilo za priključitev h kaki akciji vprašanje, kdo je dal pobudo zanjo, če je zanesljivo ugotovljeno, da je akcija koristna? Tako ravnanje ne priča samo o neprožnosti in škodljivem užaljenem samoljubju, marveč odkriva nevarno zapostavljanje pravil teorije o neogibno potrebnem taktiziranju, brez katerega nobena, še tako revolucionarna stranka ne more upati, da bo za svoje smotre pridobila sile, ki so manj revolucionarne, kot je ona sama. Brez teh pomožnih sil pa bi ti cilji ostali nedosegljivi!

S to taktično napako je vodstvo stranke okrepilo mnenje, ki je precej razširjeno, da so komunisti pripravljeni sodelovati z drugimi levimi strankami samo tedaj, kadar se le-te podrede njihovi volji.

Komunistična partija Francije si s tem sama postavlja zapreke na pot, ki vodi k zbližanju s francoskimi naprednimi silami, obsoja se še naprej na osamljenost, morda tudi na nadaljnje redčenje vrst svojega članstva. Verjetno pa celo na nove pojave notranjega nezadovoljstva, podobne nedavnim nesoglasjem, ki so prizadejala njen vrh in pripeljala do izključitve Casanove in Servina iz centralnega komiteja.

V. H.

Plameni in gost črn dim so prekrili izstrelni podstavek na letalskem oporišču »Vandenberg v Kaliforniji, ko se je med vajo za bojno pripravljenost raztreščila medcelinska raketa »Atlas«. Uradna razlaga za nesrečo navaja napako v »za boju« na podstavku, v katerem leži raketa vodoravno, preden jo dvignejo, da bi jo napolnili z gorivom in izstrelili. (Foto: AP)

GRČIJA

Brezposelnost - resen problem

ATENE, maja. — V grškem tisku se zadnje čase vse bolj pogosto slišijo glasovi, ki govore o vse večjem gospodarskem izseljevanju iz države. Eni pojav le beležijo, drugi ga izkoriščajo za kritiko vlade in njene gospodarske politike, tretji pa so resno zaskrbljeni spričo resnice, da izgublja Grčija svojo najboljšo delovno silo.

Večinoma so tisti, ki odhajajo iz svoje domovine za kruhom, sami mladi ljudje. Čeprav njih natančno število ni znano, domnevajo, da ni majhno. Zapuščajo svojo domovino v upanju, da se bodo nekega dne vrnili z žepi, polnimi denarja, ali vsaj toliko premožni, da jim ne bo treba več skrbeti za vsakodnevni obstoj. V prvih mesecih tega leta jih je baje odšlo nekaj nad deset tisoč. Tudi v svetovnem merilu je grško gospodarsko izseljevanje med največjimi. Pravijo, da jih živi v ekonomski emigraciji nad dva milijona ali morda še več. Grke lahko srečamo v skupinah ali posamič na vseh petih celinah. Razlog, da so zapustili svojo domovino, verjetno ni samo v njihovi naravi, ki si prizadeva za zaslužkom in trgovanjem, temveč predvsem v resnici, da doma ne morejo dobiti dela. Pred kratkim sem se seznanil z mladim Grkom, ki že deset let živi v Ruanda-Urundi, v Centralni Afriki. Prišel je domov, da ne bi popolnoma izgubil zveze z rojstnim krajem.

MLADENIČ, KI JE IGRAL NA OLEANDROV LIST

Bilo je v nedeljo opoldne. Z nekim Grkom sva sedela v eni izmed številnih atenskih restavracij. Bilo je toplo in prijetno. Sedeli smo zunaj tik ceste pod veliko platneno streho. Prišel je mladenič, odtrgal oleandrov list ter sedel za prazno mizo. Oleandrov list je vtaknil v usta in zapiskal nanj poznano grško popevko »Otroci Pireja«. Njegovo lepo posnemanje je bilo težko razločevati od igranja na saksofon. Odigral je še eno pesem, potem pa je vstal in začel od mize do mize pobirati prispevke. Moj prijatelj ga je nekam pisano pogledal in zavrnil, tako da je postalo nerodno še meni, ki sem bil za pevca že držal drahmo v rokah. Mladeniču mojemu prijatelju verjetno niti ni zameril in se je preselil v sosednjo restavracijo. Tudi tam je zaigral »Otroci Pireja«.

Prijatelj mi je pojasnil na moj vprašujoči pogled.

— Veste, pri nas imamo veliko ljudi brez dela. Vendar tega ne bi smeli počenjati.

Mladenič je bil zdrav in lepo razvit, s skrbno počesanimi lasmi, v beli poškrobljeni srajci in zlikanih hlačah.

Kmalu za njim je prišel starejši človek. Na vsako mizo je položil po eno majhno škatlico, na kateri je bilo z roko napisano: 2 drahmi. Prijatelj me je spet odvrnil, da bi kaj dal. Kaj je bilo v škatlici, nisem mogel videti, ko jo je možakar brez dveh drahem spravil spet v ušnjeno torbico. Imel je belo brado in ni bil niti tako slabo oblečen. Kdo bi si mislil, da je bil berač.

NEMČIJA — OBLJUBLJENA DEŽELA

Doma najti delo za vse in preprečiti izseljevanje, to je resen grški problem. Pogosto je predmet razprav med vlado in opozicijo. V zadnjih dneh je bilo v Solunu protestno zborovanje liberalne mladine z edino točko dnevnega reda: brezposelnost mladih ljudi in naraščajoče odhajanje v tujino. V solunskem časopisu Makedonija smo mimo drugega brali tudi to, da so »vladni faktorji« na razne načine skušali preprečiti zborovanje. Na prvomajski proslavi v Atenah smo lahko slišali iz ust tistih, ki so demonstrirali kljub policijski prepovedi, tudi geslo, ki je zahtevalo, naj se prepreči izseljevanje iz države. Bilo je to v neposredni bližini trga Omonija.

Iz Grčije gredo ljudje na vse strani sveta. V zadnjem času največ v Zahodno Nemčijo. Na stotine ljudi oblega vsak dan naše konzulate, zlasti onega v Solunu. Prosijo vizume, da bi preko Jugoslavije čimprej prišli do nemških meja, v Nemčijo, ki pomeni mnogim Grkom nekako obljubljeno deželo, podobno Hananu iz Biblije. Posredovalnici za delo v Nemčiji pa iz nesreče svojih rojakov kujejo denar.

PROBLEMA NE TAJIJO

Kljub neprijetnosti problema nihče ne poskuša ustaviti. V listini, ki jo je izdala vlada s prvim petletnim načrtom, je rečeno, da je zmanjševanje brezposelnosti med osnovnimi nalogami le-tega.

Verjetno je premier Karamanlis na svojem nedavnem obisku v Ottawi prav zato govoril s kanadskimi voditelji poleg drugega tudi o povečanju števila Grkov, ki se izseljujejo, in o izboljšanju pogojev njihovega naseljevanja.

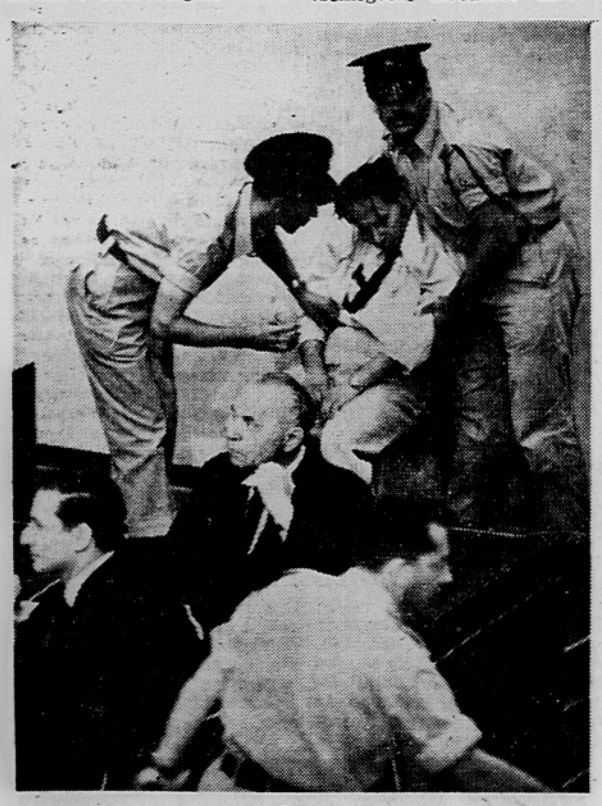
Ivan Mazov

PROCES V JERUZALEMU

»Kamerad Eichmann, pošljite nam lobanje!«

JERUZALEM, junija. Na nadaljevanju procesu proti Eichmannu je državni tožilec Gideon Hausner obtožil le-tega, da je različnim nacističnim inštitutom dobavljal človeške lobanje.

Potrdilo za to obtožbo so pisma, ki so si jih izmenjali Adolf Eichmann ter zdravnika SS dr. Brandt in dr. Wolfram Sievers. Zadnji je vodil rasistični inštitut v Strasbourghu.

Yechiel Di-Noor, poljski Žid, pisatelj s psevdonimom K. Zetnik, je omedlel med pričevanjem na Eichmannovem procesu v Jeruzalemu. Govoril je o grozodejstvih v koncentracijskem taborišču Oswiecim in spomin na preživele strahote ga je tako prizadel, da se je sesedel in omedlel. Dva stražnika ga skušata spraviti k zavesti. Proces so za nekaj minut prekinili, toda Di-Noor ni mogel več pričati. (Foto: AP)

Prvo Brandtovo in Sieversovo pismo je od 9. februarja 1942. Direktor rasističnega inštituta v Strasbourgu je v pismu sporočal, da potrebuje nekaj lobanj, judovsko-boljševiških komisarjev, in je zahteval od Brandta, naj mu jih preskrbi. »Glede na potek operacij na vzhodni fronti, je nadaljeval Sievers v pismu, ne bo težko ustreči moji želji. Teh ‚podljudi' (izraz je dobeseden) mora biti na pretek. Treba je samo porezati glave, jih primerno zaviti in odposlati v železnih zabojih.«

Ko so bili »študiji« nad lobanjami »judovsko - boljševiških komisarjev« končani, je rasistični inštitut nov. 1942 zahteval nov »material«. Tokrat so potrebovali 150 skeletov za potrebe rasističnega inštituta v Strasbourgu. In na koga bi se obrnil dr. Sievers, če ne na Eichmanna, ki je upravljal neizčrpen vir v koncentracijskih taboriščih, v plinskih celicah in v krematorijih Auschwitza. Za to je glavnemu zdravniku SS Brandt odredil, naj se rasistični inštitut v Strasbourgu poveže z Eichmannovim uradom. Ni treba posebej poudarjati, da se je vsemogočni izvedenec za židovske probleme z veseljem dal na voljo »znanstvenikom« iz Strasbourga. Dr. Sievers je poslal v Auschwitz posebnega odposlanca, ki je med še živimi izbral tiste, katerih okostja naj bi v kratkem obogatila zbirko v Strasbourgu.

Junija 1943 je bil izbor končan. Sievers je pisal Eichmannu, da je njegov strokovnjak izbral 115 ljudi, ki so določeni za to, da bodo čimprej postali okostnjaki. Šlo je za 29 Židov in 36 Židinj, ki so jih takoj dali v karanteno v Auschwitzu, da bi preprečili obolenje za tifusom. Potem so jih premestili v taborišče Natzweiler blizu Strasbourga. Iz dopisovanja med Eichmannovim uradom in rastističnim inštitutom v Strasbourgu vidimo, da so tem ostali samo kratek čas. To je toliko časa, kolikor je bilo nujno potrebno za zadnji pregled, preden so jih ubili in iz njih napravili okostnjake.

Hausner je predložil še en senzacionalen dokument. Gre za izpoved komandanta v Auschwitzu Rudolfa Hoessa, ki je bil v Varšavi obsojen na smrt. Hoess je ob tej priložnosti dopustil možnost, da so v Auschwitzu ubili milijon do milijon in pol Židov, ki so jih potem sežgali v krematorijskih pečeh. Le-te so imele zmogljivost 10.000 trupel na dan. Hoess je v Varšavi izpovedal, da je Eichmann vedno vztrajal pri zahtevi, naj pospešijo uničevanje Židov. Za to je predložil tudi načrt nove krematorijske peči. Le-te niso postavili, ker so se morali naciti prej umakniti.

ŠTEVILKE

Pravosodno ministrstvo v Jeruzalemu je sporočilo, da je doslej proces proti Eichmannu stal 1.200.000 dolarjev. Sodišče je zasedalo 72-krat, vsega skupaj 252 ur. Govorilo je 109 prič: 98 Izraelcev, 5 Američanov, 1 Anglež, 1 Francoz, 1 Nemec, 1 Italijanka, 1 Luksemburžan, 1 Brazilec in 1 Kanadčan. Zapisniki so dosegli visoko številko 600.000 besed. Razpravo je doslej poslušalo blizu 40.000 ljudi.

ZSSR

Obračun s preteklostjo

MOSKVA, 12. jun. (Tanjug). »Stalin je preveč veroval v moč s fašistično Nemčijo sklenjenega pakta celo zjutraj 22. junija, ko se je začela vojna in ko so sovražnikove granate in bombe rušile sovjetska mesta in vasi ter pobijale ljudi, fašistični tanki pa so se valili po naši zemlji. Stalin je menil, da je to najbrž provokatorska akcija nekaterih nemških generalov.«

Ko »Komunist« analizira med drugim neuspeh sovjetske armade v začetku vojne, piše, da je bil pogojen z vrsto vzrokov. Po mnenju pisca tega članka »je bilo tik pred vojno izredno važno združiti največjo opreznost proti morebitnim provokacijam in strogo izpolnjevanje sovjetsko - nemškega sporazuma o nenapadanju z obrambnimi ukrepi in s polno vojno pripravljenostjo obmejnih okrožij.« »Zaradi velike Stalinove napake,« pripominja revija, »v oceni vojaškega in političnega položaja, ki je nastal tik pred začetkom vojne, pa do takšne združitve omenjenih faktorjev ni prišlo.«

Takšno oceno so objavili potem, ko so javnost ponovno opozorili na »kult Stalinove osebnosti«. Pozornost opazovalcev je vzbudila zlasti nedavna objava nekega govora predsednika Hruščeva, ki ga je imel že lani 17. julija »V življenju sovjetske države je bilo obdobje po Stalinovi smrti,« je rekel takrat Hruščev, »obdobje paraliziranja in razčiščevanja. Naša Partija je načelno in ostro odkrila velike pomanjkljivosti in napake v svojem delu in se ni bala pred vsem svetom pokazati pomanjkljivosti, napake in neposredna pačenja, ki so se dogajala v obdobju kulta osebnosti. Mi smo to storili, da bi se rešili bolestnih in nevarnih pojavov minulosti, da bi se rešili vsega, kar je zaviralo ustvarjalne sile Partije in ljudstva ter onemogočalo napredek.«

Izvleček iz tega govora Hruščeva so objavili zdaj v ogromni nakladi. Hkrati je prišla v prodajo tudi knjiga »Vprašanja ideološkega dela,« v kateri je objavljen sklep XX. kongresa Partije o »kultu osebnosti« in njegovih posledicah.

Hkrati ima najširša javnost te dni priložnost, da se prek filma »Čisto nebo« spomni »važne družbene téme, povezane z obdobjem kulta Stalinove osebnosti«. »Ko so se ozrli na tisto težavno in mračno, kar je bilo značilno za to obdobje,« je pisal kritik v reviji »Literatura in žizn«, so avtorji omenjenega filma tako rekoč »prvi utrli pot k nadaljnjemu obravnavanju te téme«.

Sprožitev vprašanja Stalinovih napak in posledic kulta osebnosti prav v trenutku, ko se pripravljajo na bližnji kongres KP Sovjetske zveze, je vzbudila pozornost tukajšnjih opazovalcev.

CARACAS — Ubitega dominikanskega diktatorja niso nameravali ubiti, ampak samo ugrabiti. To je izjavil eden izmed atentatorjev Pedro Livio Cedeno (na sliki) med zasliševanjem v bolnišnici, kjer leži od dne, ko so ga ujeli. Cedeno je bil ranjen med streljanjem, ko je bil ubit Trujillo. Izvedelo se je, da je takoj po umoru Trujilla njegov najmlajši sin Radames v histeričnem besu zagrabil brzostrelko in streljal na skupino političnih jetnikov. Novica o tem pokolu seveda ni iz uradnih virov, pač pa so jo priobčili nekateri severnoameriški časopisi, ki pišejo, da so jo dobili »iz zanesljivega dominikanskega izvora«. V glavnem mestu dominikanske republike »vlada zdaj presenetljiv mir«, kakor so sporočili člani posebne komisije Organizacije ameriških držav (OAS), ki so prišli v Ciudad Trujillo raziskovat »razvoj demokracije v Dominikanski republiki«. (Foto: AP)

UMOR POLICIJSKEGA KOMISARJA V ALŽIRU

Nož in kljukasti križ

7. junija ponoči se je zaključila preiskava o umoru glavnega policijskega komisarja za mesto Alžir Rogera Gavouryja. Policija je v dramatičnih okoliščinah aretirala tri padalce iz Tujske legije — eden izmed njih je Nemec Kaufmann, — ki so materialni povzročitelji zločina. V policijske mreže so padli tudi 1 zvezni agent z OAS (tajna armada alžirskih skrajnežev), dva desničarja, ki sta finansirala umor, in en agent, ki je novačil pripadnike v OAS. Policija je zaplenila večjo količino orožja in streliva, pri nemškem pripadniku tolpe pa so našli tudi zastavo s kljukastim križem . . . !

Komisar Gavoury je bil ubit v svojem stanovanju v bližini univerze v noči med 31. majem in 1. junijem. En teden prej je dobil komisar nalogo, da izvede nadrobno preiskavo o civilistih, ki so sodelovali v alžirskem puču. To je bil najboljši kažipot za policijo, kje je treba iskati ubijalce.

Policija je takoj začela rešetati kroge aktivistov, posebno vodstvo organizacije OAS.

Preiskava na kraju uboja je pokazala, da so umor izvršili strokovnjaki v svojem »poklicu«. Izvedenost morilske roke je spominjala na umor liberalnega advokata Popiea pred nekaj meseci.

Roger Gavoury je že dlje vodil preiskavo o tako imenovanih »plastičnih atentatih« v Alžiru, ki so jih povzročali desni skrajneži. Ni se menil za številna grozilna pisma, ki jih je prejemal. Ko mu je plastična bomba popolnoma uničila stanovanje, se je preselil za tri nadstropja više. Tam je bil tudi ubit.

Njegovo truplo so našli za pisalno mizo; smrt je nastopila po dveh strokovnjaško zadanih vbodljajih v srce. Umor je bil časovno do potankosti preračunan, kajti policija je ugotovila, da je nastopila smrt prav v času, ko je televizijska mreža oddajala neko kriminalno zgodbo, tako da bi se morebitni klici žrtve na pomoč pomešali s podobnimi glasovi na televizijskih zaslonih sosedov.

Umor policijskega komisarja Gavouryja sodi v vrsto terorističnih akcij desničarskih skrajnežev, ki so se po neuspelem generalskem puču v Alžiriji odkrito postavili proti francoski vladi v Parizu in skoraj nemoteno delujejo tako v Alžiriji kot v metropoli. Zato je toliko bolj nerazumljiva popustljivost francoskih oblasti, ki rade, če je le moč, zatisnejo vsaj eno, če ne obe očesi, kadar gre za pobornike »francoske Alžirije«.

Med svojim obiskom v Jugoslaviji je znani sovjetski filmski režiser in rektor moskovske Visoke šole za filmsko umetnost Sergej Gerasimov prišel tudi v Ljubljano. Včeraj zvečer je Društvo filmskih delavcev priredilo v Klubu novinarjev in filmskih delavcev razgovor z uglednim gostom.

UPRIZORITEV OBRENOVIĆEVIH VARIACIJ NA MARIBORSKEM ODRU

Tri odrske miniature

K trem Obrenovićevim odrskim variacijam, ki jih je uprizoril komorni oder mariborskega slovenskega narodnega gledališča, bi rad dodal kot motto še eno. Imenoval bi jo premierska variacija, ki ima seveda z Obrenovićem samo posredno zvezo. Osnovni motiv: več praznih sedežev v že tako in tako majhni balkonski dvorani, na mnogih člani gledališkega ansambla, na ostalih silno redki ljubitelji gledališke umetnosti.

Ne znam najti odgovora. Našli ga bodo Mariborčani sami, ki svoj kraj in svoje ljudi bolje poznajo. Možnih je seveda več variant: prešibko zanimanje za gledališče nasploh; okus, ki priznava za gledališko predstavo samo uprizoritev v večjem stilu, medtem ko naj bi bile komorne uprizoritve predvsem namenjene gledališčnikom samim, podcenjevanje kulturnega življenja itd.

Ne bi rad in ne bi mogel za analogijo navesti slučajni dogodek, vtis, ki sem ga ujel mimogrede. V bližini kavarne Astorije je dvoje izložbenih okenc, eno s slikami športnikov, drugo s fotografijami z razstave v Umetnostni galeriji. Pred prvim stoji grupa odraslih fantov, pred drugim nihče.

Seveda temu slučajnemu dogodku ni mogoče pripisovati nikakršnega pomena. A spominjam se z letošnjega Sterijinega pozorja številnih razprav na temo: tudi k nam, v družbo, ki skrbi za harmonično rast našega človeka, naglo in nezadržno prodira tehnična civilizacija, medtem ko gre razvoj absolutno v škodo duhovne in kulturne rasti človeka. Torej ravnotežje, ki naj bi bilo porušeno.

Ne verjamem, da bi bila premierska variacija in slučajnostni dogodek mariborska simbola. Lahko sta pa znamenje procesa.

Bolj verjamem, da mariborsko gledališko občinstvo od komornega večera ne pričakuje lepega kulturnega doživetja. In mislim, da je v zmoti.

Tudi tokrat je bila v zmoti.

Komorni oder jo uprizoril troje Obrenovićevih motivov, rahlo, skoraj bi rekel intimno spetih v celoto, troje liričnih e meditacij, od katerih vsaka vsebuje dovolj notranje dinamičnosti, da jih ta upravičuje za odrsko uprizoritev in ne samo za recitacijski večer. To je svet starcev, retrospektiva življenja, tako rekoč njegova sublimacija, pa vendar še globoko zasidrana v sedanjosti. — Izkristaliziran, izčiščen svet poezije in hkrati poln splošnih človeških resnic. Droban mozaik drobnih želja, strahu, naporov in življenjskih ciljev. Napisan v moderni tehniki, a vendar popolnoma prikovan na zemljo.

Uprizoritev je pripravil Miran Hercog. Spominjam se njegove režije »Antigone«. Morda ne govorim prezgodaj, če rečem, da mi je pri njem — ne glede na vse morebitne pripombe— tu in tam vseč težnja, ki jo tako redko srečamo pri slovenskih režiserjih: iskati svojo pot, svojo izvirnejšo zamisel, s predstavo tudi nekaj sam povedati, ne biti zgolj posredovalec. Pri takšnih režiserjih mi je všeč prav to, da se skušajo intimno zrasti z duhom dela, z njegovo pesniško vsebino. In neprimerno laže jim oprostiš razne manjše spodrsljaje, tako kot pri dobrih literatih nisi preveč pozoren na to, ali stoji vejica na pravem mestu ali ne.

Vse tri variacije (Rondo, Ptica, Nocturno) so bile režiserju blizu, se jim je čustveno in problemsko jasno približal in prav zaradi tega uprizoritvi posredoval čisto razpoloženjsko in logično linijo. Moderen, stiliziran režijski koncept so tu in tam prekinjali drobni realistični detajli, ki pa enovitosti predstave niso motili. Morda so ji dali celo nekaj barve, nekaj večje življenjske plastičnosti. Herzogu so blizu dodatni elementi gledališke uprizoritve: barve, luč, zvok oziroma glasba, ki so mu sestavni deli za ustvarjanje razpoloženja. Zdi se mi, da so se v glavnem pri Variacijah srečno ujeli, čeprav se nisem mogel znebiti tu in tam vtisa, da so le nekoliko formalni, manj zraščeni v organsko celoto. Najbrž prav zaradi tega, ker besedilo samo pravzaprav ne potrebuje nikakršnih »pomagal«; ker je samo na sebi čisto. Podoben občutek formalnega iskanja se mi zdi tudi uvod: igralci se namreč maskirajo pred gledalci. Ali naj bi to bilo razbijanje gledališke iluzije, opozorilo gledalcem, da je to samo igra? Ali pa zgolj iskanje določenega odrskega domisleka?

Igralske like so upodobili štirje mlajši igralci: Roman Lavrač (Starec), Angelca Janko-Jenčičeva (Starka), Marjan Bačko (Sosed) in Stanko Potisk (Lopov). Podobno kot režija so bili tudi igralski liki enoviti in čisti (razen Bačka v Nocturnu) in pomenijo dokaj zrel rezultat igralskega dela. Zlasti če predpostavljamo, da so morali igrati stare osebe; vsi mladi z režiserjem vred. Poetično in človeško vsebino Obrenovićevega besedila sta zlasti razumela in poustvarila Jankova in Lavrač. Njuni podobi sta bili na trenutke naravnost izvrstni, žal pa sta kdaj pa kdaj zapadala v golo recitiranje, zaradi česar njuna Starka in Starec nista bila v celoti do kraja z resničnim, čistim občutkom in mislijo napolnjena. Bačko se jima je približal predvsem v Rondoju, a tudi tu je gradil lik preveč na zunanjem izrazu, medtem ko se mu je manj posrečila notranja podoba Soseda. Potisk je bil predvsem prisrčen, po moči igralskega upodabljanja pa se ni mogel uravnati s prvima dvema.

Marjan Javornik

S premiere na mariborskem komornem odru: Roman Lavrač, Marjan Bačko in Angelca Janko-Jenčičeva v Obrenovićevih variacijah.

PO ČETRTI REVIJI DRAMSKIH SKUPIN SLOVENIJE

Demantirana bojazen pred amaterizmom

V gostoljubnem Zagorju je bila od 3. do 8. junija četrta revija dramskih skupin Slovenije. V pripravah nanjo so se iztekle številne občinske pa tudi okrajne revije, na katerih so skupno predstavili več ko 160 gledaliških del. Žirija si je ogledala 53 dramskih predstav; ko pa imamo na Slovenskem več ko 700 skupin, ki jih druži teatrska zaverovanost. V Zagorju je izvedlo 123 igralcev-amaterjev 11 odrskih del. Sodustvarjalci so bili skriti za zavesami: odrski mojstri, inspicienti, šepetalke, maskerji in razsvetljevalci — sami neprofesionalci. Z režisersko taktirko v rokah so se zapisali med amaterje tudi Karlo Malovrh, Franček Korun, prof. Tone Trdan, Ciril Bergles, Franjo Vičar, Lea Ferk, M. Stare, Ana Grgurevič-Lombarjeva, Ciril Vernik in dr. Harald Hofman.

Do tod s statistiko. Naprej rajši o vsebinski fiziognomiji revije.

Zgornja repertoarna meja je bil Williamsov tekst »Orfej se spušča«. Izrazite spodnje meje ni bilo. Vsekakor je bila manj zahtevna odločitev za Firnerjevo »Kukavičje jajce«. Uprizoritve so bile odraz kvalitetnih repertoarnih iskanj in vztrajnih naporov, da se naše amatersko gledališko delovanje otrese vsakršnih čitalniških nebogljenosti. O teh ni bilo na reviji niti sledu. Če skušamo povzeti značilnosti posameznih elementov, moramo najprej zaključiti, da so pokazale režije (kot celota) visoko razvojno stopnjo v odnosu na prejšnje revije (v Velenju in Kopru). Prav pa je imel dramaturg Vasja Predan, ko je hkrati ugotovil, da pri posameznih režiserjih ni bilo čutiti studioznega, celovitega pogleda na predstavo. Nekatere režije že v konceptu niso bile dovolj domišljene, druge spet prelomljene v stilnem loku. In ker gledališče ni le transpozicija avtorjevih idej, mora ostati teater z vsemi žlahtnimi domislicami. Nekateri režiserji pa so pokazali premalo lastne invencije, »tistega teatralnega igračkanja, ki je v resnici močno smiselno in organizirano . . .«.

Režija torej ostaja Ahilova peta naših amaterskih predstav. Po drugi strani je dosegla (na reviji) nekaj presenetljivih vrhov, kar žlahtno teatrskih.

Igralske kreacije so bile najbolj razveseljivo dejstvo četrte revije. Videli smo veliko kvalitetno izenačenih vlog, med njimi pa nekaj tako izrazitih, da bi docela zadovoljile še tako zahtevnega gledalca. Edini očitek: v prihodnje moramo še bolj paziti, da se pri oblikovanju vlog intenzivno združita racionalni in čustveni element; tokrat so bile vloge grajene bolj čustveno in čutno in manj tudi racionalno.

Zavidljiv je bil napredek v scenografskih rešitvah. V glavnem si skupine že pomagajo s poklicnimi scenografi in tako ni več nevarnosti pred podpovprečnimi scenografskimi rešitvami. Spodbudna je težnja po stilizaciji in modernih zasnovah, vendar le-ta, kajpak, ne sme postati sama sebi namen.

Letošnji razgovori o predstavah, ki so jih uvajale zanimive samostojne teme (problemi odrskega jezika, uprizarjanje sodobnih konverzacijskih iger, klubske uprizoritve, režiserjeve naloge pri uprizarjanju renesančnih komedij, ritem in dinamika predstave, režiserjev odnos do igralca), so bili temeljito pripravljeni. V tem je njihova največja veljava. Pogrešali smo širšega sodelovanja vseh, ne le nekaterih režiserjev — zastopnikov skupin iz vse Slovenije. Res pa je, da je nivo pogovorov že tako visok, da so nekateri režiserji glasno rekli: potrpite, na prihodnji reviji bomo znali tudi povedati to, kar zdaj mislimo. Dajte nam še nekaj časa za temeljiti gledališki študij . . .

Revija je jasno pokazala vlogo amaterskega gledališkega delovanja. Še več: demantirala je vsakršno bojazen pred amaterizmom! In to je njen najbolj klen odgovor vsem, ki tako bojazen gojijo načrtno ali skrivoma.

Na vprašanje, kaj pa bi nas lahko popeljalo v slepo ulico, je prav tako jasno odgovoril dramaturg Predan: »Stopnja, do katere se je dokopalo amatersko gledališko snovanje, ni na noben način taka, da nas ne bi mogla voditi naprej. Dosežena kvaliteta mora le še spodbujati k popolnejšim realizacijam gledaliških stvaritev. Živimo v času, ki je izrazito razumski, ki vodi človeka v shematizacijo in tehnizacijo. Elementa lepega in koristnega večkrat nista v ravnovesju, človek je veliko bolj ekstremno usmerjen. Zato je vloga slovenskega amaterskega gledališkega delovanja toliko odgovornejša. Ne gre le zato, da se v amaterskem igranju izživimo. Le visokokvalitetno gledališko delo nam bo odprlo zakladnico lepot.«

Je pot naprej zagotovljena? Vsakršna stagnacija in samozadovoljstvo bi lahko pomenila katastrofo. Namesto bolestnega samoprecenjevanja morajo naše dramske skupine težiti k nenehnemu iskanju, ustvarjalni radovednosti, tvornosti, k nepremagljivemu delu. V takem imperativu je obet najlepše prihodnosti. Letošnja revija pa prva velika zmaga.

Marina Golouh

Program četrte revije dramskih skupin Slovenije je izpolnila tudi predstava DPD Svoboda »France Prešeren« iz Kranja. V Casonovem gledališkem delu »Drevesa umirajo stoje«, ki ga je zrežirala Ana Grgurevič-Lombarjeva, je zaigrala babico Mila Valenčičeva. Njena kreacija je izdala izredno nadarjeno, disciplinirano igralsko osebnost. Mlada dva sta bila Mica Fajonova in Franci Juvan, ki ju vidimo na sliki.

IZ KONCERTNEGA ŽIVLJENJA

Mladi talenti

Na koncertu mladih glasbenih umetnikov so ob sodelovanju orkestra Slovenske filharmonije nastopili violinista Olga Skalar in Vlado Skerlak ter pianistka Marija Kocjančič in Andrej Jarc — štirje slušatelji Akademije za glasbo, ki so si s svojimi dosedanjimi koncertnimi nastopi pridobili pri naših glasbenih krogih že lep ugled in od katerih z gotovostjo pričakujemo, da se bodo v bližnji bodočnosti uvrstili med naše najpomembnejše glasbenike.

Ko sem poslušal violinista Vlada Škerlaka v Paganinijevem Violinskem koncertu, se nisem toliko navduševal nad tem, kako je ta koncert dejansko igral, kot nad tem, kako bi ga lahko zaigral. Ne soglašam namreč s prehitrimi tempi, ki so bili zlasti v prvem stavku v škodo intonaciji in razločnosti pasaž, pri tem pa prav nič ne dvomim, da je Škerlak izreden tehnični talent. Prepričan sem, da se bo ob smotrnem nadaljnjem študiju razvil v sijajnega violinista, toliko bolj, ker je poleg tehnične nadarjenosti tudi zelo muzikalen.

Olga Skalarjeva je podala Chausonov Poème občuteno in z lepim tonom, le žal, da ob preglasni spremljavi orkestra niso prišle vse njene kvalitete do polne veljave. Vsekakor je ta skladba za violinista mnogo bolj hvaležna v verziji s klavirjem, kot pa ob spremljavi orkestra, ki se mi zdi mestoma pretežka in ne daje solistu vselej dovolj duška.

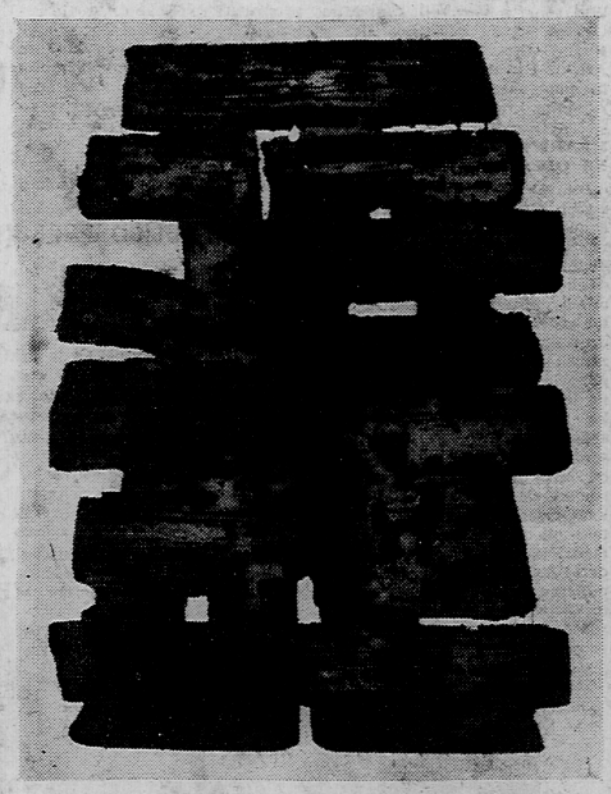
V Beethovnovem Klavirskem koncertu je nastopila kot solist Marija Kocjančičeva. Mlada pianistka ima zelo čist, odločen udarec prstov in s tem tudi prozorno pasažno tehniko. Prav posebno sta ji uspela prvi in tretji stavek koncerta, ki ju je podala zelo živo, ritmično in bogato akcentuirano.

Zelo velik uspeh je imel Andrej Jarc z interpretacijo Griegovega klavirskega koncerta. Njegova interpretacija, čeprav v tehničnem pogledu ne povsem dognana, je bila polna romantičnega zanosa in mladostnega ognja. Andrej Jarc je bil menda tudi edini izmed mladih koncertantov, ki je disciplinirano in muzikalno sodeloval z dirigentom, tako da je bila celotna izvedba Griegovega koncerta resnično lepa in zaokrožena.

Z drugega koncertnega večera slušateljev Akademije za glasbo z orkestrom Slovenske filharmonije naj omenim Alenko Krautovo, ki je tehnično zelo zanesljivo in s pristnim muzikalnim občutkom podala Schumannov Klavirski koncert in prvo našo absolventko na violi Marjeto Gajeto, ki je zelo uspešno reševala težke tehnične in interpretacijske probleme zahtevnega Sulekovega Koncerta za violo.

Dirigent Samo Hubad je spremljal mlade soliste z veliko ljubeznijo in jih je, kolikor se je le dalo, podprl s svojim znanjem in izkušnjami.

Uroš Prevoršek

Tudi na letošnji mednarodni grafični razstavi v Ljubljani, ki so jo odprli v nedeljo, je prišla do izraza tako imenovana čista grafika. Eden najvidnejših zastopnikov te smeri je tudi francoski slikar Pierre Soulages, ki je dobil I. nagrado na prejšnjem bienalu in ki se je zaradi tega v smislu že vpeljane tradicije ljubljanskega bienala tokrat predstavil z zaključeno osebno razstavo. Na sliki eno njegovih najnovejših del: Jedkanica štev. 13.

LJUBLJANSKI NARODNI MUZEJ RAZSTAVLJA V BEOGRADU

Slikano usnje

Te dni so v Beogradu odprli razstavo slikanega usnja, ki smo jo pred približno letom dni videli tudi v Ljubljani. Razstava obsega poleg gradiva, ki ga hrani kulturnozgodovinski oddelek pri Narodnem muzeju v Ljubljani, še nekaj izredno lepih primerkov iz drugih slovenskih muzejskih zbirk. Občasna razstava, ki jo je uredila kustos Darinka Zelinkova, je lepo ilustrirala ta zanimivi pojav v umetni obrti. Gradivo izvira v pretežni meri iz baročne dobe in je dokaj značilno za naše kraje. Zato je tembolj pozitivna zamisel beograjskega in ljubljanskega muzeja, da razstavo priredita tudi v Beogradu.

Med Narodnim muzejem v Ljubljani in Muzejem uporabne umetnosti v Beogradu obstoji večletna tradicija v izmenjavi občasnih razstav. Žal so taka gostovanja zelo redka, ker finančni pogoji ne dovoljujejo pogostnejših tovrstnih prireditev. Izdelki umetne obrti, ki so v glavnem predmet takih razstav, so namreč izredno občutljivi za transport in zahtevajo veliko več varnostnih ukrepov kot na primer slike ali grafike.

Vendar pa je izmenjavanje razstav med muzeji in pošiljanje razstav v šole in druge prosvetne ustanove eden izmed najbolj pozitivnih pojavov v sodobnem muzejskem delu. Saj je povsem razumljivo, da takšna razstava, ki je skupina izbranih originalov, na pedagoški učinek preračunanih reprodukcij in strokovno obdelanih razlag, lahko mnogo bolje ilustrira določeno snov, kot to zmorejo strokovne knjige, govorjena beseda ali film.

H. Š.

SLAVKO OSTERC

REDIVIVUS

Glasbeni oddelek RTV Ljubljana nam je doslej posredoval nekaj zanimivih javnih koncertnih prireditev, za katere bi bili sicer prikrajšani. Po njegovi zaslugi smo spoznali najstarejše slovenske in jugoslovanske mojstre. V interpretaciji RTV orkestra smo slišali nekaj redko izvajanih del romantičnih mojstrov; doživeli smo premiero Arničeve simfonije »Vojna in mir«. V sredo, 7. VI., pa je RTV Ljubljana dokazal, da se zaveda svojega kulturnega dolga opusu Slavka Osterca, ki je v prvi vihri druge svetovne vojne prezgodaj podlegel zavratni bolezni. Zelo smiselno sestavljeni spored je razblinil hajko, češ da je Osterčeva glasba čudaška, papirnata, brez muzikalnega jedra. Ta bajka pa ima svoje globlje korenine. Šele z letošnjimi glasbenimi prireditvami je širši krog občinstva dobil pravilen vpogled v svetovno glasbeno dogajanje XX. stoletja. Osterc pa se je vanj vključil tedaj, ko je bilo treba pri nas šele pomesti z usedlinami čitalniške dobe. Veroval je v svoje poslanstvo in v svojo nadarjenost, čeprav je doživljal najhujše očitke in nasprotovanja. Danes nas njegova glasba preseneča le v tem, da je hodila v popolnem malomeščanskem okolju pred več kot tridesetimi leti svoja lastna in dosledna pota. In za čuda so ta pota skladna s silnicami, ki jih zasledimo v razvoju najgenialnejše svetovne avantgarde med obema vojnama. Še več! Skozi danes nič več revolucionarno tkivo Osterčevih skladb pronicajo čedalje jasneje muzikantski obrisi njegovega glasbenega izživljanja in nas čedalje bolj prepričujejo o dovtipnosti, iskrivosti, domiselnosti in celo o domačnosti njegove muze. To pa so hkrati pridevki za kakovost, ki jo bo treba končno Osterčevi glasbi vendarle priznati.

Spored memoriala je bil sestavljen tako, da je prikazal pokojnikovo rast od skromnejšega, vase zaprtega in intimnega komornega muziciranja do koncertantskih in bleščečih simfoničnih podvigov. »Religioso« iz Osterčeve »Suite« je nastal kmalu za tem, ko je skladatelj svoja živa ustvarjalna nagnjenja postavil na solidno strokovno bazo. Priča tudi o obvladanju godal in godalnega stavka, iz katerega komponist izvablja izredno tople, z današnjega stališča docela romantične zvoke. Štiri »Gradnikove pesmi« so bile prvotno napisane za alt in godalni kvartet. Na zadnjem koncertu so bile prirejene za godalni orkester, kar jim ni v škodo. Gostejši zvok in bolje podčrtani fundamenti so se prav dobro zlivali s temnim in izdatnim pevkinim tonom. Skladateljeva osebna prizadevnost ob sami uglasbitvi Gradnikovih pesmi je še tolikšna, da gre za več kot goli paralelizem med pesniškim izrazom in glasbenim konceptom. Vendar se Osterc izogiba ilustrativnosti, ki mu je bila v načelu tuja. Preseneča resnost in preprostost, s katero pojmuje kot skladatelj izraz omenjenih pesnitev. — Živo nasprotje je bila tretja točka sporeda, v Jugoslaviji še neizvajani »Koncert za klavir in pihala«, prvi klavirski koncert v slovenski in verjetno v vsej jugoslovanski literaturi. Že dejstvo, da nosijo pihala glasbeno linijo, klavir pa epizode in kadence, je neobičajno. Razigranost, kontrasti med bučnostjo orkestra in krhko aforističnostjo klavirja, norčavost nekaterih preprostih klavirskih prijemov in brio zasopljenih pasaž brž za njimi, vse to bi se nemara izrodilo v golo igračkanje, če ne bi bilo v celotnem delu tiste odtehtanosti, enotnosti, zdravega pulza in vedrine, ki je bila Cstercu v največji meri lastna. Tako pa je koncert izzvenel ne le kot umetniško vredna, ampak tudi zabavna skladba. Spominsko prireditev je zaključila ena zadnjih mojstrovih skladb, »Quatre pièces symphoniques« s podnaslovi: koračnica, kapričo, žalna glasba in tokata. Bila je za izvajalce najtrši oreh predvsem zaradi svojega zelo gostega muzikalnega in orkestralnega tkiva in zato še ni dosegla ustrezne interpretacije. Vsekakor je bila podana mnogo prebučno, z neustrezno romantično ekspresivnostjo v melodičnih linijah in v nekoliko pretiranih tempih, kar ji ni bilo v prid. Morda bi tudi nekatere retuše v orkestraciji omilile nasilnost zvoka, ki je pri koncertu s svojo pogostno zadirčnostjo zasenčila toplejša epična mesta.

Vnema, s katero so sodelovali orkester RTV, dirigent Uroš Prevoršek in solisti, naj bi ostala trajno zapisana v analih našega glasbenega življenja. Odkrila je list naše glasbene kulture, ki se ga premalo zavedamo, in ga osvetlila z novimi dognanji. Vključila je v naš repertoar nekaj nenadomestljivih del, ki bodo — upajmo — odslej pogosteje gosti na koncertnih deskah, posebno ob sodelovanju tako bogatega glasu, kot je bil alt Milke Eftimove in tako idealne klavirske igre, kot jo premore Marijan Lipovšek. Opozorila pa je tudi na to, da v veliki množici glasbenih del, ki so jih po vojni tiskali Državna založba Slovenije, Akademija znanosti in umetnosti, Društvo slovenskih skladateljev itd. ni najti Osterčevega opusa. — Skušajmo zamujeno popraviti!

Pavel Sivic

ZAČETKI MEHANIZIRANEGA IZKORIŠČANJA GOZDOV

V gozdovih bodo zapeli motorji

Med tem, ko se pri nas v vseh vejah gospodarstva vse bolj uveljavljajo stroji in že mnogokje prehajamo k popolni avtomatizaciji, ima v gozdarstvu še vedno precejšen delež težaško ročno delo. Mehaniziran je samo prevoz lesa po cestah, saj 70 do 80 odstotkov lesa prepeljejo tovarnjaki. Posek in izdelava, spravilo lesa od panja do vlake in vlačenje po vlakah — vse te faze gozdnih del pa še vedno opravljamo največkrat z ročnim delom in konjsko vprego. Mehanizacija teh faz je takorekoč še v povojih.

S problemi mehaniziranega izkoriščanja gozdov se pri nas ukvarja Poskusni center ITM pri Gozdnem gospodarstvu v Postojni. Dosedanji poskusi s stroji v gozdu so že dali pomembne zaključke, ki jih bo naše gozdarstvo lahko s pridom uporabilo pri smotrni nabavi mehanizacije. Poskusni center je eno leto preizkušal traktorje Ferguson, izdelane v domači tovarni ITM Beograd, ki so se pokazali najbolj prikladni pri gozdnih delih. To je ozek traktor za vinogradništvo, ki so ga adaptirali in obtežili, tako da se opremljen z gosenicami obnese tudi pri vlačenju hlodovine po najbolj strmih in težavnih vlakah.

V delavnicah Poskusnega centra so izdelali tudi vrsto traktorskih priključkov za gozdna dela, ki jih v praksi že s pridom uporabljajo. Sanke za prevažanje drvi so na primer precej bolj uspešne kot originalna traktorska prikolica. Za vlačenje hlodovine so izdelali razne sankalne plošče in druge pripomočke, ki zaščitijo les pri dolgih vlakah. Vsi priključki so izdelani iz odpadnega materiala, zelo enostavni so in tudi ceneni. Ti poskusi so izredno pomembni za industrijo, ki bo na osnovi izkušenj in priporočil Poskusnega centra v Postojni začela izdelovati najbolj prikladne traktorske priključke in pripomočke za dela v gozdovih.

Veliko manj kot vlačenje lesa je preizkušen mehaniziran posek dreves in spravilo lesa od panja do vlake. Poskuse z motornimi žagami so šele začeli, vzporedno s tem pa se ukvarjajo tudi z najbolj primerno organizacijo dela pri poseku. Traktor se uveljavlja tudi pri spravilu lesa od panja do vlake, saj lahko vleče hlodovino z raznimi vitli. Toda ti vitli doslej še niso izpopolnjeni in Poskusni center v Postojni čaka še precej dela pri preizkušanju mehanizacije v tej fazi gozdnih del.

Izredno zanimanje gozdnih gospodarstev za dosežke Poskusnega centra ITM v Postojni kaže, da bodo tudi v gozdovih kmalu zapeli motorji in da bo tudi ta veja gospodarstva krenila k doslednejši mehanizaciji del.

—mr

Organizirali bodo sejem presežkov

Novi Sad, 12. jun. (Tanjug) Novosadsko podjetje »Jugokomercija« bo v kratkem organiziralo sejem presežkov vseh vrst blaga, razen kmetijskih pridelkov, in sicer v več mestih. Na sejmu bodo naprodaj najmanjši predmeti široke potrošnje, pa tudi največja osnovna sredstva. Namen sejma je, kar najbolj neposredno omogočiti prodajo presežkov blaga, pospešiti promet in znižati prevozne stroške.

SPREMENJEN DELOVNI ČAS V USTANOVAH IN PODJETJIH

Vsako jutro gre v Beograd nad 200.000 ljudi na delo. Mnogi se morajo voziti z vozili mestnega prometa. Ker se začenja delovni čas v glavnem ob 6. ali 7. uri zjutraj, je naval delavcev in uslužbencev na vozila seveda zelo velik.

Da bi zagotovili boljši prevoz, je zavod za pospeševanje komunalne dejavnosti predlagal MLO, naj uvede nov delovni čas za javne službe, gospodarstvo, šole in druge ustanove. Tako hočejo omogočiti delavcem in uslužbencem lažji in udobnejši prevoz. V industriji naj bi se začel delovni čas ob 6.30. Isti delovni čas predlagajo za obrtne obrate in gradbeništvo. V trgovinah bi se začel delovni čas ob 8. in 9. uri zjutraj ter ob 16. in 17. uri popoldne. Za uslužbence ljudskih odborov in komunalne službe bi se začel delovni čas ob sedmih, v administraciji ob osmih, v bankah, na sodiščih, v zunanjetrgovinskih podjetjih in direkcijah ob devetih, predavanja v šolah pa ob osmih. LO bo ta predlog v kratkem proučil.

Traktor zmaguje tudi najbolj strme klance v gozdu in vleče za seboj kompozicijo debel. Foto: M. Remec

Novice iz Skopja

MATURANTSKI VEČER V SKOPJU

Prejšnji teden je bil ves v znamenju maturantskih večerov, ki so jih prirejali maturanti več srednjih strokovnih šol, dveh učiteljišč in treh gimnazij. Iz pogovora z nekaterimi direktorji srednjih šol smo zvedeli, da so uspehi maturantov pred zaključnimi izpiti zadovoljivi, kar pomeni, da so bili tudi maturantski večeri veseli za dijake in za profesorje, pa tudi za starše.

PRESKRBA MESTA S KURIVOM

Podjetja, ki preskrbujejo mesto s kurivom, lansko in predlansko zimo niso imela mnogo dela. Zimi sta bili milj in zato je bilo tudi povpraševanja po premogu in drveh malo. Zato kuriva niso razprodali, marveč ga imajo še precej na zalogi. Premog prodajajo po 4.400, drva pa po 4.500 do 5.000 din za kubik.

SKRIPTA ZA ŠTUDENTE

Študentom skopske univerze ni treba več prositi profesorje, naj jim posodijo skripta. To vprašanje so naposled uredili drugače. V poslopju rektorja so odprli prodajalno zanje. Lastniki izroče skripta prodajalni študentske skupnosti, da jih ta spet proda naprej.

NA ROBU ZAGREBA

Zadnje šestinske perice

V neposredni bližini Zagreba je odmrla stoletna tradicija. Če jo hočemo spoznati, jo bomo zaman iskali pod slikovitim vznožjem Sljemena; namesto tega bi jo bilo bolje poiskati v zgodovinskih spisih, muzejih ali turističnih prospektih.

Med potomci šestinskih kmetov, ki so morali šestino pridelka svojih njiv dajati medvedgrajskim grofom, imajo še nekateri narodne noše teh krajev. In le tu pa tam še kaka stara ženica opere ob potoku Medvedščaku perilo stranki iz mesta.

NAJSTAREJŠI »SERVIS«

Najstarejši zagrebški »servis« za pranje perila drži pokonci še kakih sto rok in dva obnemogla voznika, ki vsak petek odpeljeta dvoje s perilom naloženih voz iz mesta v Šestine. Čez osem dni pripeljejo Šestinke oprano perilo spet v mesto. Vse to delajo prepričani, da jim samo še tradicija lahko pomaga v tekmovanju s servisi, opremljenimi s stroji. Ni posebno lahko, mislijo perice, da nam hiše, ki smo jim dvajset, trideset ali več let prale perilo, nenadoma obrnejo hrbet. Vkljub tej dokaj bridki resnici pa dandanašnja Zagrebčanka ne more več čakati osem dni, da dobi oprano perilo. Spretne, toda utrujene roke ne morejo delati hitreje, mlajših pa ni, da bi jih zamenjale.

Mlade Šestinke tudi ne mislijo na to, da bi nadaljevale delo svojih mater. Rajši gredo v mesto delat v tovarne. V Šestinah stanujejo samo zato, ker v mestu ni stanovanj.

DVA DRŽAVLJANA ENE OBČINE

Skozi stoletja je Zagreb zavračal šestinskega kmeta, kadarkoli je ta skušal postati Zagrebčan vkljub tistim petim kilometrom, ki ločijo Šestine od mesta. V naših časih je prišlo do tega »samo po sebi«. Prebivalec Šestin je ne le vpisan v seznam prebivalcev Zagreba, marveč je postal tudi prebivalec najstarejše zagrebške občine.

Tako je nastala »zgodba« o dveh državljanih ene občine. Prvi živi v okolju zgodovinskega Zagreba, drugi pa v njegovi bližini v doyčerajšnji vasi. In ko se znajdeta na skupnih sestankih, na katerih je treba urejati občinske probleme, gredo njuna prizadevanja vsaksebi.

NOVA ČETRT MESTA

Hkrati ko si novi Zagreb prizadeva čimbolj zaseliti bregove Save, raste tudi na drugi strani, v vasi Šestine, nova mestna četrt. Vas se je začela spreminjati v mesto pred nekaj leti, ko so Šestine povezali z mestnim vodovodom. Odtlej niso več aktualne najnovejše podobe iz turističnih prospektov. Kraj zagorskih kolib stoje sodobne vile, restavracija, šola. Skoraj vsaka hiša ima radioaparat in druge električne aparate. Med 250 Šestinci, ki gredo vsako jutro na delo v Zagreb, je čedalje več takih, ki se vozijo z lastnimi vozili.

T. V.

JUGOSLOVANSKE PIONIRSKE IGRE — PIŠEJO NAJMLAJŠI SODELAVCI

PIONIRJI SO PRED ZAKLJUČKOM ŠOLSKEGA LETA POHITELI. HOTELI SO POKAZATI SOVJE DELO IN NAPREDEK V ŠOLSKEM LETU TER V LETU PIONIRSKIH IGER. DOTISKALI SO SVOJA GLASILA, PRIREDILI LIKOVNE RAZSTAVE. MNOGI SO SE OB TEM SPOMNILI PIONIRSKEGA KOTIČKA V »DELU« IN POSLALI UREDNIŠTVU GLASILA IN RISBE, DA BI NJIHOVO DELO SPOZNAL TUDI ŠIRŠI KROG MLADIH IN STARIH BRALCEV. TEM PRISPEVKOM JE NAMENJEN DANAŠNJI KOTIČEK. KO OBJAVLJAMO ODLOMKE IZ GLASIL, VABIMO TUDI DRUGE ŠOLE IN ODREDE, DA NAŠE BRALCE SEZNANIJO S TO PANOGO SVOJEGA DELA IN NAM POŠLJEJO GLASILA, KI JIH IZDAJAJO.

IZ 4. ŠTEVILKE GLASILA II. OSNOVNE ŠOLE IVANA CANKARJA NA VRHNIKI »ENAJSTA ŠOLA«

Šest partizanov v čebelnjaku

V nedeljo popoldne sem obiskala Špiklovega ata. Prosila sem ga, naj mi kaj pove o dogodkih iz NOB. Čeprav je star že 78 let, se vedno rad pogovori. Ustregel je moji želji.

Vsedel se je na peč in začel: »Vse do moje aretacije in tudi kasneje je bila naša hiša na razpolago partizanom iz Dolomitskega odreda. Pri nas so se zdravili tudi prvi partizani. Včasih pa ranjenci niso takoj dobili zveze za odhod v bolnišnico. V takih primerih sem jih imel skrite v čebelnjaku.«

»Pa se mogoče spomnite kakšnega prav posebnega dogodka?« sem ga prekinila.

»No, bilo je veliko takih. Najbolj se spomnim tega, ko sem ves teden skrival šest partizanov v našem čebelnjaku. Sredi noči sem zaslišal trkanje na okno. Nič se nisem prestrašil, ker sem vedel, da so partizani. Šel sem jim odpret vrata. Zunaj je bilo šest ranjencev. Hitro sem poklical še ostale člane družine. Ženi sem naročil, naj jim skuha žgancev. Ob teh besedah sem opazil, da so se vsem partizanom od veselja zasvetile oči. Ko je žena jed kmalu prinesla na mizo, je bila skleda hitro prazna. Nato pa sva s svakinjo začela obvezovati ranjence. Ko sva to opravila, sem jim nastlal seno v čebelnjaku. Tam so ostali šest dni. Vsak dan sem jim nosil hrano. Pri delu me ni nikoli nihče opazil. Toda vaški belogardisti so dobro vedeli, za koga delam. To so izdali Nemcem.

Nekega dne so me obiskali ti neprijetni »gostje«. Takoj sem vedel, kaj hočejo. Moja prva skrb je veljala ranjencem v skrivališču. Nemci so premetali vse, kar jim je prišlo pod roko. Toda v čebelnjak ni nihče pogledal. Ta je bil ob vhodu popolnoma odprt. Zato se ni nihče zanesel, da bi bili tam partizani.

V tem čebelnjaku si je mnogo partizanov rešilo življenje. Lahko bi povedal še veliko stvari, kako sem na primer hodil k nekemu belogardistu po žganje za ranjence in še in še . . .« je zaključil Špiklov ata svoje pripovedovanje. **Elči Jerina, 8. a r.**

IZ 7. ŠTEVILKE GLASILA MLADINCEV, PIONIRJEV IN CICIBANOV OSNOVNE ŠOLE CERKLJE IN SOSEDNJIH ŠOL »ODMEVI IZPOD KRVAVCA«

Flegarija

Pred štirimi leti smo se preselili v Poženek na Flegarijo. Prejšnji prebivalci te hiše so vsi pomrli. Ostalo je le še sorodstvo. Zvedel sem, da je ta hiša ena najstarejših tod naokrog. Stara je že okrog 500 let.

Večkrat sem poslušal ljudi, ko so se razgovarjali o naši hiši. Pravili so, da so večkrat pridrli Turki na Flegarijo in da se je takratni gospodar skrival pred njimi pod hlevom, kjer je imel izkopane rove. Bil je zelo bogat, zato so Turki radi zahajali na Flegarijo, da so pobrali nekaj njegovega bogastva.

Okrog Flegarije so Turki kopali rove. Nekaj teh rovov je še ostalo do danes, a so zelo skriti. Če rečem komu, naj išče te rove, jih ne najde. Jaz pa vem celo za nekaj ječ. Vseh rovov in ječ je sedem. Ječe so zgrajene zanimivo. Nad njimi stoji hiša in vrt, od tam pa se navpično spušča dolga kamnita stena. Kadar grem brez luči vanje, me je kar strah. Nekje v njih sem videl kosti in razno železje.

Našo hišo imenujejo za spomin tudi »Turški tabor«. Zadaj ima staro sivo kamenje, spredaj pa je raznobarvno pobarvana. Na vratih je letnica 1507 — 1600.

Domačini te hiše so nekdaj pekli medene kruhke raznih oblik zvezd, src in konjičkov. Vse to so izdelovali s prosto roko. Na teh kruhkih so bili napisi za razna darila.

Jože Weisseisen, 4. a r.

Prvo kolo

Takole se spominja Micika Bolehar prvega kolesa:

»Lepega popoldneva je bilo. Otroci smo brali jagode v gozdu. Kar zagledam na cesti neko čudno stvar. Čudili smo se. Ni bil niti konj, niti vprega, saj ni imel nobene »štange«, ampak dve kolesi. Prvo kolo je bilo veliko, zadnje pa majhno. Na prvem, večjem, je sedel mož. Mislili smo, da zato sedi na prvem kolesu, da je večji. Dolgo ga nismo mogli občudovati, ker nam je že izginil izpred oči.

Mimica Jagodic, 8. r.

Prvi avtomobil

Moj očka je star 65 let, zato precej pomni. Videl je tako tudi prvi avtomobil, ki je privozil v vas.

Bilo je to leta 1907 spomladi. Ljudje so nenadoma zaslišali čudno brnenje in so hiteli gledat, kaj prihaja. Zagledali so čudno stvar, visoko, kratko, na štirih kolesih. To je bil prvi avtomobil, last ljubljanskega župana Ivana Hribarja, ki je bil doma v Cerkljah.

Jože Kuhar, 7. b r.

Prvo letalo nad našo vasjo

Ko so ljudje zagledali leta 1910 v zraku prvo letalo, ki je poletelo tod, so bili vsi prestrašeni. Pravili so, da se bodo pričeli hudi časi, ker letajo po zraku železni ptiči. Letalo je letelo v smeri proti Kranju. Ljudje, ki so ga videli, so se zatekli v bližnje hiše, lezli v drevesa, tekali pod kozolce, najbolj boječi pa so legli v njivske razore in na vse grlo kričal: »Na pomoč!«

Franc Štern, 6. b r.

Ob teh cerkljanskih prispevkih bi radi pripomnili le to, da je domala vsa številka, s katero so se pionirji vključili v Jugoslovanske pionirske igre, vredna objave. Mladi so načrtno, z veliko vnemo in resnostjo raziskali svojo domačo zgodovino in sedmo številko »Odmevov izpod Krvavca« spremenili v pravo zgodovinsko čitanko. Njihov uspeh zasluži vse priznanje!

Razstava v Kidričevi ulici

Učenci osnovne šole Prežihovega Voranca v Ljubljani so 10. junija odprli v dvorani hišnega sveta v Kidričevi ulici št. 5 likovno razstavo »Moj kraj včeraj, danes in jutri«. Z razstavo so lepo počastili 20-letnico revolucije in dali pomemben prispevek Jugoslovanskim pionirskim igram. Odprta bo do 16. junija

— in zares si jo velja ogledati. Učenci šole Prežihovega Voranca so namreč med svojimi jugoslovanskimi vrstniki že zasloveli kot odlični likovniki. Marsikdo se še spominja njihovih del na razstavi v Tednu mladosti v Križankah. Poseben uspeh pa so dosegli v Beogradu na zvezni pionirski razstavi, kjer je »Pejsaž« Nade Androjna prejel prvo nagrado. Marjutka Pavšič pa je v Beograd poslala portret, ki ga danes objavljamo v pionirskem kotičku kot opozorilo na ljubljansko razstavo učencev šole Prežihovega Voranca.

Pionirji Osnovne šole Toneta Okrogarja v Zagorju praznujejo te dni stoletnico svoje šole. V počastitev tega pomembnega jubileja in v okviru Jugoslovanskih pionirskih iger so odprli na šoli razstavo svojih likovnih izdelkov.

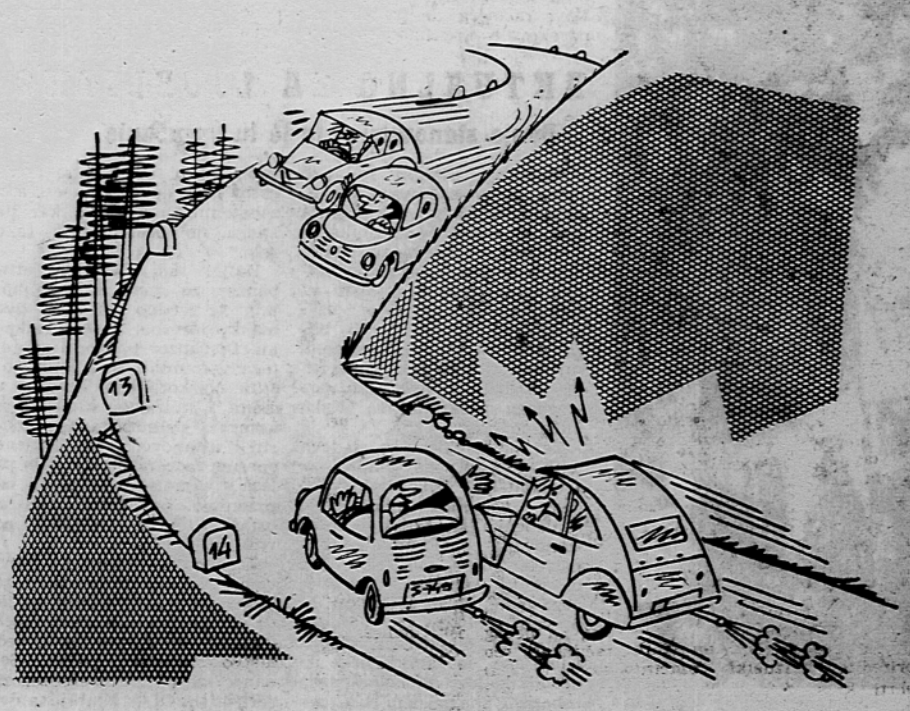
Fičkarsko - spačkarska pravda

Poznamo narodnostno, rasno, politično in ne vem še kakšno nestrpnost. Zadnje čase pa je vzniknila pri nas čisto svojevrstna avtomobilska »rasna« nestrpnost. Začelo se je takrat, ko je neomejeni kralj malih avtomobilov »Fičko« dobil tekmeca druge »rase« — vegastega »Spačka«. Avtomobila sama po sebi nista prav nič kriva in bi se mirno prenašala na cesti, če ne bi bilo lastnikov. Lastnik avtomobila pa ni lastnik, če po starem reku »vsak cigan svojo malho hvali« ne bi koval v nebo in zvezde svojega vozila. Hvala pa porodi zavist, zavist sovraštvo in sovraštvo maščevanje . . .

Težko je reči, ali so začeli prvi »spačkarji« ali »fičkarji«. Menda so kar oboji doprinesli svoj delež k nastali pravdi in nestrpnosti. V začetku se je pravda omejevala zgolj na kakovost enega in drugega vozila. »Spačkove« vzmeti so postale naravnost legendarne. »Fičkarji« pa so bili ogorčeni. »Kako more kdo hvaliti ta kup spakedrane pločevine, to konservno škatlo, tega polža,« so začeli govoriti. »Naš »Fičko« je vsaj avtomobil, ima moč, enkrat več konjskih sil . . .« Čeprav maloštevilni, se »spačkarji« niso pustili ugnati. »V «Fičku» dobiš skrivljeno hrbtenico in otrdel vrat, njegov motor žre dvakrat več bencina,« so udarjali nazaj. Pravdanje o prednostih se je nadaljevalo in razbohotilo. Pri tem so imeli »fičkarji« mnogo več glasov in so takorekoč pretulili maloštevilne nasprotnike. - Poznam lastnika »Spačka«, ki je v vsaki družbi zdrdral vse poglavitne in nepoglavitne »Spačkove« grehe samo zato, da je imel mir.

Dokler je potekala pravda na besedni podlagi, pa čeprav so padale tudi psovke, je bilo vse skupaj še nedolžno prikanje. Toda v svoji ogorčenosti so nasprotniki iz obeh taborov posegli po otipljivih dokazih. »Pločevina na »Spačku« ne zdrži niti kamenčka, ki odskoči,« so trdili »fičkarji«. No in poslej ni bil naben »Spaček« več na varnem v samoti, saj se je kmalu našel nasprotnik, ki je hotel to trditev dejansko dokazati.

Zadnji čas pa se je fičkarsko-spačkarska pravda prenesla na ceste. Kadar vidi lastnik »Fička«, da se pred njim na cesti guga »Spaček«, je tako, kakor da bi videl bik rdečo cunjo. Tudi za ceno smrtne nevarnosti mora nemudoma pokazati vse svoje prednosti in ga prehiteti. Ker je »Fičkov« več na cesti, se dirka pri prehitevanju ponavlja do onemoglosti in postaja vse bolj divja, ker navadno tudi »Spačkar« iztisne iz voza vso hitrost, ki jo leta premore. Trma pritiska na plin, trma vrti kolesa vse hitreje; če ni pametnejšega, nihče ne odneha in tu se konča smešna fičkarsko-spačkarska pravda in tekma ter začne resna in vsesplošna nevarnost za promet. Ne »fičkarji«, ne »spačkarji« namreč niso sami na cesti. -mr

— DA SEM VEL..

VČERAJ DANES JUTRI v Ljubljani

Mladi umetniki razstavljajo

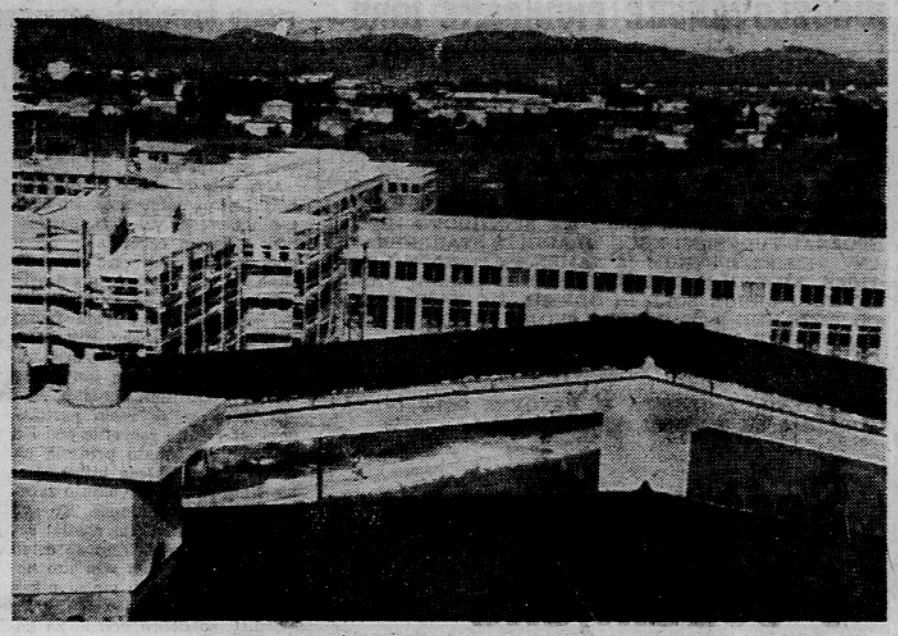
● Od sobote, 10. junija, je v Kardeljevi ulici odprta razstava »likovnih umetnikov« iz osnovne šole Prežihovega Voranca. 180 otrok razstavlja približno prav toliko slik, ki prikazujejo življenje med NOB, življenje danes, kakšen bo moj kraj jutri, portrete v različnih tehnikah in še kaj, kar je zraslo v otroški domišljiji. Razstavljalci, učenci 3., 4., 5., 6., 7. in 8. razreda, so izdelali risbe pri pouku risanja in v risarskem krožku pod vodstvom profesorjev za likovno vzgojo Milana Frasa in Rudija Gorjupa. Gojenci šole so s svojimi risbami dosegli najlepše uspehe že na natečaju »Moj kraj včeraj, danes in jutri« v Beogradu, kjer je izmed 30.000 jugoslovanskih otrok dobila prvo specialno nagrado Nada Andronja, prvih šest nagrad pa so pobrali njeni sošolci. — Razstava v Ljubljani bo odprta do konca tedna, ko bodo najboljši med razstavljalci prejeli knjižne nagrade. (V, M.)

Prihod ameriških Slovencev

● V soboto bo prispela v Zagreb s posebnim letalom skupina ameriških izseljencev, t. j. 35 bralcev lista »Glas Naroda«, ki izhaja v New Yorku. Skupino bo vodila rojakinja Jenie Traha. Že naslednji dan prispe skupina 45 članov »Slovenske ženske zveze«, ki jo bo vodila tajnica te organizacije Albina Hvala. Zadnja skupina v tem mesecu bo prispela v domovino 29. junija. Vse skupine potujejo z letalom do Zagreba, od tu pa s »Kompasovimi« avtobusi do Ljubljane. Rojaki bodo ostali pri nas 2 do 3 mesece. V prihodnjih mesecih je pričakovati še druge skupine rojakov iz Amerike in evropskih držav. (T. Ž.)

Akcija – »Življenje ima prednost«

● Prometna komisija in propagandni oddelek pri Tajništvu za notranje zadeve sta ob mesecu prometne vzgoje in varnosti — juniju — organizirala široko akcijo za vzgojo vseh koristnikov naših cest. Po sklepu republiške komisije za vzgojo in varnost so osnovali občinske komisije za prometno varnost v vsej Sloveniji, ki prirejajo predavanja v podjetjih in šolah ter predvajajo filme s cestno-prometno tematiko, med drugim film »Na cesti nisi sam!« Tako so imeli v šolah ob zaključku šolskega leta predavanja in praktična tekmovanja. Lepe uspehe so dosegli pionirji in mladinci, ki so po uspešno opravljenem izpitu dobili tudi posebne izkaznice in značke. Vse te akcije in ukrepi, ki bodo še sledili, imajo namen opozoriti najširšo javnost na hude posledice nepoznavanja oziroma neupoštevanja cestno - prometnih pravil. (N. L.)

Gradnja šolskega središča v Novi Gorici, v ozadju prostor za športno igrišče. — Foto: Perat

IZ NAŠIH KOMUN

● NOVA GORICA

Hitra rast šolskega središča

V Novi Gorici gradijo v trikotu med Erjavčevo cesto in mestnim parkom šolsko mestno četrt. Ob novi gimnaziji uspešno napreduje tudi gradnja nove osemletke. Po končanih počitnicah se bodo otroci preselili v nove, svetle učilnice. Šola bo bliže mestnega središča. Pričakujejo, da bo to šolo z novim šolskim letom obiskovalo približno 1200 otrok. Stanovanjska skupnost je ob otroškem igrišču pričela graditi tudi otroški vrtec. Pomagajo ji starši s prostovoljnim delom.

Tu so tudi še nedodelane delavnice, internat in šola novoustanovljenega središča za izobraževanje strokovnih kadrov pohištvene industrije, kjer se bodo priučevali in izpopolnjevali svoje znanje tudi proizvodni delavci. Občinski ljudski odbor in gospodarske organizacije pohištvene stroke, zlasti tovarna pohištva v Novi Gorici, si prizadevajo dobiti sredstva, da bi zgradbe dokončali in da bi se že letos začel v njih pouk.

Novoustanovljeno središče za izobraževanje delavcev v blagovnem prometu pa misli povečati bivšo, tudi novo šolo trgovskih vajencev za štiri učilnice. Že letos bodo imeli na tej šoli nad 200 učencev, od tega 90 vajencev. Prirejali bodo tudi občasne seminarje za člane delavskih svetov in upravnih odborov v trgovskih podjetjih. -jp

● HRASTNIK

SAMO MLADINA BO PRISPEVALA 3,5 MILIJONA ZA TRBOVELJSKO BOLNIŠNICO

Ker bo nova trboveljska bolnišnica velikega pomena ne samo za Trbovlje, temveč tudi za Hrastnik in Zagorje, se je gradbeni odbor odločil, da pritegne h gradnji vse prebivalstvo Zasavja. Prva se je zavezala za prostovoljno delo mladina, ki bo prispevala najmanj po en delovni dan. Ker je pa hrastniški mladini to delovišče preveč od rok, je sklenila, da bo prispevala denar. Mladina, zaposlena v hrastniškem rudniku in steklarni, bo odstopila zaslužek enega »šihta«. Tako bo hrastniška mladina zbrala za gradnjo trboveljske bolnišnice 3,5 milijona dinarjev. To naj bi našlo v revirjih še več posnemalcev.

OSREDNJA OBČINSKA PROSLAVA BO NA KALU

Odbor za proslavo 20-letnice revolucije pri občinskem odboru SZDL v Hrastniku je sklenil, da bo priredil centralno občinsko proslavo dne 2. julija na Kalu nad Hrastnikom. Občinski odbor ZB NOV in ZROP bosta organizirala patrulje in večji napad na Kal. V tem bodo sodelovali razen bivših borcev tudi obvezniki predvojaške vzgoje z območja hrastniške občine. Kulturni program pa pripravljajo DPD Svobode. Pričakujejo tudi železničarsko godbo iz Zidanega mosta.

ODDAJA: KAJ VEŠ O NOB

V počastitev 20-letnice revolucije bo mladinski komite v Hrastniku organiziral javno oddajo: Kaj veš o NOB, pa tudi pohode partizanskih patrulj po zgodovinskih poteh na območju hrastniške občine, več predavanj skupno z organizacijo ZB, brigadirski miting in še več drugih prireditev. L. H.

● RADOVLJICA

MODNA REVIJA NA GORENJSKEM

Alpska modna industrija Radovljica — »Almira«, ki se je zlasti zadnje čase uveljavila na tržišču z vrhnjimi pleteninami, že pripravlja kolekcijo izdelkov za jesen in zimo. In vse to, kar je kolektiv pripravil, bo v soboto prikazal v Radovljici na javni modni reviji, na katero so povabili razen potrošnikov še zastopnike trgovske mreže. Isto kolekcijo bodo pokazali tudi domačim in tujim turistom na Bledu v Kazini. Na osemdesetih modelih, ki so praktično kreirani, se bodo predstavili z zanimivimi kombinacijami usnja in volne, velvetona in volne itd. Kot novost pa bodo pokazali izdelke iz čiste svile, ki žanjejo v svetu velik uspeh. E. H.

● POSTOJNA

POSVETOVANJE O STANOVANJSKIH SKUPNOSTIH

Občinski odbor SZDL pripravlja širše posvetovanje o perspektivnem razvoju, nalogah in stremljenjih stanovanjskih skupnosti v postojnski občini. Na posvetovanju bodo razpravljali o vlogi stanovanjskih skupnosti v neposredni povezavi s komuno in družbenim dogajanjem nasploh. (iv)

GRADNJA OBRATA FERITOV

Če bodo na razpolago ustrezna investicijska sredstva, bodo v Postojni začeli graditi objekt za proizvodnjo feritov. Obrat, ki ga bo v sodelovanju z ljubljansko Elektrovezo gradil občinski ljudski odbor, bo osrednji gospodarski objekt v postojnski komuni. V prvi fazi svojega obratovanja bo zaposlil okrog 250 delovnih moči, pretežno ženske. (iv)

● DVOR PRI ŽUŽEMBERKU

PROIZVODNJO SO PREUSMERILI

Nov devizni režim je postavil lesno predelovalno industrijo pred nalogo, da temu režimu prilagodi svojo proizvodnjo. Tako kot na večja, je to vplivalo tudi na manjša mizarska podjetja kot je mizarstvo Dvor pri Žužemberku. Podjetje je do letos serijsko izdelovalo predvsem pisarniško opremo. Nove razmere na trgu pa so narekovale preusmeritev proizvodnje. V sodelovanju s podjetjem »Lesnina« so se dvorski mizarji odločili za proizvodnjo ladijskega pohištva. Tako pohištvo zahteva veliko natančnost in kakovost izdelave, toda kolektiv je sposoben, da prevzame tako delo in vsestransko zadovolji odjemalca. S prevzemom izdelave ladijskega pohištva si je podjetje zagotovilo naročila za daljšo dobo.

Kolektiv podjetja mizarstvo na Dvoru šteje 40 ljudi. Značilnost za razvoj tega podjetja je, da se je samo postavilo na noge in se vzlic oddaljenosti od prometnih zvez in tržišča uveljavilo na trgu. Letos grade nekaj novih obratnih prostorov skoraj izključno z lastnimi sredstvi. Novih 260 m² delovnih prostorov jim bo omogočilo boljšo organizacijo dela, zlasti pa boljše izkoriščanje strojev, s tem pa tudi povečanje proizvodnje.

P. Romanič

● KOČEVJE

USPEHI POŠOLSKEGA IZOBRAŽEVANJA

Kočevska delavska univerza je dosegla zelo lepe uspehe na področju pošolskega izobraževanja. Prirejala je tečaje, seminarje in različna predavanja. Občinski ljudski odbor je privolil, naj bi v okviru delavske univerze ustanovili oddelka za srednje ekonomske in tehnične šole ter administrativno šolo.

V PROSLAVO OBLETNICE REVOLUCIJE

Razstava v Postojni in Kopru

Ko proslavljamo 20 let ljudske revolucije, je to leto bolj kot katerokoli doslej pripravno za poglobljeno zgodovinsko dejavnost. V koprskem okraju skrbi za to pospešeno že od lanskega leta komisija za zgodovinsko dejavnost pri okrajnem odboru Zveze borcev. Težišče njenega dela je v zbiranju podatkov za topografijo spomenikov iz NOB.

Občinska komisija ZB v Kopru je vključila v delo pri izdelavi topografije skupino univerzitetnih študentov. Člani te skupine so že zbrali gradivo za 6 nekdanjih rajonov okrožja Slovenske Istre. Tega dela so se uspešno lotili tudi na sežanskem, postojnskem in ilirsko-bistriškem območju. Le v hrpeljski občini jim doslej ni uspelo organizirati zbiranja topografskih podatkov. — Na Sežanskem in Ilirsko-bistriškem je zbrano topografsko in drugo gradivo že tako obsežno, da nameravajo sestaviti posebno muzejsko zbirko iz NOB. V proslavo 20. obletnice ljudske revolucije pripravljajo v Notranjskem muzeju v Postojni razstavo, ki jo nameravajo odpreti 4. julija. Okrajni muzej v Kopru pa bo podobno razstavo odprl brž čas 21. julija.

Druga plat zgodovinske dejavnosti je spomeniško varstvo (postavljanje spomenikov in spominskih plošč, urejanje in združevanje grobov in grobišč padlih borcev). V okraju je sedaj 59 spomenikov, 61 spominskih plošč in 28 grobišč, v katerih je pokopanih nad 200 padlih borcev. Prizadevanja za spomeniško varstvo se letos nadaljujejo. V Ilirski Bistrici bodo uredili grobišče 227 padlih borcev.

Pomanjkljiva stran te dejavnosti pa je zanemarjeno vzdrževanje! To sicer ni splošen pojav, toda vse preveč je grobov padlih borcev, kj jih prerašča plevel in jih očistijo le ob posebnih priložnostih (n. pr. na Dan mrtvih). Občinski ljudski odbori bi na vsak način morali zagotoviti v svojih proračunih vsaj minimalna sredstva za ta dela. Še več pa bi se dalo doseči, če bi v to pietetno delo vključili šolsko mladino. F. M.

Redka drevesa bodo zaščitili

V kranjskem okraju je veliko drevesnih vrst: velikolistna lipa (Tilia platyhllos), lipovca (Tilia cordata) in nekaj drugih, ki so zaradi starosti in velikega obsega postala že prave naravne znamenitosti Gorenjske. Da bi ta drevesa zavarovali, je izdal okrajni ljudski odbor v Kranju posebn odlok, ki prepoveduje odstranitev kateregakoli znanih »varovancev«. Med najbolj značilnimi zastopniki teh dreves je gaj 57 lip na grajskem vrtu v Škofji Loki, ki je povprečno star okoli 200 let, obseg posameznih lip pa se giblje med 1.7 m do 5.5 m. Zanimiva je tudi jelka, stara od 300 do 400 let, ki raste v Poljški planini in ima obseg 6 m, visoka pa je 17 m. Med vsemi zavarovanimi lipami pa je verjetno največja v Žiganji vasi z obsegom 7 m in stara 400 do 500 let. P. G.

Koper: Namesto lepe sezone zaliva dež dan za dnem obalno področje, da turizem ne more ganiti z mrtve točke. Po nalivih je tržnica v Kopru čez in čez zalita z vodo in je idealno vodno zrcalo za foto kamere.

KROPARSKI KOVAČI VAS VABIJO

V nedeljo, 18. junija bo dan žebljarjev

Velika proslava žebljarskega dne, ki bo v nedeljo, 18. junija v Kropi, bo letos še posebej slovesna. Za ta dan pripravljajo večjo proslavo z obsežnim programom. Prikazali bodo razvojno pot umetnega kovaštva s filmom »Kroparski kovači«, v Vigencu »Vice« bodo demonstrirali kovanje raznih vrst žebljev in ga poživili s starimi kovaškimi običaji. Razen tega si bodo goste lahko ogledali kovaški muzej, oglarsko kopo, kuhanje oglja, z drvarskimi in oglarskimi običaji, »Slovensko peč« itd. V nedeljo popoldne pa bo slavnostni koncert komornega pevskega zbora, ki ga priredi Svoboda »Tone Čufar« z Jesenic.

Kdo ne pozna gorenjskih fužinarjev, kovačev in žebljarjev? Že v 14. stoletju je Kropa dobila kovaško obeležje in ta njena tradicija sega vse do današnjih dni. O kovaškem in žebljarskem značaju tega dela Gorenjske zgovorno pričajo današnja Kropa, Kamna gorica in Kolnica s starimi fužinami, razvalinami peči, slikovitimi hišami s kamnitimi portali, z železnimi okraski: umetno kovanimi okenskimi okviri, izveski itd.

V novejšem času je s tovarno »Plamen« oživelo tudi umetno kovaštvo, ki s svojimi mojstrskimi izdelki iz železa in bakra predstavlja simbol kroparske železarske obrti tako v domovini kakor tudi v tujini. Trdoživost kroparskih kovačev v boju za obstanek se kaže na straneh njihove zgodovine od zametkov te obrti pod Jelovico preko fužinarske krize in narodnoosvobodilnega boja do povojne graditve v vsej današnji zunanji in notranji podobi te železarske zibelke v Sloveniji.

AKTUALNO ZA LJUBLJANO

Dvoje stanovanj – to je tu vprašanje

Naslednji podatki so tako jasni, da ne zahtevajo posebnega komentarja: vsa zadnja leta si Šolska poliklinika v Ljubljani prizadeva, da bi dobila v mestu stanovanje, kamor bi se preselila stranka, ki sedaj zaseda več sob v Šolski poliklinik. Ti prostori bi bili za ustanovo nujno potrebni, saj brez njih ne morejo razviti in razširiti zdravstveno-varstvenega programa za šolsko mladino.

Tej isti ustanovi bo po treh letih dopolnilnega študija za ortodontsko zobozdravstveno delo verjetno odpovedala uslužbenka, ki je ostala brez stanovanja. Eno samo sobo bi potrebovala — toda te ni! Pač pa je tu ponudba Zdravstvenega doma izven Ljubljane, ki jo vabi v službo ter ji hkrati obeta tudi stanovanje. Samo. Ljubljana je skoraj brez izučenih kadrov za ortodontska zobozdravstvena dela, tako zelo važna pri sanaciji zobovja otrok. Izučena terapevtka pa v Zdravstvenem domu, ki jo vabi, ne bi opravljala predvsem tega dela, temveč zlasti zobotehnična dela, za kar pa kadra ne primanjkuje tako zelo.

Dalje: tudi Centralni dispanzer za žene v Ljubljani ima še vedno zasedeni dve mansardni sobi s stanovalkami. Dispanzer je moral zaradi tega v minulih treh letih pustiti neizkoriščene kredite v višini 9 milijonov dinarjev, s katerimi so nameravali razširiti ustanovo. Nabavljena oprema za zdravstveno delo pa leži v skladišču. Tožbe za izpraznitev omenjenih sob je ustanova pred sodiščem po vrsti izgubila.

Za obe zdravstveni ustanovi vemo, da nimata sredstev za nakup stanovanj. Čudno pa je, da nihče od zainteresiranih činiteljev ni mogel storiti več, kot sprejeti nekaj sklepov. Sedanji zadnji sklep Sveta za zdravstvo OLO Ljubljana je: predočiti problem predsedniku okraja. Morda bodo uspeli.

M. N.

Na osnovni šoli »Majde Vrhovnikove« v Ljubljani so sprejeli v mladinsko organizacijo 170 pionirjev. Letos je bil ta dogodek posebno slovesen. Imeli so zelo lep kulturnoumetniški program, kjer so sodelovali naši najbolj znani glasbeni in dramski umetniki. Foto: Z. Deniša

Mali intervju

Mladina za 20-letnico revolucije

Mladina mariborskega okraja bo letos sodelovala na številnih prireditvah in delovnih akcijah v počastitev 20-letnice ljudske revolucije. Zato smo predsedniku OK LMS Maribor *Zoranu Stiplošku* zastavili nekaj vprašanj.

Katera bo letos glavna prireditev?

Za osrednjo republiško proslavo bo naš okraj skupaj s soboškim in celjskim okrajem ustanovil mladinsko partizansko vojaško enoto — Pohorsko brigado »Miloša Zidanška«, ki bo po šestdnevnem pohodu 21. julija popoldne prispela v Ljubljano. Pohodu te brigade pripisujemo velik pomen.

Skozi katere kraje bo šla brigada?

Brigada se bo napotila iz Ribnice na Pohorju preko Lovrenca, Peska, Treh žebljev v Oplotnico, Zreče in Šoštanj. Pot jo bo vodila tudi skozi Gornji grad, Zagorje, Savo pri Litiji, Trebnje in Čatež do Urha, kjer se bodo zbrali partizanski mladinski odredi iz vse Slovenije. V brigadi bo tudi nekaj starih borcev, ki bodo s svojimi izkušnjami mnogo prispevali v organizacijskem in drugem pogledu. Na pohodu bodo pripadniki brigade pripravili partizanske mitinge s kulturnim programom.

In druge prireditve?

Prireditev bo več, vendar bo najpomembnejša osrednja okrajna proslava 12. avgusta v Ribnici na Pohorju, ki se je bo udeležilo okrog 3000 mladincev in mladink. Na zborno mesto bodo prišli v partizanskih patruljah iz raznih smeri. Na republiško proslavo v Ljubljano bomo poslali tudi štiri mladinske brigade.

Kje bodo delale mladinske brigade?

Na gradnjo ceste Bratstva in enotnosti smo že poslali brigado, medtem ko jih bomo poslali letos še sedem s skupno okrog 1000 mladinci in mladinkami. Prav tako bodo v okrajnem merilu številne delovne akcije. Tako bodo brigade gradile stadion in zimski bazen na Ravnah, stadion v Slovenjem Gradcu in Slovenski Bistrici, urejale kanalizacijo v Ormožu, v mestnih področjih pa okolico stanovanjskih blokov, v Dravogradu kopališče in cestno razsvetljavo, v Radljah bodo pomagale pri gradnji zdravstvenega doma itd. Teh akcij je toliko, da se jih človek težko takoj spomni.

Morda nekaj besed o družabnem življenju mladine?

Aktivi LMS so v zadnjem letu uredili okrog 30 mladinskih sob, v katerih so priredili že več seminarjev in političnih mladinskih šol. Jeseni bo republiška javna mladinska oddaja »Pokaži, kaj znaš«, na kateri bodo tudi naši mladinci preizkusili svoje znanje iz NOB. Pred tem pa bomo organizirali izbirna tekmovanja po občinah in v okraju.

M. Kos

»DELO« KOMENTIRA NEDELJSKE ŠPORTNE DOGODKE

USPEH IN POUK

Šestnajsto prvenstvo Evrope v boksu je za jugoslovanski boks pomenilo največji dosedanji uspeh, saj dveh srebrnih in ene bronaste kolajne nismo odnesli še nikoli v borbah z elito evropskih mojstrov v tej športni disciplini.
Hkrati s tem je teden dni borb v beograjski »Palači športov« pomenil tudi splošno priznan uspeh Boksarske zveze Jugoslavije, ki je organizirala to prvenstvo. Organizacijski odbor, ki se je zares potrudil, da je vse minilo v čimboljšem redu, je opravil nalogo popolnoma v redu, kar so priznali tudi najpristojnejši funkcionarji Mednarodne boksarske federacije.

Boks

Jugoslovani smo potemtakem z minulim prvenstvom Evrope v boksu zadovoljni tako kot njegovi organizatorji kakor tudi z uspehom naših tekmovalcev. Dve srebrni in ena bronasta kolajna so naš boks uvrstile na četrto mesto v Evropi — za Sovjetsko zvezo, Italijo in Poljsko.

Bilo pa bi popolnoma nepravilno in tudi škodljivo za nadaljnji razvoj našega boksa, če bi sedaj samozadovoljno zadremali na teh lovorikah ali se zazibali v prepričanje, da je z našim boksom vse nared. Razen uspehov, je namreč prvenstvo Evrope odkrilo tudi neke šibke strani tega športa pri nas. Pouka, ki za nas izhaja iz vsega, kar smo videli v »Palači športov«, ne bi smeli zanemariti, saj drugače ne smemo upati, da bomo na prihodnjem prvenstvu Evrope ponovili naš sedanji uspeh, kaj šele, da bi ga povečali.

Ekipa, ki smo jo sedaj predstavili v »Palači športov«, je trenutno res naša najboljša, toda ali bo to tudi v dveh letih na prihodnjem prvenstvu? Če bi na to vprašanje morda še lahko odgovorili, pa je odgovor vsekakor nikalen, če pogledamo za štiri leta naprej, to se pravi na prihodnjo olimpiado — največje svetovno tekmovanje.

Samo štirje naši sedanji reprezentanti so stari manj ko 25 let. To so Vranješević (17), Sačipović in Paunović (23) ter Benedek (24). Vsi ostali so starejši. Mehović je v 26., Milivojević in Sretenović v 27., Mitrović, Tomić in Jakovljević pa celo v 30. letu. Teh šest močnih mož — zlasti seveda zadnji trije omenjeni — spada torej v našo staro gardo. Zenit zanje je že minil in med njimi se nekateri, posebno najstarejši, že pripravljajo na slovo od rokavic za vselej.

Našo najboljšo ekipo je treba torej pomladiti. Bolj kakor kdaj koli moramo usmeriti pozornost k mladim fantom, ki so že pokazali talent za boks; tega je treba poslej izbrusiti, da bo zablestel v vsem sijaju.

Tu pa smo že pri drugem problemu našega boksa — pri tako imenovani boksarski šoli. Ali jo sploh imamo? Če bi slog naših najboljših boksarjev primerjali s tem, kar sta na tem prvenstvu pokazali sovjetska in italijanska šola, tedaj bi morali odgovoriti z — ne. Vsak naš boksar se je boril v nekem samosvojem slogu in res bi pretiravali, če bi rekli, da so imeli kar koli važnejšega, kar bi lahko označilo kot skupno šolo. Res je, da mora boks — kakor vsak drug šport — biti predvsem množičen, če hočemo dobiti tudi izvrstne posameznike. Drži pa prav tako, da moramo potem tem posameznikom priskrbeti tisto šolo, ki je po našem mnenju najboljša. Razen stalnih trenerjev morajo torej naši najboljši boksarji dobiti tudi dovolj priložnosti, da pred očmi zveznih trenerjev in po njihovih vnaprej določenih kriterijih svoje znanje izpopolnijo s tistim, kar bomo lahko imenovali jugoslovansko boksarsko šolo.

In še nekaj: če smo na pravkar končanem evropskem prvenstvu zavzeli po znanju naših tekmovalcev četrto mesto, na tega mesta prav gotovo ne bi bili zavzeli, če bi bili kolajne delili po kondiciji, ki so jo pokazale ekipe v »Palači športov«. Ni pretirano reči, da je bila naša ekipa po tej plati med najslabšimi. Ni potrebno, da bi se primerjali z Rusi, pa niti z Italijani in Poljaki. Po kondiciji so bile daleč pred našo ekipo vse vzhodnoevropske ekipe, pa tudi Zahodni Nemci, Francozi, Angleži itd. Brez stanovitne kondicije pa so uspehi samo izjemni; to naj bo eden izmed najtehtnejših poukov, ki nam ga je dalo prvenstvo Evrope v boksu.

Milan Pogačnik

Z mitinga v Zagrebu. Tekači med preizkušnjo na 5.000 m, v kateri je bilo rekordov na pretek. Vodi Hönicke (NDR) pred Szekeresom (Mad), Ivanovićem, novim slovenskim rekorderjem Štrosom, Grkom Papavasillom, Osi ječanom Adamom itd.

Borbeni in požrtvovalni

Kolesarstvo

Preteklo soboto je pisana kolesarska veriga mož v Zagrebu končala 646 km dolgo pot z mednarodno dirko »Po Hrvatski in Sloveniji«. Po IV. etapi je zmaga zasluženo pripadla najboljšemu udeležencu — Rogovcu Janezu Žirovniku, ki si je z odlično vožnjo priboril prvo mesto že na odločilnih hudih vzpetinah Vršiča, obenem pa ponovno dokazal, da je ta čas spet v najboljši formi.

Poglavitna značilnost te prireditve je bila izredna borbenost kolesarjev, zlasti pa mladih dirkačev, ki se skokoma približujejo vrhu jugoslovanske elite. Čeprav je skoraj ves čas dirke deževalo, so vozači povprečno vozili z več kakor 31 km hitrosti na uro. V zadnji etapi od Ljubljane do Zagreba pa se je Andrej Boltežar (Odred) poganjal povprečno celo z 41 km na uro! Izmed 56 kolesarjev, kolikor jih je startalo, jih je prispelo na cilj 45. Slednjim je treba dati res vse priznanje za borbenost in požrtvovalnost.

Drugoplasirani v generalnem plasmaju Rudi Valenčič (Rog) je nedvomno največje odkritje letošnje sezone. Najprej drugi na nedavnem državnem prvenstvu in zdaj spet drugi v še hujši konkurenci. Zato je povsem upravičeno, da ga je zvezni kapetan brez pomisleka uvrstil med najresnejše kandidate za reprezentanco, in sicer v ekipo, ki pojde na amaterski »Tour de France« in nič manj pomembno domačo mednarodno dirko »Po Jugoslaviji«. Čudno pa je, da se je zvezni kapetan pri širšem izboru kandidatov odločil še za veterana Petrovića pa tudi Vukojevića, ki letos nista pokazala kdo ve česa. Ne nazadnje ima vendarle na voljo zares nadarjene mlade kolesarje, kakor so Bilić, Forač in Ostović, ki bi nedvomno prej zaslužili uvrstitev med kandidate kakor pa oba omenjena kolesarja.

DRUGI DAN MEDNARODNEGA ATLETSKEGA MITINGA V ZAGREBU

Spet zadovoljiv izkupiček

Hafner postavil nov slovenski rekord v teku na 3000 m z zaprekami — 8:50,6

ZAGREB — Drugi dan velikega mednarodnega atletskega mitinga na maksimirskem stadionu je po privlačnostih — vsaj na papirju — presegal uverturo, a je po rezultatih vendar zaostal. Vzrok za to je treba iskati predvsem v dežju, ki je čez noč in dopoldne povsem razmehčal naprave, pa v dokaj hladnem vremenu in naglici, s katero je steklo tekmovanje neposredno po končani prvenstveni nogometni tekmi Dinamo : Vardar.

Navzlic temu pa so tudi tokrat gledalci imeli kaj videti. Vrsta enakovrednih dvobojev, pa tudi niz pomembnih rezultatov sta tekmovanju vtisnila kvalitetni pečat. Najzanimivejši pa za spremembo niti niso bili teki, marveč prej tehnične discipline (višina, kopje) — vendar s pridržkom, da jih je le malokdo izmed gledalcev lahko zbrano spremljal (slabo napovedovanje, gneča na igrišču itd.).

V tekih na srednje proge — na sporedu so bile preizkušnje na 1500 in 3000 m ter na 3000 m z zaprekami — so bili skupaj s tujci spet v središču pozornosti tekači iz Slovenije. Ingolič se je z Madžarom Szekeresom v navdušujočem finišu boril za drugo mesto (prvi je bil brez težav Valentin), Naraks pa je bil četrti. Štros je v teku na 3000 m prepričljivo premagal Ivanoviča, ljubljanska tekača čez ovire Hafner in Span pa sta v nadmočnem slogu porazila vso jugoslovansko konkurenco na zaprekah. Oba sta dosegla osebna rekorda, Hafner pa je pri tem za 1 desetinko sekunde izboljšal lastni republiški rekord.

Pomembno za plasma v reprezentanco je bilo tekmovanje tudi za ljubljanskega metalca kopja Kastelica. S skoraj 67 m je simpatični metalec zasedel tretje mesto (za odlično »srebrno« medaljo iz Rima Krügerjem in jugoslovanskim rekorderjem Miletićem) in si tako zagotovil mesto v našem izrabnem moštvu.

KAŠKAROV — 207 CM

Najboljši rezultat prireditve pa je v skoku v višino postavil sovjetski skakalec Kaškarov, ki je preskočil 207 cm in nato samo za malenkost zgrešil 210 cm. Prepričljivo zmago daleč najboljšega pa je dal tudi tek na 400 m z ovirami. Evropski rekorder Janz ni imel tekmeca, ker naš Kovač ne bi bil Kovač, če kaj ne bi speljal po svoje. Čeprav je Janz dopotoval zaradi njega, si je novopečeni rekorder na 400 m izbral rajši tek na 200 metrov, v katerem pa se je zadovoljil z zmago v polfinalu, v finalu pa ga spet ni bilo na start. Dober rezultat je dosegel Jocić v troskoku, zelo malo pa je za svoj sloves vrgel kladivo — Bezjak.

Ženske discipline so minile manj opaženo, čeprav tega ne bi zaslužile. Zlasti vsi trije teki — 80 m ovire, 200 m in 800 m — so bili dokaj kvalitetni, prinesli pa so dva presenetljiva plasmaja. V teku čez ovire je bivša rekorderka Babovićeva z izjemno borbenostjo osvojila drugo mesto in premagala tudi Stamejčičevo, na 800 m pa je bila mlada Novosadčanka Farkasova povsem enakovredna državni rekorderki Rajkovi. Nastopili so tudi mladinci, in sicer v teku na 1000m. Mariborčan Fošnarič je moral zaradi poškodbe iz proge, v imenitnem finišu pa je Celjan Štajner premagal Zagrebčana Stiglmajerja.

Večerni miting — pod reflektorji — je torej navrgel kar lep izkupiček, četudi po tekmovalni, zlasti pa po organizacijski plati ni izpolnil prav vseh pričakovanj.

Evgen Bergant

Valentinova izkušnja

Vzhodnonemški svetovni rekorder v teku na 1000 m Siegfried Valentin, je bil v Zagrebu — skupno z Elliottom — v središču pozornosti. Zanimivo pa je bilo, da si je — za razliko od mnogih drugih tekmovalcev — želel oblačno vreme. V nekem trenutku je tudi povedal, zakaj:

»S soncem nisem prevelik prijatelj«, je dejal. »Na rimskih olimpijskih igrah sem se za polfinalni tek na 1500 m namreč predolgo ogreval — na soncu. To me je tako utrudilo, da se poslej nisem uvrstil niti v finale. Pa še nekaj je bilo: večino rimske preizkušnje sem pretekel na drugi in tretji progi, tako da sem imel kar za kakih 30 m daljšo pot. Ali je potem čudno, da nisem uspel...«

V Zagrebu pa je Valentinu šlo vse po načrtu. Sonca ni bilo in tudi roba steze se je držal. Izkupiček: prepričljivi zmagi na 800 in 1500 m. Kljub Elliottu . . . **-eb**

GIRO D'ITALIA KONČAN

Pambianco — zmagovalec

MILAN, 12. junija — Italijanski kolesar Arnaldo Pambianco je zmagovalec letošnje dirke »Po Italiji«. Dosegel je skupni čas 111:25:28. Drugi je lanski zmagovalec Anquetil (Francija) z zaostankom 3:45, tretji Španec Poblet, četrti pa Luksemburžan Gaul. Svetovni prvak Van Looy (Belgija) je v končnem plasmaju sedmi.

V zadnji etapi od Bormija do Milana (214 km) je zmagal Španec Poblet, ki je s tem osvojil prvo mesto v prvi, drugi in zadnji etapi.

Zmaga Italijana Pambianca je precejšnje presenečenje, saj ga pred dirko niti Italijani niso šteli med favorite.

Celje — Okrajna zveza za telesno kulturo Celje je v nedeljo izvedla okrajno prvenstvo pionirjev in pionirk v mnogoboju. Pri ml. pionirjih je zmagal Partizan iz Sl. Konjic, pri ml. pionirkah pa Partizan Celje-Gaberje in pri st. pionirkah Partizan Celje-mesto. Tekmovanja se je udeležilo svega samo 7 vrst!

(J. K.)

Zdaj pa v kvalifikacije!

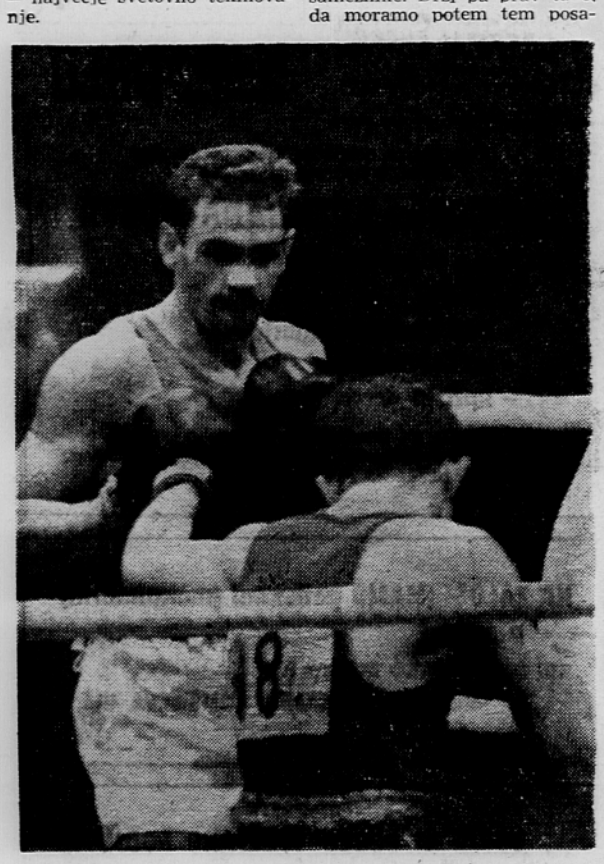
Rokomet

Pravzaprav se je letošnja moška liga praktično končala že precej pred koncem, ko si je Odred že četrtič zapored nadel naslov slovenskega prvaka. V resnici pa ni čisto tako!

Vesti o skorajšnji ustanovitvi druge zvezne lige so namreč razgibale najboljše ekipe za Odredom v tih, toda ogorčen boj za drugo in tretje mesto, ki naj bi vodili naravnost v drugo ligo. Vse to je še okrepila okoliščina, da so se te ekipe — Slovan, Rudar, Branik in Krim — med seboj srečavale prav v zadnjih zavrtljajih. To vse pa se je končalo nekoliko nepričakovano. Slovan je res izrabil določeno prednost, ki jo je imel že pred finišem in postal tako podprvak. O Rudarjevi usodi pa sta na zadnji termin odločala Branik in Krim. Zmaga bi bila vsakemu izmed njih prinesla vstopnico za zvezno ligo, toda moštvi sta se »sporazumeli« za remi in storili s tem neprecenljivo uslugo Trboveljčanom.

Odred je zaslužen spet — in sicer že petič zapovrstjo — prvak. Zdaj ima vnovič pravico sodelovati v kvalifikacijah za vstop v prvo zvezno ligo, ki bo letos verjetno razširjena na 12 članov. Skoda, da društvo nima primernega igrišča; z deli bi bilo treba pohiteti. Drugo mesto Slovana je zanj največji uspeh doslej, saj je bil lani samo šesti. Rudar je temu nasproti moštvo z nekaj odličnimi posamezniki. Tretje mesto mu je pripadlo zaradi dobrega jesenskega starta. Obe vrsti pa bosta morali za uspeh v višjem tekmovanju pokazati več znanja in borbenosti.

Iz lige gresta Olympia in Svoboda. Nove člane bomo dobili iz kvalifikacij, ki se jih bodo udeležili okrajni prvaki dne 25. t. m. Dokončna odločitev o izpopolnitvi praznih mest bo znana šele čez nekaj dni, ko bodo določene podrobnosti v zvezi s snovano drugo ligo. Da je republiška liga koristna, je pokazalo prav letošnje prvenstvo. Zanimanje občinstva se je povsod vidno povečalo, klubi so se organizacijsko utrdili in tudi tekmovanje je poteklo skoraj brez nerednosti, izključitev in protestov. Nekaj dežeja so k temu prispevali še sodniki, ki so opravljali posel kakor v preteklosti. -r

Najboljši boksar na evropskem prvenstvu je bil po sodbi strokovnjakov Tamulis (SZ). Na sliki Tamulis (na desni) v polfinalnem boju s Francozom Josselinom

Mnogo dežja, malo košev

Košarka

Dež je pokvaril vnovič večino tekem zadnjega kola zvezne košarkarske lige in prav zaradi njega so košarkarji v njem dosegli razmeroma malo košev. Na vseh tekmah je padlo vsega 686 košev, se pravi 136 na eni tekmi. Če ne bi bili igralci Lokomotive in Crvene zvezde samo v medsebojnem obračunu 204-krat zadeli v črno, bi bil ta povpreček še precej nižji. To spoznanje je že samo nov razlog, naj bi se tudi jugoslovanski košarkarji kot zandji v Evropi čimprej preselili v dvorane.

O IV. kolu zvezne lige bi lahko v kratkem rekli tole: Lokomotiva se čedalje bolj uveljavlja — dve dobri partiji v Beogradu — ljubljanski študentje pa so dokazali, da Korać vendarle ni tako nepremostljiva ovira za obrambo posameznih ekip.

Zagrebčani so z visokim rezultatom premagali Crveno zvezdo. Kaj to pomeni? To je ekipa prihodnosti, ki jo sestavljajo sami mladi igralci, da bodo vrhunec dosegli šele v nekaj letih. Ekipa ima vrh tega med seboj tudi dva odlična srednja napadalca Petričevića in Kovačića, ki — prvi s postavo, drugi pa z izredno hitrostjo in visokim skokom — »matirata« skoraj vsako obrambo. Slednjič se zna to moštvo pognati tudi v bliskovit nasprotni napad, ki mu uspeva predvsem zato, ker oba dolgina polovita večino odbitih žog pod lastnim košem. Pot s takimi vrlinami pelje samo naprej in navzgor.

Košarkarji Olympije so premagali vrsto državnega prvaka Beograda — kakor smo tudi pričakovali — toda razlika je bila za domačine več ko ugodna — kakor ni pričakoval nihče. Kako se jim je to posrečilo? Predvsem, ker so z uspešno taktiko v obrambi onemogočili uveljavitev Koraća. Tako nepopustljivo so ga v zadnjem času krili samo še Madžari na evropskem prvenstvu, pri čemer pa v Ljubljani njegovi soigralci niso mogli nadomestiti njegovih košev, kakor so jih takrat reprezentanti v Beogradu. Prav to pa je vrglo Olympijii še naslednji dve, zavidanja vredni točki v boju za najvišji naslov.

Podobno si je vmesno bilanco popravil tudi beograjski Partizan, ki skupaj z Olympijo vodi brez izgubljene tekme s štirimi točkami pred ostalimi. Podoba je, da mislijo košarkarji Partizana letos deliati drugače kakor v preteklih sezonah. Znano je, da so poprej najprej odpravljali marsikaterega tekmeca, ki je bil navsezadnje nekje pri vrhu, kar na lepem pa so izgubljali z zadnje plasiranimi. Tokrat pa »pospravljajo« vse od kraja in so za zdaj po štirih zavrtljajih krepko na čelu vseh.

O sodnikih tudi to nedeljo ni bilo žal besede. Celo nekateri premaganci so imeli v arbitrih samo dobro mnenje. Tako lahko še bolj upravičeno trdimo, da gresta kvaliteta igralcev in sodnikov vzporedno na više, kar je prav gotovo eden izmed največjih uspehov jugoslovanske košarke. **–je**

LESTVICA ZVEZNE KOŠARKARSKE LIGE

Partizan	4	4	0	352:270	8	82
Olympia	4	4	0	307:276	8	31
Lokomotiva	4	2	2	364:337	4	27
Beograd	4	2	2	272:256	4	26
Železničar	4	2	2	319:314	4	–5
Zadar	4	2	2	298:303	4	–5
Crvena zvezda	4	2	2	307:318	4	–11
Sloboda	4	1	3	225:241	2	–16
Radnički	4	1	3	268:297	2	–29
Dinamo	4	0	4	229:333	0	–104

Menjava mest

Nogomet

Nedelja — 11. junija — Menjava mest je prinesla nekaterim našim nogometnim klubom veselje, drugim pa žalost. Najboljši so si pripeli lovore, najslabši pa se poslavljajo in polagoma v nižja tekmovanja spet poskušat srečo.

Čeprav sezona 1960-61 ni dajala kdo ve kako lepega nogometa, nemoremo reči, da igralci niso dali od sebe vsega. Nazadnje pa je vredno dodati, da so v marsikaterem enajstorici začeli v minuli sezoni s svežimi močmi in zaradi te pomladitve med njimi ni bilo pričakovati kaj več razveseljivega.

Edini slovenski ligaš v drugi ligi se je dostojno poslovil iz te družbe. Žal, da ni bil začetek takšen, kakršen je bil konec! Sicer pa upajmo, da bo Slovenija vendarle tudi v prihodnji sezoni zastopana v tej konkurenci. Mariborčani zdaj že četrtič odhajajo na težavno kvalifikacijsko pot, ki naj bi jih slednjič pripeljala v drugo ligo. Če lahko verjamemo izjavam dolgoletnih poznavalcev, tedaj se Mariboru obeta tokrat lažja naloga. Imena njegovih nasprotnikov res niso posebno znana: Uljanika (Pula), Rafinerije (Zagreb), Metalca (Sisak) in Mladosti (Zabok).

V nedeljo, 18. t. m., bodo vzporedno tekle kvalifikacije tudi v SCL. Stirje kandidati se bodo merili v dveh skupinah po izločilnem sistemu — vsak z vsakim dvakrat. Najboljša dva pa postaneta nova člana. Prvo kolo (I. skupina): Grafičar (M. Sobota) : Celje, Grafičar (Lj) : Bela krajina; II. skupina: Jesenice : Kovinar, Branik : Izola.

Ferrari prvi v Le Mansu

LE MANS. — Na tradicionalni avtomobilski dirki »24 ur Le Mansa« je zmagalo vozilo Ferrari, ki sta ga upravljala Belgijec Gendebien in Američan Hill s povprečno hitrostjo 186 km na uro. Tudi drugo in tretje mesto sta zasedli vozili iste italijanske znamke.

TENIŠKI TURNIR OLYMPIJE

Teniški klub Olympia prireja od četrtka do vključno nedelje na prenovljenih igriščih pod muzejem NOB spomladanski klubski turnir. Vabljeni!

Rezultati (drugi dan)

Moški — 400 m ovire: Janz (ZN) 51,5, Frussios (Grč) 54,1, Matić (P) 54, 2, Bošić (Mi) 56,4, Stanovnik (OS) 57,0.

200 m: Wendelin (ZN) 22,0, Mihovilić (Din) 22,1, Mikulec (Mi) 22,5.

3000 m zapreke: Hafner (Lj) 8:50,6, Span (Lj) 8:54,9, Bogunović (P) 9:02,6, Jovanović (P) 9:14,2.

Kladivo: Bezjak (Din) 56,97, Sokić (Sp) 55,64, Rojko (OS) 55,58, Vidmar (OS) 55,36, Diminić (Din) 54,17, Stepišnik (Lj) 53,97.

Troskok: Jocić (P) 15,39, Stanišič (Cz) 14,70, Bijači (Sp) 14,56.

1500 m: Valentin (NDR) 3:49,6, Szekeres (Mad) 3:51,2, Ingolič (OS) 3:51,2, Naraks (Kl) 3:53,2, Adam (Met) 3:54,8, Čular (Mi) 3:56.4.

3000 m: Hönicke (NDR) 8:24,2, Štros (Lj) 8:27,4, Ivanović (P) 8:31,2.

Višina: Kaškarov (SZ) 207, Valenta (CSSR) 198, Nozsaly (Mad) 198, Kavčič (Cz) 195.

Kopje: Krüger (NDR) 75,47, Miletić (P) 71,07, Kastelic (OS) 66,87, Brodnik (Kl) 64,24, Vujačić (Gol) 64,14, Rajk (Lj) 61,67.

Mladinci — 1000 m: Štajner (Kl) 2:32,6, Stiglmajer (Din) 2:337, Hafner (Triglav) 2:336,4.

Hoffmann (ZN) 11,7, Stamejčič (OS) 11,7, Ostrovška (Br) 12,7,

Ženske — 80 m ovire: Balzer (NDR) 11,3, Babović (Mi) 11,6, Škerjanec (OS) 12,7, Urbančič (Kl) 12,8.

200 m: Sikovec-Luncer (Mi) 24,9, Šimić (Cz) 25,8, Kölene (MO) 26,0, Čede (Kl) 26,3.

800 m: Rajkov (Cz) 2:15,4, Farkaš (Voj) 2:15,5, Schüller (ZN) 2:16,3, Gašparut (Kl) 2:21,9, Gmajnicki (Mi) 2:27,5, Huđe (PNm) 2:28,2, Zmejkova (Rab) 2:28,5, Palinkaš (Sp) 2:28,7, Tovornik (Kl) 2:28,7, Vodišek (Kl) 2:29,6.

Krogla: Vuković (Sen) 12,60, Bilić (Mi) 12,59, Veršič (Mi) 12,10, Kačič (PL) 11,47.

Disk: Vuković (Sen) 43,03, Celesnik (OŠ) 42,92.

KONEC ŠAHOVSKEGA TURNIRJA V ZÜRICHU

KERES PRVI, GLIGORIĆ TRETJI

Zürich, 12. junija — V zadnjem kolu mednarodnega šahovskega turnirja so bili izidi taki: Keres : Walther remi, Matulović : Keller remi, Lombardy : Christoffel 1:0, Kupper : Gligorić 0:1, Larsen : Petrosjan 0:1. V prekinjeni partiji iz X. kola sta Petrosjan in Kupper remizirala.

Končni vrstni red: Keres 9, Petrosjan 8.5, Gligorić 7, Schmid in Lombardy 6,5, Larsen in Matulović 6, Keller 5, Kupper 4,5, Walther 3,5, Bhend 2 in Christoffel 1,5 točke.

Matulović je znova izpolnil normo za mednarodnega mojstra FIDE in ga bodo za ta naslov predlagali na jesenskem zasedanju mednarodne šahovske federacije.

Savon zmagal v Lvovu

Lvov, 12. jun. — V zadnjem kolu mladinskega šahovskega turnirja v Lvovu je Jugoslovan Mesing izgubil s Šimovićem, Kovačević pa je remiziral z Janso. Prekinjeno partijo proti Zaharovu je Kovačević dobil. Zmagal je Savon (SZ) z 10.5 točke, Mesing je osmi, Kovačević pa deveti.

Smislov in Vasjukov najboljša v Moskvi

MOSKVA, 12. junija — Mednarodni šahovski turnir se je končal z zmago sovjetskih igralcev Smislova in Vasjukova, ki sta zbrala po 7,5 točke. Nadaljnji vrstni red: Olafsson 7, Aronjin 6,5, Bisguier, Bronstein in Portis 6, Gufeljd in Pachman 5,5, Toluš 3,5, Rabar 3 in Bakuljin 2 točki.

Čirić 50-odstoten v Rostovu

Rostov, 12. junija — V zadnjem kolu spominskega Cigorinovega turnirja je Jugoslovan Čirić remiziral s Tarasovom (SZ). V končni razvrstitvi je prvi sovjetski velemojster Tajmanov z 8 točkami, sledijo pa Nežmetdinov in Tarasov 7,5, Polugajevski 6,5; Čirić in Hodos 5,5 itd.

Telovadni nastopi v celjskem okraju

V zadnjih dneh so bili po celjskem okraju množični nastopi šolske mladine in društev Partizan. Izredno kvalitetna nastopa sta bila v Rogaški Slatini, kjer je sodelovalo nad 1000 pionirjev in mladincev ter v Laškem, kjer je nastopilo nad 800 pionirjev in pionirk. V soboto je bil nastop v Mozirju; tam se je zbralo 570 pionirjev in pionirk z Nazarij, Rečice ob Savinji in Mozirja, v nedeljo pa v Gornjem Gradu in v Ljubnem.

(J. K.)

NOVO POTUJEM

PRAGA — Novi češkoslovaški prvak v nogometu je praška Dukla, ki je v 26 tekmah letošnjega prvenstva nabrala 39 točk.

NEW YORK — V nadaljevanju mednarodnega nogometnega turnirja je Bangu premagal Everton 2:0, Karlsruhe in Dinamo (Bukarešta) pa sta igrala 2:2. Everton in New York Americans sta na čelu lestvice z 8 točkami.

OSLO — Svetovno prvenstvo v hitrostnem drsanju za leto 1962 bo v Moskvi, leta 1963 pa bodo tekmovali za te naslove na Japonskem.

MOSKVA — V prvi polfinalni tekmi za pokal evropskih košarkarskih prvakov je domači CSKA zmagal proti ekipi CCA iz Bukarešte 98:58. V drugem polfinalu igrajo Real in ASK Riga.

SAO PAOLO — Nogometaši Penarola iz Montevidea so z 1:1 v povratni tekmi s Palmeirasom postali prvaki južnoameriških nogometnih šampionov. V svetovnem finalu se bodo pomerili z evropskim prvakom Benfico iz Lizbone.

MOSKVA — Nogometna reprezentanca sovjetskih klubov je premagala brazilsko moštvo Gremio 2:0.

BARCELONA — V finalu mednarodnega teniškega turnirja je Avstralec Emerson premagal domačina Santano 6:4, 6:4, 6:1.

VARŠAVA — Francoska teniška ekipa vodi po dveh dneh četrtfinalnega srečanja evropske cone za Davisov pokal s Poljsko 3:0 in si je že priigrala mesto v polfinalu.

VILLANOVA — Ameriški sprinter Budd je v teku na 100 y izenačil svetovni rekord s časom 9,3, na 220 y pa je dosegel izvrsten čas 20,3.

NOGOMETNE KVALIFIKACIJE ZA CILE

Zdaj z Južno Korejo?

Tokio — V tretji odločilni tekmi za svetovno nogometno prvenstvo 1962 je v azijski coni Južna Koreja premagala Japonsko 2:0. Prejšnji tekmi sta se končali 0:1 in 2:1. Južna Koreja se bo tako v nadaljnjih kvalifikacijah pomerila z zmagovalcem dvoboja Poljska—Jugoslavija.

Avstrija : Madžarska 2:1 (1:1)

Budimpešta — Na stadionu Nep je nogometna reprezentanca Avstrije na splošno presenečenje premagala najboljšo enajstorico Madžarske 2:1 (1:1). To je po 29 letih prva zmaga Avstrije v Budimpešti.

Gole so dosegli: Refrieder v 15. min. ter Němec v 54. min za Avstrijo ter Gerecs v 44. min. za Madžarsko. Gledalcev je bilo 60.000.

V predtekmi so mladinci Madžarske premagali ustrezno moštvo Avstrije 4:1 (4:1).

Španija : Argentina 2:0

Madrid — V meddržavni nogometni tekmi je Španija premagala Argentino 2:0 (0:0).

Ter-Ovanesjan 817 cm

HARKOV — Sovjetski atlet Ter-Ovanesjan je popravil svoj evropski rekord v skoku v daljino z 804 na 817 cm. Svetovni rekorder je Američan Boston z 824 cm.

IZ DELOVNIH KOLEKTIVOV

KAMNIK Skrajšanje delovnega časa

Delovni kolektiv podjetja »Kamnik« se že nekaj časa ukvarja z mislijo, da bi skrajšali delovni čas na 45 ur tedensko. V podjetju so namreč taki delovni pogoji, ki kvarno vplivajo na zdravje zaposlenih, pa tudi na dosego polne delovne dobe. Ugotovili so že, da bi s 45-urnim delavnikom delavci laže povečali storilnost, tako da bi se finančni obseg proizvodnje povišal za približno 145 milijonov dinarjev. Poiskali bodo vsa »ozka grla« v proizvodnji in upajo, da bodo skrajšani delovni čas lahko že letos uvedli. *(si)*

KAKO PLAČATI PO UČINKU STAREJŠE DELAVCE

V veliko podjetjih kamniške občine imajo precej težav, kadar hočejo plačevati po učinku starejše delavce. Zaradi fizične oslabelosti se njihovo delo ne da meriti z delom mlajših delavcev, vendar pa jih podjetja potrebujejo. V nekaterih podjetjih (n. pr. »Stol«) jih zaposlijo na lažjih delovnih mestih, v tovarni embalaže, gumbov in galanterije iz plastičnih mas »Modelit« pa so problem rešili drugače: vse ekonomske enote podjetja dajejo prispevek v skupni »starostni sklad«, iz katerega lahko plačujejo manj dela sposobne starejše člane kolektiva. *(si)*

● ŠTORE

KONFERENCE EKONOMSKIH ENOT — VEČ MOŽNOSTI ZA NEPOSREDNO SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU

Ko so lani v Železarni Štore v okviru osmih ekonomskih enot formirali obratne delavske svete, so nedvomno storili znaten korak naprej v upravljanju podjetja. Tudi pristojnosti obratnih delavskih svetov se v slednjem obdobju bolj in bolj večajo, s tem pa neposredno tudi izkušnje. Skoraj ni vprašanja, ki ga posamezni delavski sveti ekonomskih enot ne bi prej obravnavali kot pa centralni delavski svet in dali svoje predloge. Zato so tudi obratni delavski sveti pogosteje sestajajo. Tu naj še omenimo, da v Železarni od 2100 zaposlenih vsak deveti sodeluje v organih delavskega upravljanja. Torej se je krog močno razširil.

Vzlic temu pa v nekaterih obratih štorske Železarne opažajo, da se obratni delavski sveti pri obravnavanju problematike samo na svojih zasedanjih preveč izolirajo od ostalih proizvajalcev obrata oziroma ekonomske enote. Leti vselej niso dovolj seznanjeni z delom svojega sveta ter marsikdaj ne morejo v celoti posredovati vrste manjših problemov in predlogov bodisi skupine ali posameznika na delovnem mestu. V bodoče nedvomno kvaliteta upravljanja v ekonomski enoti ne bi rasla, če bi take in podobne vrzeli dopuščali ali pa da bi jih bilo celo več.

Da bi torej vsi delavci imeli čim več možnosti, neposredneje sodelovati pri upravljanju v ekonomski enoti bodo uvedli delovne konference ekonomskih enot. Obratni delavski sveti jih bodo sklicevali mesečno enkrat, dvakrat, oziroma po potrebi. V zvezi s tem pripravljajo tudi dopolnitve k poslovniku obratnih delavskih svetov. Ti naj bi v prihodnje za konference vseh proizvajalcev v ekonomski enoti pripravljali dovolj temeljite analize; namreč s prenosom kompetenc delitve čistega dohodka v EE se tudi v Železarni Štore odpirajo možnosti za še kvalitetnejše in odgovornejše delo samoupravnih organov. F. Krivec

VSAK ČLAN KOLEKTIVA BO OPRAVIL 24 UR PROSTOVOLJNEGA DELA

Že več let sem v Štorah marljivo delajo v okviru prostovoljnih akcij; uredili so naselje Lipo ter centralni stadion, olepšali staro naselje itd. Doslej je skupno opravljenih več kot 100 ur prostovoljnega dela. V Štorah pa imajo tudi letos dokaj obsežen program. Razen prebivalcev, ki ne delajo v železarni, so nedvomno med najbolj marljivimi člani delovnega kolektiva železarne. Le-ti bodo do srede junija opravili vsak po 24 ur prostovoljnega dela. Precej jih je že izpolnilo obveznost; nekateri tudi z delom v podjetju, vtem ko zaslužek namenijo v sklad za različna dela pri urejevanju Štor. K.

● NOVA GORICA

PRVI AKTIVI RK TUDI V TOVARNAH

Na letnem zboru okrajnega odbora Rdečega križa Gorica so razpravljali tudi o prvih uspehih ustanovitve aktivov RK v tovarnah. Te aktive že imajo v cementarni Anhovo in tovarni volnenih izdelkov Bača v Podbrdu. V obeh gospodarskih organizacijah so že uspešno zaključili tečaje za žensko mladino. Aktiv RK v cementarni Anhovo pa je v svojem podjetju letos uspešno izvedel tudi krvodajalsko akcijo. V okraju je sedaj že 196 osnovnih organizacij RK s 17.235 člani. Med najbolj delavne sodijo občinski odbori RK Ajdovščina, Nova Gorica in Tolmin. Letos so posebno uspešno izvedli krvodajalsko akcijo, v kateri je dalo kri okrog 4000 oseb, od teh mnogi dajejo kri že več let zapovrstjo. -jp

Popivanje se je končalo s streljanjem

LJUBLJANA, 12. jun. — Sinoči okrog pol devetih se je 41-letni Rado Kveder, zastopnik trgovskega podjetja »Nova Gorica«, peljal s službenim avtomobilom po Dalmatinovi ulici. Opazil je avtobus, s katerim so se vrnili z izleta uslužbenci podjetja »Živinopromet«. Med njimi je bil tudi Kvedrov prijatelj, 28-letni Rudi Ocvirk. Oba sta šla v neko gostilno, kjer sta popivala. Nato je hotel Kveder domov, Ocvirk pa ga je silil, da bi pila naprej nekje na Viču. Sedla sta v avtomobil in se odpeljala po Tržaški cesti. Med potjo pa je Ocvirk hotel iti domov, tako da sta se začela prepirati.

Kveder je zapeljal na Cesto dveh cesarjev ter ustavil vozilo. Začela sta se prepirati, ker je Ocvirk hotel kaditi, Kveder pa mu ni pustil. Ko si je Ocvirk prižigal cigareto, je Kveder potegnil pištolo (kalibra 9 mm) in ustrelil, tako da je vžigalnik ugasnil. Ocvirk je znova prižgal vžigalnik, Kveder pa spet ustrelil. To se je ponovilo še trikrat.

Ocvirk je zlezel iz vozila, Kveder pa za njim. Ko sta se še naprej prepirala, je Ocvirk udaril Kvedra po ustih, ta pa je začel streljati ter zadel Ocvirka v glavo in trebuh. Ocvirk se je zgrudil. Kveder je bil prepričan, da je ubil prijatelja. Odpeljal se je v garažo v Župančičevi ulici, pustil pištolo v službenem avtomobilu, sedel v svoj Fiat-600 ter se odpeljal proti Cesti dveh cesarjev.

Medtem se je Ocvirk priplazil do najbližje hiše, kakih 180 m od kraja, kjer je obležal. Gospodar hiše na številki 104, Lovro Kleindienst, je šel telefonirat reševalni postaji. Med potjo je ustavil neki avtomobil, ki je večkrat peljal gor in dol po Cesti dveh cesarjev. V vozilu je bil Kveder, ki je iskal Ocvirka. Kleindienst mu je rekel, da leži v njegovi hiši hudo ranjeni moški, ki naj bi ga odpeljal v bolnišnico. V hiši je Kveder videl, da Ocvirk še diha, šel je ven, da bi zapeljal avto do hiše. Medtem je Ocvirk povedal Kleindienstovi snahi, da je ta, ki ga bo peljal v bolnišnico, streljal vanj. Kveder je nato peljal Ocvirka v bolnišnico ter odšel brez pojasnila domov. Bratu, ki je bil pri njem na obisku, je povedal, kaj je storil. Oba sta šla v bolnišnico, kjer je brat zvedel, da je Ocvirk izven smrtne nevarnosti.

Po podatkih iz zasliševanja Kvedra, preiskave in izjav prič, sta bila Ocvirk in Kveder močno pijana, iz česar izvira tudi objestnost obeh in Kvedrova nepremišljena uporaba neprijavljene pištole. Kveder je v priporu.

Poročilo protiperonosporne službe

Preteklo soboto je deževalo po vsej Sloveniji, najmočneje na Primorskem, in sicer v Vipavski dolini, kjer so namerili nad 40 mm padavin.

V nedeljo pa je padlo nad 20 mm le na Dolenjskem in v Beli krajini ter v Jarenini, drugod so bile le manjše nevihte. Na Primorskem je bilo v nedeljo v glavnem suho vreme, le tu in tam so zabeležili manjše krajevne nevihte.

Srednje dnevne temperature so se v nedeljo nekoliko znižale, le na Primorskem so se dvignile.

Napoved: Zaradi izrazito vlažnega vremena teh dni je velika nevarnost peronospore. Zato svetujemo vinogradnikom okolice Dolnje Lendave, Gornje Radgone, Kapele, Podgradja, Ljutomera, Jeruzalema, Ormoža, Juršincev, Podlehnika, Zavrča, Jarenine, Svečine, Slovenskih Konjic, Kovače vasi pri Slovenski Bistrici, Virštanja, Rogaške Slatine ter vinogradnikom Dolenjske in Bele krajine, naj izkoristijo vsako priložnost in čimprej drugič poškropijo vinsko trto proti peronospori.

Tretje škropljenje vinske trte proti peronospori je treba takoj opraviti v vinogradih okolice Bizeljskega, Pišec, ter na Primorskem Krasu (Tomaj, Dutovlje, Komen itd.)

Kakor smo že omenili, so bile velike količine padavin v Goriških Brdih, na Vipavskem in v okolici Kopra. Zato posebej svetujemo vinogradnikom Goriških Brd, Vipavske doline in Koprskega (Ajdovščina, Vipava, Kromberg, Šempeter pri Gorici, Vrtojba, Branik, Črni Kal, Ankaran, Izola, Škocjan, Šmarje in Raven nad Koprom, Koštabona, Sečovlje itd.) naj takoj četrtič poškropijo vinsko trto proti peronospori.

Ker je na Primorskem vinska trta v končni fazi cvetenja, obstaja izredna nevarnost okužbe grozdičev po peronospori. Zaradi tega je velikega pomena pravočasno in kvalitetno škropljenje. Zato svetujemo vinogradnikom, naj za to škropljenje predvsem uporabljajo bordojsko brozgo v koncentraciji 1–1,5 %. Pripravljeni brozgi je bujno potrebno primešati še 0,3 % Cosana ali Thiovita ali Sumporola, da hkrati zavarujemo vinsko trto proti oidiju.

Poročilo antifitoftorne službe

Vremenske razmere za prvi pojav krompirjeve plesni so nastopile pretežno v vsej Sloveniji, razen v območju Slovenjega Gradca, Postojne, Pivke in Blok.

Opozarjamo vse kmetijske zadruge, naj pričnejo s škropljenjem krompirišč ranih in srednje poznih sort krompirja povsod tam, kjer je že krompir v vrsti sklenjen. S škropljenjem je treba pričeti v nižjih legah in nadaljevati v višjih legah.

Proti krompirjevi plesni škropimo z Bakrenim apnom 50,–6 kg/ha; Bakrenim apnom, 25–12 kg/ha; Supercuprenoxom 5 kg/ha; Cuprablau Z–10 kg/ha; Tiozin A – 4 kg/ha, Dithane Z – 3 kg/ha, Lirotan – 3 kg/ha. Ker so se pojavile na krompiriščih že ličinke koloradskega hrošča, dodamo še sredstva proti koloradskemu hrošču: Pantakan, Diditin, Lindan, Lindapin itd. Prosimo vse opazovalce krompirjeve plesni, da v prihodnjih dneh natančno opazujejo prve pojave krompirjeve plesni in naj jih takoj sporočijo Kmetijskemu inštitutu Slovenije (tel. 31-089 ali 33-435)

Kmetijski inštitut in Hidrometeorološki zavod LRS

Opozorilo sadjarjem

Ponovno opozarjamo sadjarje, da se je pojavil prvi zarod ličink **ameriškega kaparja** in da je zato sedaj pravi čas zatiranja tega škodljivca kakor tudi **jabolčnega zavijača.**

Zato priporočamo takojšnje škropljenje sadnega drevja, predvsem jablan, hrušk in sliv z 0,2 odst. DIAZINOM 20-OLJEM oziroma z 1 odst. DIAZINOM 5. Zelo učinkovita so tudi škropljenja z 0,15 % PARATIONOM. Ker je PARATION hud strup, moramo z njim zelo previdno ravnati. Navedeni pripravki so učinkoviti tako proti kaparju kot jabolčnemu zavijaču.

Za istočasno preprečevanje **škrlupa**, ki se letos močno pojavlja, uporabljamo prej navedena sredstva v mešanici z 0,3 % DITHANOM ali LIROTANOM ali pa z 0,25 odst. ORTOCIDOM. Kjer se močno pojavlja **jablanova plesen** pa namesto navedenih pripravkov raje uporabljamo 0,2–0,3 % THIOVIT ali COSAN ali SUMPOROL, ki so učinkoviti proti jablanovi plesni in škrlupu. — Za boljšo lepljivost dodamo škropivom še 0,15 % SANDOVIT.

Kjer se v močni meri pojavljajo listne uši, rdeči pajek, hruševa bolšica in pršice škropimo še posebej z 0,1 % EKATINOM ali METASYSTOXOM. Škropimo s finimi razpršilniki, najbolje z molekulatorji, da enakomerno orosimo vse liste in plodove, proti ameriškemu kaparju pa tudi veje in debla.

RIBEZ škropimo ponovno proti listni pegavosti in rji z 1 % BAKRENIM APNOM, 25 ali 0,5 % BAKRENIM APNOM 50 ali z 0,3 % DITHANOM ali 0,25 % ORTOCIDOM takoj po obiranju plodov. Kjer se pojavijo listne uši ali rdeči pajek škropimo z 0,2 % DIAZINONOM ali pa z 0,1 % EKATINOM ali METASYSTOXOM, takoj po obiranju plodov.

MALINE škropimo proti **glivičnim boleznim** z 1 % BAKRENIM APNOM 25 ali z 0,25 % ORTOCIDOM ali iz 0,3% DITHANOM. Za istočasno zatiranje ličink **malinove mušice** za lubom škropimo z 0,15 % EKATINOM ali METASYSTOXOM; tudi z večkratnim škropljenjem malinovih grmov z 1 % PANTAKANOM v mešanici z 0,2 % LINDANOM zatiramo malinovo mušico in druge zajedavce malin. Navedeni pripravki so nevarni za čebele, zato moramo paziti, da ne zastrupimo čebel.

BRESKVE škropimo predvsem proti **breskovi plesni** z 0,2–0,3 % **COSANOM** ali **THIOVITOM** ali z 0,12 % KARATANOM. Za zatiranje **breskovega molja**, zavijača in drugih škodljivcev škropimo breskve z 0,15 % DIAZINOM.

Omenjena škropiva se dobijo pri kmetijskih zadrugah oziroma se naročajo pri podjetju »Agrotehnika« v Ljubljani, Celju in Mariboru.

Kmetijski inštitut Slovenije

Opozorilo čebelarjem

V preteklem tednu do vključno 9. junija so poročale o izdatnejšem izločanju s smreke opazovalnice s Pohorja (Primož, Selnica ob Dravi, Lovrenc, Radvanje), iz Savinjske doline (Rečica) in iz Jelovice (Dražgoše). Negativna so poročila iz Hrušice, Predgrada ob Kolpi, Rakitne in Zasavja.

Čebele so začele v Ljubljanski okolici prinašati cvetni prah z žlahtnega kostanja.

Kmetijski inštitut Slovenije sodišče.

Napad s koli

LJUBLJANA, 12. jun. — V ponedeljek, 5. junija, okrog 2. ure zjutraj sta se vračala z veselice v Mostecu močno vinjena Milan Kajba in Karlo Pavlič, oba tesarja SGP »Novo mesto«. Ko sta šla po Večni poti, sta ju napadla neznanca. Pavliča sta udarila s kolom, a je zbežal, Kajbo pa sta tako hudo poškodovala, da so ga morali odpeljati v bolnišnico.

Eden izmed napadalcev je izgubil nalivno pero in vžigalnik. Se istega dne se je vrnil po izgubljena predmeta, tako so ga ob tej priložnosti prijeli. To je bil 20-letni Stane Žuljček, kovač iz Drage 21. Povedal je, da sta se z Vladimirjem Trunkom, 23-letnim elektromehanikom iz Drage 41, že prej zmenila, da bosta nekoga napadla. Oba trdita, da sta napadla iz prešernosti. Kajba trdi, da mu je napadalec vzel zapestno uro in 15.000 dinarjev. Vendar so uro našli na kraju napada, priče pa so izpovedale, da Kajba ni imel toliko denarja. Sodišče bo ugotovilo, ali gre za roparski napad ali za napad iz objestnosti.

O napadu v Turnograjski ulici

LJUBLJANA, 12. jun. — Prvega junija, nekaj minut po 22. uri, je nekdo zahrbtno napadel Mirka Celarja, ko je šel po Turnograjski ulici. Službujoči miličnik ga je našel drugi dan ob 1.15 uri, ko je močno hropel, in ga odpeljal na postajo LM Center 1, od koder so ga odpeljali v bolnišnico. Zdravniki so ugotovili poškodbe, zadane s topim predmetom: prebita koža na temenu, pretres možganov in druge lažje poškodbe. Dežurni zdravnik je ugotovil, da je bil Celar močno vinjen. Celar zatrjuje, da mu je storilec odvzel listnico in ročno uro.

Po poizvedovanjih in preiskavi so 9. junija aretirali in pripri Maksimiljana Račiča, 19-letnega soboslikarskega pomočnika z Rimske ceste 9. Ta je priznal, da je sodeloval pri napadu na Celarja, zagovarjal pa se je, da je dejanje storil Alojz Duša, ki da je Celarja udaril po glavi. Včeraj so aretirali tudi 18-letnega Alojza Dušo s Tržaške ceste 11., ki dejanja ni priznal. Končno krivdo bo izreklo sodišče.

Na Travni gori so prostrani pašniki, kjer ima živinorejska zadruga iz Sodražice svoje hleve. Čredo 58 lepo rejenih plemenskih telic oskrbuje pastir Ludvik Debeljak s svojo družino. Pri tem mu pridno pomagajo sinovi, ki jih vidimo na sliki. Čeprav ima Franci komaj tri leta, Slavko pet let, Janko pa šest let, so oboroženi s šibami zelo dobri pastirji in skrbno varujejo zadružno čredo. Foto: L. Bukovac

UPRAVNI ODBOR

Tovarne verig Lesce pri Bledu

RAZPISUJE

SLEDEČA DELOVNA MESTA:

1. upravnika obratne ambulante
2. gradbenega tehnika

Pogoji za sprejem:

Kandidat za delovno mesto pod štev. 1 mora biti zdravnik splošne prakse s strokovnim izpitom. — Zaželena praksa v obratnih ambulantah.
Kandidat za delovno mesto pod štev. 2 mora biti gradbeni tehnik z nekaj let prakse.

Nastop službe takoj oziroma po dogovoru.
Prošnje z navedbo dosedanjega službovanja je poslati na

KADROVSKI ODDELEK PODJETJA.

Razpis velja do zasedbe navedenih delovnih mest.
Družinsko komfortno stanovanje na razpolago v mesecu avgustu. 4885

ZAHVALA

Ob prerani izgubi mojega sina

FRANCETA HRIBARJA

se zahvaljujem za vso pomoč ravnateljstvu, učiteljskemu zboru in součencem šole Prule, enako uslužbencem podjetja »Usnjeni izdelki«, Zadružne hranilnice, »Agro Biro« in uredništvu »Mladine«. Hvala vsem govornikom za poslovilne besede.

Zahvala tudi vsem, ki so ga spremili k zadnjemu počitku.

Jožica Hribar

Za vedno nas je zapustil naš ljubi mož, oče, stari oče, brat stric

JAKOB SKOPEC

upokojenec

Pogreb bo v sredo, 14. t. m. ob 16. uri popoldne iz Jakobove mrliške vežice na Žalah.

Neutolažljivi: žena Helena, hčerki Mici in Anica z družinami, sin Jakob, vnuki Marica z možem Ernestom ter Janez, Metka in Bojan in ostalo sorodstvo.

Ljubljana, Škofja Loka, Dobrunje, Bizovik 12. junija 1961.

Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem sporočamo, da se je po dolgi mučni bolezni za vedno poslovil naš predobri mož, oče, brat, dedek, stric, bratranec, zet in svak

FRANC MARINŠEK

kartograf v pokoju, član ZKJ in borec od leta 1941

odlikovan z medaljo za hrabrost, ordenom bratstva in enotnosti I. in II. reda, ter ordenom zaslug za narod III. reda.

V njegov prerani grob ga bomo spremili v torek, 13. junija 1961 ob 18,30, iz Andrejeve mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: žena Zora, hčerka Ida in sin Marjan z družinama, oraje Gustelj, Karel, Stane z družinami, sestra Lojzka z družino in Pepca ter ostalo sorodstvo.

Ljubljana, Tolmin, Vrba, Lukovica, Trnjava, Peč, Trbovlje, Canada, Jezero, Radomlje, Žiče, Dolenje, Zalog, Cerovica.

Po hudi bolezni nas je za vedno zapustila naša ljuba mama, stara mama

MARIJA PIBER

zasebnica

Pogreb drage pokojnice bo v sredo, 14. junija 1961. ob 17. uri iz Petrove mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: hčerka Marija, sin Janez z družinama, vnuki in vnukinje ter ostalo sorodstvo.

Ljubljana, Bled, Argentina, dne 12. junija 1961.

ZAHVALA — Vsem, ki ste nam ob hudi izgubi ljubljene žene, zlate mamice, babice, sestre, tete in tašče

FRANJE MIHEVC

izrazili pismeno in ustno sožalje, poklonili prekrasne cvetje in vence ter jo v tako velikem številu spremili v prerani grob. Posebna zahvala dr. Času in dr. Hrabru za ves trud ter sestram nevrokirurgične klinike za nego in požrtvovalnost. — Topla zahvala učiteljskemu zboru in šolski mladini za spremstvo, prav tako duhovščini in pevcem za ganljivo petje.

Zlata mamica, naj Ti bo lahka domača zemljica!

Žalujoči: mož Anton, hčerki Rafaela in Olga

RTV

SPORED ZA TOREK

8.00 Dobro jutro — 8,05 Zabavni akordi — 8,55 Za šolarje: Posadka brez ladje — 9,25 Krešimir Baranović: Balkanski poem — 9,40 Ženski pevski zbor Svobode Lako pod vodstvom Julija Goriča — 10,15 Klavir in klavirski trio — 10,40 Utrjujte svojo angleščino — 10,55 Dve popevki — 11,00 Baletne scene iz oper — 11,30 Deset minut iz naše beležnice — 11,40 Trije veliki plesni orkestri — 12,00 Trio Slavka Avsenika — 12,15 Kmetijski nasveti — inž. Dolfe Cizej: O krmljenju govedi v poletju — 12,25 Od polke do calypsa — 12,45 Poje Koroški akademski oktet — 13,15 Obvestila in zabavna glasba — 13,30 Zabavni vokalni ansambli in godala — 14,05 Za šolarje — Čudežno zdravilo — 14,35 Odlomki iz komičnih oper — 15,15 Obvestila, reklame in zabavna glasba — 15,40 Listi iz domače književnosti — D. Cosić: Delitve — 16,00 Izbrali smo za vas — 17,00 Lokalni dnevnik — 17,15 Razgovor z volivci — 17,25 Ludvig van Beethoven: Simfonija štev. 4 v b-duru — 18,00 Iz naših kolektivov — 18,15 Klavir v ritmu — 18,20 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe — 18,45 Izobraževalni obzornik — 19,00 Obvestila, reklame in zabavna glasba — 19,30 Radijski dnevnik — 20,00 Poje Komorni zbor RTV Ljubljana pod vodstvom Mikla Skoberneta — 20,30 Radijska igra — Wolfgang Weyrauch: Pred snežnim pogorjem — 21,25 Dušan Radić: Simfonična slika — 21,35 Iz filmov in glasbenih revij — 22,15 Večer pri Beli Bartoku — 23,05 Popevke, ki vam ugajajo — 23,25 Po svetu jazza — 23,55 Prijeten počitek — 24,00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

DRUGI PROGRAM

19,00 Novi posnetki za ljubitelje operne glasbe — 19,30 Radijski dnevnik — 20,00 Dmitrij Šostakovič: Deveta simfonija — 20,30 Od plošče do plošče — 21,30 Mednarodna radijska univerza — Maurice Welsch: Preudarna uporaba antibiotikov — 21,45 Pesmi Vlada Miloševiča poje baritonist Milivoj Bačanović, pri klavirju Marijan Lipovšek — 22,00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda drugega programa za naslednji dan.

TELEVIZIJA

Italija 17.00 TV za otroke: »Sokolje pero« — TV film. Velika avantura.
Beograd 18.55 Charles Gounod: »Faust« — prenos opere.

Upravni odbor Avtoturističnega podjetja

»SLAVNIK« – KOPER,

razpisuje delovno mesto

VODJE

gospodarsko-računskega sektorja

Pogoji: višja strokovna izobrazba ali srednja strokovna izobrazba z večletno prakso. — Ponudbe s kratkim življenjepisom o dosedanji zaposlitvi pošljite

Tajništvu podjetja

»SLAVNIK« V KOPRU. 4380

Komisija za sprejemanje in odpovedovanje delovnih razmerij

Kmetijsko gospodarskega kombinata

»BANAT« IZ KIKINDE,

razpisuje NATEČAJ za sprejem

8 INŽENIRJEV agronomije, odnosno kmetijsko gospodarskih TEHNIKOV

v delovno razmerje. Pogoj je, da so agronomi bili na delu najmanj tri leta, a kmetijsko gospodarski tehniki pet let v kmetijskih organizacijah. Stanovanje preskrbljeno.

Plača po dogovoru. Ostala obvestila v **Sekretariatu kombinata.** — Rok za predlaganje prijav 15 dni od dneva objave natečaja. Natečaj je odprt do izpopolnitve delovnih mest 4890

Polne noge ? Uporabljaj **PEDISAL PUDER,** *ki vpija znoj in preprečuje neprijeten duh. Lekarne — Parfumerije*

Oglašujte v DELU

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri podjetju

»INDOS« – LJUBLJANA-MOSTE

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

– ličarja
– več kovinostrugarjev
– saldokontistko
– kurirja

Osebni dohodki po pravilniku o razdelitvi osebnih prejemkov. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Stanovanj ni na razpolago. 4858

NA ZALOGI IMAMO potiskani (makulaturni) PAPIR

KUPCI GA LAHKO DOBIJO PRI

ČP »DELO« – LJUBLJANA, TOMŠIČEVA UL. 1

VEČJE IN DOBRO VPELJANO PODJETJE V LJUBLJANI,

SPREJME TAKOJ

RAČUNOVODJO – BILANCISTA

PLAČA PO DOGOVORU. — PONUDBE POŠLJITE POD **»PRAKSA TAKOJ«** V OGLASNI ODDELEK »DELA«.

BIRO ZA GOZDARSKO NAČRTOVANJE – LJUBLJANA,

SPREJME

TEHNIČNEGA RISARJA

NASTOP SLUŽBE TAKOJ ALI PO DOGOVORU. — PLAČA PO PRAVILNIKU BIROJA.

PONUDBE POŠLJITE NA NASLOV: **BIRO ZA GOZDARSKO NAČRTOVANJE — LJUBLJANA** — DOLENJSKA CESTA ŠTEV. 47. 4883

Zavod za stanovanjsko in komunalno izgradnjo okraja Maribor

RAZPISUJE DELOVNO MESTO

ELEKTROINŽENIRJA

z vsaj triletno prakso

OSEBNI DOHODEK PO PRAVILNIKU ZAVODA. NA RAZPOLAGO JE DRUŽINSKO STANOVANJE — TAKOJ VSELJIVO.

INTERESENTI NAJ VLOŽE PISMENE PROŠNJE S KRATKIM ŽIVLJENJEPISOM DO DNE 25. JUNIJA 1961. 4882

OBVESTILA

ČESTITKE

Na fakulteti AGG je diplomiral za gradbenega inženirja **Oliver AVSEC.** Iskreno čestitamo!

Gradbenemu inženirju **Marku VRHOVCU** čestitamo k diplomi. — Prijatelji družine Vrhovec.

RAZNO

Društvo farmacevtskih tehnikov vabi vse člane na VII. občni zbor, ki se bo vršil dne 17. junija, ob 17. uri v dvorani Zavoda za soc. zavarovanje v Ljubljani, Miklošičeva 24. Odbor

GLEDALIŠČE

DRAMA

Sreda, 14. junija, ob 20: Gogolj: Ženitev. Abonma G. (Vstopnice so tudi v prodaji. — Zadnjič v sezoni.)

OPERA

Sreda, 14. junija ob 20. Puccini: TOSCA. Abonma red D. (Vstopnice tudi v prodaji)

MESTNO GLEDALIŠČE
Ljubljana — Gledališka pasaža

Torek, 13. junija, ob 15.30: M. Franck: Pelikan. Abonma Torek popoldanski. Vstopnice so tudi v prodaji.
Ob 19.30: M. Franck: Pelikan. — Abonma Torek. Vstopnice so tudi v prodaji.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
Ljubljana — Mestni dom

Sreda, 14. junija, ob 16: Rabadan: »Če je ženska mutasta«, farsa, Red Sreda — popoldanski. Nekaj vstopnic je tudi v prodaji.
Ob 20: Rabadan: »Če je ženska mutasta«, farsa. Red A. Vstopnice so tudi v prodaji.
Rezervacije po telefonu 32-860.

EKSPERIMENTALNI ODER
Križanke — Viteška dvorana

Sreda, 14. junija, ob 20: P. Božič: ZASILNI IZHOD-KRIŽIŠČE. V izvedbi »Odra 57«.
Vstopnice so v prodaji od 10. do 12. uri pri pred predstavo pri blagajni v Križankah, rezervacije tel. 22-011.

KONCERTI

DANES ob 20.15 bosta nastopili v mali filharmonični dvorani absolventki Akademije za glasbo Gombač-Zimšek Neva (klavir) in Klemenšek Vera (mezzosopran). Vljudno vabljeni. **K**

JUTRI, 14. t. m. ob 20.15 gostuje v dvorani Slovenske filharmonije 54 članski mešani pevski **zbor SLAVČEK«** Svobode center Trbovlje s koncertom, ki ga je pripravil ob 10-letnici ustanovitve. Člani zbora so isti, kot so svoj-čas peli pri trboveljskem Slavčku. Zbor vodi **Jože Skrinar.** — Vstopnice pri blagajni SF po 80 do 150 din.

V ČETRTEK, 15. t. m. bo pod vodstvom dirigenta **LOVRA MATAČICA** vokalni a cappella koncert z jugoslovanskim programom za oranžni abonma, ki je bil najavljen dne 22. maja. Medtem je zbor Slovenske filharmonije z izredno velikim uspehom gostoval z istim programom na Dunajskih slavnostnih tednih. Vstopnice pri dnevni blagajni SF.

V PETEK, 16. t. m. spremlja orkester Slovenske filharmonije pod vodstvom dirigenta Cirila Cvetka 90-članski mešani pevski zbor GLASBENE MATICE pri izvedbi dramatične legende »Faustovo pogubljenje« Hektorja Berlioza. Solisti: **Vera Klemenškova, Josip Gostič, Danilo Merlak in Dragiša Ognjanović.** Vstopnice pri dnevni blagajni SF.
K 4891

V NEDELJO

18. junija enodnevni avtobusni izlet v sotesko SOPOTE in v MEDIJSKE TOPLICE. — Prijave sprejema poslovalnica v LJUBLJANI.

AMZ SLOVENIJE

prireja za svoje člane v naši izvedbi petdnevni izlet z lastnimi vozili PO AVSTRIJI (Grossglockner — Salzburg — Dunaj — Graz) in po DOLOMITIH (Grossglockner — Innsbruck — Cortina — Garda — Benetke). Izleta bosta v času med 1. in 20. julijem. Prijave sprejema poslovalnica v Ljubljani.

—o—

V vseh naših poslovalnicah so na razpolago programi sedemdnevnih izletov v DUBROVNIK (odhod iz Ljubljane 21. junija, 19. julija in 2. avgusta), sedemdnevni izlet z letalom na OHRID (odhod 23. julija in 3. avgusta) in devetdnevni izlet po JUGOSLAVIJI (odhod iz Ljubljane 19. junija, 26. junija, 3. julija, 17. julija, 24. julija in 31. julija).

MALI OGLASI

CISTILKO, enkrat tedensko, za čiščenje stopnišča, potrebujemo. Vošnjakova 7, Ogrizek. 8078-2

DVOINPOLSOBNO stanovanje — novo, komfortno, v Šiški, zamenjam za novo dvosobno ali večje, lahko stolpnica. Ponudbe pod »Selitev«. 8080-6

PRALNI STROJ znamke AEG EKA prodam. Gruberjevo nabrežje 18. 8081-4

HRANO IN STANOVANJE nudim za pomoč v dopoldanskem času. Vadnov, Fabianijeva 13, Savsko naselje. 8063-6

STROJNI TEHNIK, mlajši, soliden, išče sobo takoj ali pozneje, najrajši za Bežigradom ali ob trolejbusni postaji. Ponudbe pod »Miren«. 8065-6

OLIVNI NYLON dežni plašč naprodaj. Cipoth, Gregorčičeva ul. 21-II. 8069-4

ZAMENJAM lepo enosobno stanovanje za istotakega. Ponudbe pod »Kjerkoli«. 8071-6

OTROŠKI VOZIČEK, italijanski — kombiniran, prodam. Šifrar, Kozarje 96, ob Tržaški cesti. 8076-4

TOVORNI AVTO Canada Chevrolet, 3 tone, prodam. Gašperlin Ivan, Vopovije 14, p. Cerklje. 8839-3

MAJHEN PISARNIŠKI LOKAL iščem. Ponudbe pod »Nujno«. 7950-8

SIVILJA išče prazno ali opremljeno sobico, lahko je podstrešna. Ponudbe pod »Pridna«. 7930-6

DOBRO OHRANJENO kuhinjsko pohištvo ter mizo s stoli, prodam. Ziberna, Ljubljana, Gosposvetska 16-I (pri Levu). 8060-6

STROJE, rabljene, vseh vrst kupuje od socialističnega sektorja »Agencija Beograd« — Beograd. Dositejeva 21-III. tel. 22-293. 4873-5

RAZTEGLJIVE, udobne, praktične postelje za Fiat 600 prodaja samo Volan, Slovenijaavto in Slovenijašport, Ljubljana. 4840-4

ZNOJENJE NOG, vnetje med prsti na nogah, boleče garje in ekceme, ki se pojavljajo ter neprijeten vonj odstrani in zdravi sodobni preparat PROPEDES v kapljicah. Prodajajo drogerije, farmacije in blagovnice. 4276-8

LETOVANJE NA MORJU, lepa plaža, udobne sobe, romantični otok, zajtrk, kosilo, večerja, sobe z dvema ali tremi posteljami (po želji) dnevni penzion od 800 do 850 din. Rezervacije »Turistično letovališče UNIJE« (pri Lošinju). 4695-6

MOTORJE, avtomobile, katabrige, stiskalnice in kompletne hladilnike za sladoled, nove in malo rabljene, nemških in italijanskih znamk, vse nadomestne dele za motorje in avtomobile, kolesa, dežne plašče, razno tekstilno blago, nogavice in ure vam nudi takoj in po zelo ugodnih cenah solidna tvrdka: O. Šefić — Trst — via Giulia 5 — tel. 41-275. 4612-6

DVOJNA VRATA z obodi in Lucove peči proda Zdravstveni dom Medvode. 4877-4

VSE AVTOMOBILE družbenega sektorja kupuje in plača dobro »Agencija Beograd« — Beograd, Dositejeva 21-III, tel. 22-202. 3270-3

OPEL-REKORD 53 v odličnem stanju ugodno prodam. Vodovodna 51 b, Ljubljana. 8082-3

POŠTENEGA NAJDITELJA moškega puloverja naprošamo, da ga proti nagradi vrne: Janša, Podgora 12 a Šentvid. 8087-6

DVA SOLIDNA ŠTUDENTA — absolventa iščeta sobo od julija naprej. Ponudbe pod »Rožna dolina«. 8088-6

ŠOLSTVO

UČITELJIŠČE V CELJU bo sprejelo v I. letnik 60 dijakov.
Prošnje za sprejem pošljite najkasneje do 20. junija preko svojih šol in jim priložite rojstni list, spričevalo o končanem 8. razredu osnovne šole, izpoinjeno prijavo za vpis v I. razred gimnazije (obr. 1,20) in mnenje šole.
Prošnje morajo biti kolkovane s 50 din.
Za vse prijavljence bo zdravniški pregled in preizkusnja posluha, prav tako pa tudi pismeni in ustni izpit iz slovenščine in matematike, zato naj pridejo vsi na Učiteljišče dne 22. junija ob 7.45 zjutraj.
Pri sprejemu imajo prednost dijaki z boljšim uspehom in morajo imeti vsaj dober uspeh.
Ker so v teku priprave za dvoletno pedagoško akademijo, bodo dijaki po končanih stirih razredih po vsej verjetnosti morali študirati še dve leti in bo tako skupno študij trajal šest let s tem pa dijaki pridobijo višjo kvalifikacijo v rangu predmetnega učitelja. Š 4575

Komisija za štipendije pri Občinskem ljudskem odboru Lendava razpisuje za šolsko leto 1961-62 naslednje štipendije:
1 štipendijo na pravni fakulteti
1 štipendijo na strojni fakulteti
1 štipendijo na srednji ekonomski šoli 3. ali 4. letnik
2 štipendiji na višji pedagoški šoli
1 štipendijo na Višji fizkulturni šoli
1 štipendijo na fizkulturni srednji šoli.
Ponudbe za dodelitev štipendije pošljite komisiji za štipendije pri Občinskem ljudskem odboru Lendava do 30-6—1961. K ponudbi priložite zadnjo šolsko spričevalo, potrdilo o davčnem predpisu, potrdilo o osebnem dohodku staršev in o otroškem dodatku. Š-1876

MARIBOR

DEŽURNA LEKARNA:

Torek, 13. junija lekarna »Center« Gosposka ul. 12

—KINO:

UNION: Amer. barv. cin. film: »SONCE ZNOVA SIJE«
PARTIZAN: Amer: barv. film: »NA ZAVOJU REKE«
UDARNIK: Nemški film: »DANES SE ŽENI MOJ MOŽ«.

Slov. narodno gledališče:
Torek, 13. junija: zaprto

RAZPISI

Komisija za sprejemanje in odpovedovanje delavcev Kmetijske zadruge 4. Junij« Ilirska Bistrica razpisuje mesto
mezdnega knjigovodje
Pogoj je srednja ekonomska ali srednja šolska izobrazba z 1 leto prakse ali nižješolska izobrazba s 5 let prakse v knjigovodstvu.
R 4886

Komisija za imenovanje in razrešitev direktorjev gospodarskih organizacij Obč. LO Maribor center
razpisuje
po 21. členu Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Ur. list FLRJ, št. 52-57) in ob uporabi 90. člena Uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov (Ur. l. FLRJ, št. 51-53) mesto
direktorja
podjetja KERAMIČARSTVO IN PEČARSTVO, Maribor, Kneza Kocija 8.
POGOJ: višji gradbeni tehnik ali pa gradbeni tehnik s 5—letno prakso brez pooblastila za visoke gradnje ali visokokvalificiran pečar z 10-letno prakso in 5 let na vodilnem mestu.
Prošnje, kolkovane s 50. — din državne takse in priloženim strokovnim in osebnim življenjepisom naj kandidati predložijo v roku 15 dni po objavi razpisa pri Obč. LO Maribor, Center, Rotovški trg 1. R 4879

USLUŽBENCE za kontrolno delo v saldakontiju bančnega knjigovodstva sprejme podružnica Narodne banke 600-11 v Ljubljani za popoldansko delo od 14. ure dalje. Delovni čas traja 7 ur. Temeljna plača po zakonu o javnih uslužbencih, gibljivi del plače pa je odvisen od delovnega učinka po pravilniku o nagrajevanju po delovnem učinku. Pogoj: popolna srednješolska izobrazba ali nepopolna srednja šola z ustrezno prakso v knjigovodstvu. Nastop službe mogoč takoj. Prijave sprejema sekretariat podružnice Narodne banke 600—11 v Ljubljani, **Cankarjeva 18.** R 4863

Upravni odbor poslovnega združenja za sadje, zelenjavo in zdravilna zelišča
razpisuje
delovno mesto sekretarja biroja
Pogoj: visokošolska izobrazba z najmanj 5-letno prakso v stroki in na vodilnih mestih.
Nastop službe takoj!
Pismene ponudbe sprejemamo do 20 junija 61. Ponudbe pošljite na naslov: Poslovno združenje za sadje, zelenjavo in zdravilna zelišča, Ljubljana, Titova 19. R 4878

RESTAVRACIJA TRIGLAV, Ljubljana, Miklošičeva 12 sprejme takoj dve kuhinjski blagajničarki in dve čistilki. Ponudbe osebno ali pismeno.« R

TRGOVINSKA ZBORNICA za okraj Ljubljana razpisuje delovno mesto upravnika Doma vajenk na Rakovniku. Pogoji: srednja ali visoka strokovna izobrazba z ustrezno prakso. Ponudbe poslati najkasneje do 19. t. m. na Trgovinsko zbornico za okraj Ljubljana, Ljubljana, Trdinova ul. 4. R

KINO

SPORED ZA TOREK

KINO UNION: nem. barv. film GROFICA MARICA. Režija Rudolf Schündler. Igra Christine Görner, Hans Moser. Film hrv. podnaslovljen. Predstave ob 16., 17., 19. in 21. uri. Ob 10. uri matineja angl. filma KLJUČ.
KINO KOMUNA: domači mladinski film TI LOVIŠ. Režija Franc Kosmač. Igrajo Japec Jakopin, Velimir Gjurin. Tednik FN 23. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.
KINO VIČ: franc. barv. cinemascope film SPLAVARJI Z VOLGE. Režija W. Turjanski. Igra John Derek, Elsa Martinelli. Tednik. Film hrv. podnaslovljen. — Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.
KINO SLOGA: angl. cinemascope film KLJUČ. Režija Carol Reed. Igra William Holden, Sophia Loren. Predstave ob 15., 17.30 in 20. uri. Film slov. podnaslovljen.
KINO ŠIŠKA: italij. film IZZIVANJE. Režija Francesco Rosi. Rosana Schiaffino. Tednik. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. Film slov. podnaslovljen.
Prodaja vstopnic v vseh kinematografih od 9. do 11. in od 14. ure dalje.
LETNI KINO BEZIGRAD: ob 20.30 ameriški barvni western film OSAMLJENI MAŠČEVALEC. Režija Stewart Reysler. Igra Lille Betger, Clayton Moor. Tednik. Film hrv. podnaslovljen. Prodaja vstopnic uro in pol pred predstavo.
LETNI KINO DOMA JNA Lj.: jugoslov.-franc. film ČUVAJ SE LATUR. Ob 20.30. Prodaja vstopnic od 19.00 dalje.
KINO TRIGLAV LJUBLJANA — ameriški film PESEK IVO JIME Tednik. Predstave ob 16., 18. in 20. uri. Prodaja vstopnic od 15. ure dalje.
KINO LITOSTROJ predvaja jugoslovansko italijanski CS film MAŠČEVALEC — ob 20. uri — zadnjič. Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom predstave.
MLADINSKI KINO predvaja v torek, 13. t. m. ob 10. uri dopoldne ter ob 15. in 17. uri popoldne ameriški barvni film AFRIŠKI LEV. Film priporočamo mladini od 6 leta starosti dalje. Prodaja vstopnic od 9. do 11. in od 14. ure dalje.
KINO ZADOBROVA PREDVAJA ameriški CSP film TRIJE EVINJ OBRAZI. Ob 20. uri.
KINO BLED predvaja franc. komedijo TAKSI IN PRIKOLICA. Ob 18. in 20.30. Prodaja vstopnic od 17. in 20.30 dalje.
KINO RADIO predvaja nemški film UGRABLJENA SREČA. Ob 18. in 20. uri.
KINO PLAVŽ predvaja ruski barvni cinemascope film ILJA MUROMEC. Ob 18. in 20. uri.
LETNI KINO PARTIZAN, Kranj, franc. film VELIKI POGLAVAR, ob 20.30.
KINO »STORŽIČ«, Kranj predvaja sovj. film RDEČE LISTJE ob 18.10. Matineja ob 10. uri istega filma.
SVOBODA TRBOVLJE II bo predvajal poljski film EVA HOČE SPATI. Predstave bodo dne 13. 6. ob 18. in 20. uri
TRBOVLJE — DELAVSKI DOM nemški barvni CS film OD ALJANSKE DO MEHIKE, ob 18. in 20. uri.
KINO ČRNOMELJ: sovj. film NEPOSLANO PISMO, ob 20.30. Predprodaja vstopnic od 18.30 dalje
KINO »KRKA« NOVO MESTO 13. junija 1961 italijanski film PREKLETA SLEPARIJA.
BOGASKA SLATINA italij. barvni CS film ZELENA MAGLJA, ob 20. uri. Prodaja vstopnic od 18. ure dalje.
KINO »DOM«, KAMNIK predvaja francoski film MONTPARNAS, ob 20. uri. Prodaja vstopnic od 18. ure dalje.
KINO »PARK« MURSKA SOBOTA jugoslovanski film TOVARIŠ PREDSEDNIK SREDNJI NAPADALEC. Predstave ob 17.30 in 20. uri. Prodaja vstopnic od 16. ure dalje.
KINO »GARIBALDI«, Piran predvaja italijanski barvni film AIDA, ob 18., 18. in 20.15 Prodaja vstopnic od 15. ure dalje.

»CEMENTAR«,
Ljubljana, Vodovodna 3a,
sprejme v službo:
gradbenega tehnika,
strojnega tehnika
(lahko upokojenec)
strojnika
materialnega knjigovodjo
po možnosti z znanjem obračunavanja osebnih dohodkov
skladiščnika
Nastop službe po dogovoru. 4884

LETNI KINO PORTOROŽ: italij. barvni cinemascope film ANA IZ BROOKLYNA, ob 20.30. Prodaja vstopnic od 19. ure dalje.
KINO »SOČA« - KOPER nemški film PRED ZAHODOM SONCA, ob 16, 18. in 20. uri.

OGREVANO GARAŽO
ob Miklošičevi cesti v Ljubljani
oddamo v najem.
Ponudbe pošljite pod — »TRAJNO« v oglasni oddelek »Dela«. 4881

Gozdarska poslovna zveza, Maribor,
Tyrševa ulica številka 15,
PRODA
brezhiben DROBILEC
z motorjem »Aran« za drobljenje kamna z dvema novima čeljustima po ugodni ceni. 4886

mama

Kupi tudi meni specialni šampon za otroke! — Specialni šampon za otroke ne bo razdražil mojih oči in povzročil solz, ker vsebuje surovine, ki ugodno deluje. — Ta šampon je potreben predvsem za najmlajše otroke, ker vsebuje razen dobrih svojstev za pranje tudi zelo koristne vitaminske sestavine, ki prodirajo do lasnih korenin in jih krepijo in so za lase vsakega otroka nujno potrebne. Zato je ekonomičen in parfumiran.

Veljko Kovačević:
KAPELSKI OGNJI
96
PARTIZANSKI ROMAN

— Stoj, kdo je? — se je zdrznil Bude in obrnil puško proti veliki senci med deblí.

Dimnikar se je prestopil. Vedel je za geslo, vendar ga ni nikoli uporabljal, še takrat ne, ko je bilo bolj potrebno. »Stoj, streljal bom!« je ponovil v sebi stražarjeve besede in bil jezen na obzire, ki mu preprečujejo, da ne more stopiti naprej in zgrabiti Budine puške za cev.

— Stoj, streljal bom! — je ponovil Bude, držeč se starih predpisov.

Dimnikar je slišal, ko je Bude repetiral ter se je zato začel polagoma pomikati nazaj, da bi se izvlekel v mrtvi kot. Bude je opazil sumljivo odmikanje, pa je sprožil naravnost v temo. Ko je sprožil, je še tretjič zaklical »Stoj, streljal bom!« Dimnikar je začutil žvižg krogle mimo ušesa. Šepavi intendant pa je začel, ko se je prepričal, da je nekaj, kar mu uhaja, streljati z največjo vnemo.

»Četniki, četniki! Četa levo, obkolji desno . . .« je vpil Bude v visokem poveljujočem tonu, kakor da poveljuje celim polkom in divizijam. Stražarji so zgrabili za orožje.

Dimnikarjev umik se je spremenil v beg, kakršnega v vseh poprejšnjih bojih ni še nikoli doživel. Dolga bukova veja, ki se je stegnila čez pot, in ki jo je odrinil pred seboj, ga je udarila z vso silo po glavi in mu odnesla veliko triglavo kapo deset metrov proti Budi. Bude je legel, pričakujoč eksplozije in prepričan, da se je napadalec poslužil ročne bombe. »Lezi!« je poveljeval straži in tako nebote nudil »napadalcu« čas za umik.

Bliskovito je nastala panika. Zajela je tudi težke ranjence, ležeče brez moči, ki so poslušali streljanje. Čedalje bolj so odmevala Budina povelja, kakor da prehaja položaj vsak trenutek iz rok v roke.

Dimnikarjeva kapa je dolgo ležala zmečkana in pretečа z eksplozijo. Komandir Bude je s tremi stražarji streljal nanjo od daleč, iz dobrega kritja, misleč, da je pred njim posebna bomba, ki eksplodira šele ob dotiku. Ko pa je ostala kapa gluha za streljanje, se ji je Buda približal na nekaj korakov in ponovno streljal proti njej. Kapa spet ni dala glasu od sebe. Komandir je še malo počakal v kritju, potem pa se je splazil do nje. Dolgo jo je ogledoval, potem pa jo je prijel, ponosen, ker se je edini med svojimi vrstniki odločil za ta korak.

— Pu, — je dejal in pljunil nanjo. — Majko jim četniško! Tega si samo oni lahko poslužujejo.

Intendant je nosil kapo od postelje do postelje, jo kazal ranjencem in jih opozarjal na sovražnikovo zahrbtnost. Drugi trije stražarji so hodili za njim, da ne bi ostali neopaženi poleg intendanta, ki so mu priznavali, da je prvi ustrelil in premagal napad, medtem ko so se oni šele pripravljali.

Brž ko pa je Lea videla kapo, jo je spoznala po velikem prestreljenem srednjem kraku in peterokraki zvezdi. Da bi se še bolj prepričala, si jo je dala na glavo. Kapa ji je pokrila čelo in ušesa, prav kakor tisti večer, ko jo je prvič pomerila. Nasmejala se je, a ni ničesar rekla.

Dimnikar je bežal kot neumen. Krogle so ga še dolgo spremljale in žvižgale visoko nad bukvami. Zdelo se mu je, da čuti za hrbtom šepavega stražarja Budo. Od dejstva, da beži pred njim, mu je splahnel skoraj vsakršen ponos.

Kurirji niso opazili ne Dimnikarjevega odhoda ne vrnitve. Nahrbtnik ga je čakal pod odejo, kakor ga je bil pustil. Dimnikar ga je neusmiljeno brcnil z nogo, se zavlekel pod odejo in zleknil. Ležal je z odprtimi očmi, si prižigal cigareto za cigareto in mislil na svojo sramoto, ki bo čez nekaj ur vsem znana. Izhoda in izgovora ni mogel najti. Neoporečna priča, triglava kapa s srpom in kladivom, ga je obtoževala bolj od vseh živih prič. Bila je njegov ponos. Izgubo kape je smatral za večjo sramoto kakor izgubo puške v boju. Kazala je na sled in na zveze z Leo. Mislil je že zbuditi Srečka in mu vse povedati in zaupati, vendar se je iz obzirnosti do Lee premislil. Ridjanovo odsotnost je občutil zdaj kot veliko praznino, ki je ni mogoče z ničemer nadomestiti. Zdaj mu je bil potrebnejši kakor kdajkoli v življenju. Brez pomisleka bi se mu bil zaupal. Ridjan bi znal najti zdravilo. Sprejel bi nase i preplah i kapo i vse tegobe strašne noči. Vse bi zagladil.

Doktor in Bude sta vstala raneje kakor navadno in se napotila naravnost v štab odreda k Ljubu.

— Bitte, ali ste slišali, kaj se je zgodilo nocoj v bolnišnici, — je vprašal zdravnik začudeno, ko je videl Ljuba, kako se drži popolnoma mirno, kakor da se ga vojna ne tiče.

— Ničesar ne vem, — je odgovoril.

— Ali niste slišali streljanja?

— Ne.

— A straža?

— Nimamo straže. V globokem zaledju smo.

— Če bi bili udarili na vas, bi vas bili vse poklali brez strela. Preidimo na zadevo, — je nadaljeval zdravnik s svojim izrazitim baritonom. — Prišel sem zato, da mi daste za varnost bolnišnice šestdeset partizanov. Priznam, da nisem strokovnjak, a po komandirjevem izračunu bo to ravno dovolj. Ranjenci in osebje so se izognili pokolu samo zaradi Buda in stražarjev. Vse drugo naj vam pove intendant.

William P. McGivern
NI UPANJA ZA JUTRI

9

Pred kakim letom dni ali nekaj takega. Obraz je imela nekam povprečen, bled; črni lasje so ji padali do ramen; toda napeto, nekam strogo in gibko telo je bilo zares izzivalno; zaželel si je, da bi se bliže seznanil s to njeno napetostjo, da bi jo pomiril in jo potolažil z lastno žgočo potrebo.

Pričakoval je eksplozije; videti je bila namreč taka, kakor da obupano pričakuje nekakšne sprostitve. Pozneje pa je odkril, da se nikdar ne povzpne na čustvene vrhove; drhteče, napeto pričakovanje se je ne poloti samo včasih, ampak ga v njej povzroča skoraj sleherna reč, ki jo doleti. Svetovna vojna ali svetovno prvenstvo v baseballu, to dvoje bi bilo za Lorraine približno eno in isto, je pomislil in se rahlo nasmehnil.

Prišla je iz kopalnice, zagledala kozarec s pijačo in rekla: »Tole je pa najbrž precej močno. Ali nisi primešal nič vode?«

»Malce.«

»Videti je, da je močno. Mimogrede, ali nama je treba kaj whiskyja? Danes sem videla whisky, ki se mi je zdel dober in poceni. Šest let je star, pa stane samo štiri dolarje in devet centov. Kar dobro, kajne?«

»Pri taki ceni ga pač ne moreš polomiti.«

»Jutri bom kupila dve steklenici.« Oblekla si je hlače in pulover iz modre kašmirske volne, dolge lase pa si je zvezala v konjski rep; v tej mehki, pridušeni svetlobi bi jo lahko imel za mlado dekletce. »Bi jedel sir in kikiriki?« je vprašala. »Na krompir boš moral še malo čakati.«

»Ne, bom že počakal.«

Medtem ko je šarila po kuhinji, mu je pripovedovala. »Si bral tisto zgodbo o dijakih, ki so se ponesrečili z avtomobilom? Ne razumem, kako so mogli dati vozniško dovoljenje takšnim norcem. Dva sta se ubila — oče enega od njiju je predsednik Atlas Packing Company. Ne verjamem, da bi mu bil nocoj ves tisti denar v tolažbo.«

»Najbrž res ne,« je rekel Earl.

Iztegnil se je po kavču, Lory pa je brezbrižno skakala s predmeta na predmet. Poslušal jo je samo na pol; njen glas se je mešal z ropotanjem posode in cvrčanjem mesa v ponvi. Naposled je prišla, vzela kozarec in sedla k njemu na kavč. Strmel je v strop in premišljeval o svojih težavah; ko je prišla in sedla, se je komaj zavedel, da se je kavč zraven njega rahlo vgreznil.

Počasi ga je pogladila po golih prsih. »Kaj je s tabo?« ga je vprašala.

»Nič. Vse je v redu.«

»Je pijača dobra?«

»Dobra. Vse je v redu, Lory.« Opazil je, da je vsa napeta: žila na vratu ji je utripala, roke, s katerimi si je prižigala cigareto, so se ji tresle. »Povej mi, kaj je hotel Novak,« je terjala nenadoma. »Prosim, povej mi, Earl. Prosim. Ni lepo, da pustiš, da me morijo tako hude skrbi.«

»Nimam ti česa povedati,« je rekel razdraženo. »Ponudil mi je delo. Ne vem, če mi je všeč. Zato nikar ne skrbi, lepo te prosim.«

»Nekaj malopridnega je, kajne? Če ne bi bilo, se ne bi vedel tako, kot se.« Naglo je odkimala z glavo in oči so ji zasijale v mrzlem strahu. »Nikar mi ne naredi tega, Earl. Prosim te. Čutim, da rineš v nesrečo. Zdi se mi, kakor da me tlači mora. Na nič drugega ne morem misliti kakor na to.«

»Razen na jedilnik za petek in Eddiejeve šale z gosti,« je rekel nestrpno. »Nikar se ne razburjaj, Lory. Naj se ta zadeva obrne tako ali drugače, tebe ne more prizadeti. Prav nič ti ni treba skrbeti.«

Za hip ga je molče gledala, potem pa vstala in naglo odšla v kuhinjo. Slišal je, da je vzela s štedilnika ponev in izključila tok. Potem je ugasnila luči v dnevni sobi in se vrnila. Po korakih je spoznal, da se je sezula. »Kako mi moreš reči kaj takega?« je rekla; glas ji je drhtel. Zlezla je k njemu. Na golem ramenu je začutil njene solze. »Če se ti kaj zgodi, bom umrla — ali ne veš tega?«

»Seveda vem, Lory,« je rekel in vzdihnil. »Seveda vem.«

»Prav ničesar nama ni treba, prav ničesar,« je rekla. »Vse imava, kar potrebujeva, dom imava. Nikar ne stori tistega, kar hoče Novak, Earl . . . Obljubi mi, da ne boš, ljubček!« Šepetala mu je v prsi, a v njenem tihem glasu je slišal divjo, obupno odločnost. »Ali mi boš obljubil, Earl?«

Začutil je rahlo poželenje po njej; tema, whisky in rahel vonj po njenem telesu so se toplo in vznemirljivo ovili okrog njega in ga vabili, naj pozabi na Novaka, pozabi vse razen lahko dosegljivega, tako potrebnega užitka, ki mu ga nudi. Toda poželenje ni bilo dovolj krepko, da bi premagalo njegovo razdraženost! Vedel je, da uporablja svoje telo kot del ključavnic in zapahov na vratih svoje ječice. Pozabi na Novaka, pozabi na vse in se pogrezni z njo spet v mrak — samo tega si želi. Toda tudi razjeziti se ni mogel; razumel je, česa potrebuje, in ogorčenje se je v njem pomešalo z usmiljenjem in sočutjem.

»Pripravil si bom pijačo,« je rekel.

Njeni prsti ga niso več božali po prsih. Nekaj trenutkov je molče ležala ter počasi in mirno dihala. Potem je rekla: »Pripravi jo še meni, prosim.«

Earl je sedel in se nagnil nadnjo z občutkom krivde, pa tudi olajšanja, ker se je izmaknil neposredni zahtevi po njenem telesu. Nalil je dva kozarca, potem pa prižgal svetilko pri vznožju kavča in pričel iskati cigarete. Zavojček cigaret je imel v žepu, a je potreboval izgovor, da bi lahko prižgal luč.

»Na kadilni mizici so,« je rekla.

»Oh, saj res. Hvala.«

Iztegnila se je in si položila roki pod glavo. Trebuh se ji je sploščil, prsi pa zaostrile v dva koničasta stožca, ki sta štrlela izpod modrega puloverja. Nasmehnila se mu je in oči so ji bile mirne in mehke. »Ta luč mi hudo bliši,« je rekla.

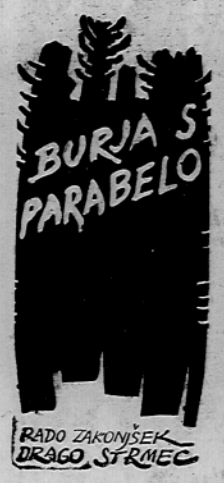
Earl je sedel na kavč pred televizijski sprejemnik in si prižgal cigareto. Ni si je želel in strahotno zahrepenel po tem, da bi se mu nehala razkazovati. Jezno je pomislil, da si je že dolgo ne želi. Samo naročeni psiček je, samo delo opravlja.

»Lačen postajam,« je rekel. »Ali se ti ne zdi, da bi bilo bolj pametno, če bi večerjala?«

»Prav.« Odšla je v kuhinjo in prižgala luč. Hotel ji je reči nekaj, kar bi odvrnilo njeno pozornost z ranjenih čustev. »So zrezki dobri? Mayersu sem povedal, kaj si mi rekla o tistih, ki mi jih je dal zadnjič.«

Angležinje v tehničnih poklicih

Centralni urad za informacije pri angleški vladi je anketiral 785 podjetij, da bi ugotovil odstotek ženske delovne sile v znanstvenih in tehničnih poklicih. V podjetjih je bilo zaposlenih skupno 16.350 znanstvenikov in inženirjev, med njimi le 378 žensk. V znanstvenih poklicih je razmerje med moškimi in ženskami 15:1, med tehnično visoko kvalificiranimi pa 1000:1. Odgovori na nadaljnja vprašanja ankete kažejo, da industrijski delodajalci neradi zaposlujejo ženske s fakultetno izobrazbo, zlasti še, če so poročene in imajo otroke.

BOLEZEN VELEMESTA: GIGANTIZEM

Mestno območje petmilijonskega Los Angelesa se razteza 350 km daleč

Američani pravijo, da živi vse prebivalstvo Los Angelesa »na štirih kolesih«, saj ima mesto tisoč kilometrov sodobnih avtomobilskih cest, torej — kakor ugotavlja revija »Science et vie«, po kateri povzemamo podatke — petkrat več, kot jih je v vsej Franciji. Avto in primerna cesta sta v Los Angelesu nujnost, zakaj mesto se je razvijalo naglo, nenačrtno in se je potegnilo okoli 350 km daleč. V obdobju po letu 1950 je kalifornijsko glavno mesto v razvoju pustilo za seboj Detroit in Philadelphio, zdaj se poteguje s Chicagom za drugo mesto po velikosti, Newyorčani pa že pravijo, da bo postal Los Angeles najkasneje v petnajstih letih — seveda če se bo razvoj nadaljeval v tem tempu — resen tekmec New Yorka, številčno najmočnejšega mesta na ameriški celini.

Medtem ko je New Yorku površinsko omejen na svoj otok, se lahko Los Angeles širi na vse strani. Postopno priključuje k svojemu ožjemu območju naselja na okoliških gričih, prodira v doline med njimi, razteza se na področje drugih mest, na primer Burbanka, Glendala in Pasadene, ki se poznajo kot mesta le še po drugačnih tablicah za imena ulic. V začetku letošnjega leta je mestna uprava izvedla zanimivo anketo, po katere podatkih 30 odstotkov prebivalcev ni znalo povedati, ali živijo v Los Angelesu ali ne.

Mesto dobi vsako leto 150 kilometrov novih ulic, mestne četrti rastejo tam, kjer je še nedavno zelenela solata na vrtovih, obrobljenih z breskvami in okrasnim grmičevjem. Seveda živi na ožjem mestnem območju komaj polovica izmed petih milijonov prebivalcev, kolikor jih je štel Los Angeles ob koncu lanskega leta. Če bi bila naseljenost tako gosta, kot je na primer na newyorškem Manhattanu, bi se lahko naselilo na področju Los Angelesa blizu 50 milijonov ljudi. New York ni mogel v širino, zato je rasel v višino, v velemestu na kalifornijskem jugu pa je dovolj prostora, zato naletite na nebotičnike v ameriškem slogu tako rekoč le v ožjih mestnih središčih, večina prebivalcev pa živi v raztresenih pritličnih ali enonadstropnih hišah.

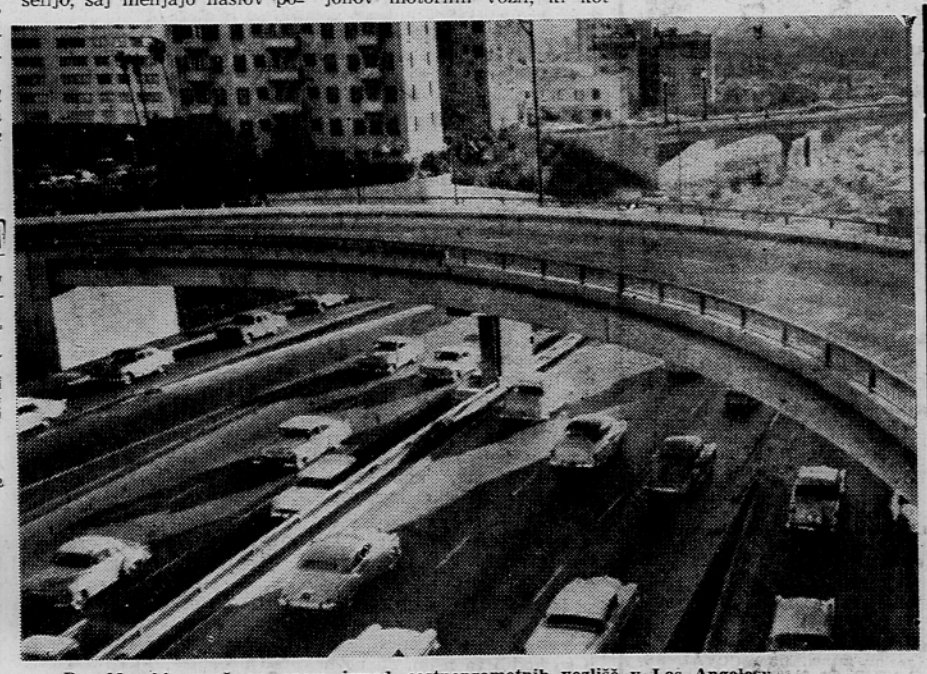
Še pred tridesetimi leti je veljal Los Angeles za mesto upokojencev, zdaj pa je povprečna starost prebivalstva za pet let nižja kot povprečno v ZDA. »Angelenos« — tak je vzdevek prebivalcev kalifornijskega velemesta — se zelo radi selijo, saj menjajo naslov povprečno vsaj po enkrat na leto, kar prav gotovo priča o naglem razvoju brez pravega načrta, zakaj vsakdo zida, kjer se mu zdi, ob menjavi službe pa proda hišico in se preseli v bližino novega delovnega mesta.

Nekaj številk o rasti: na prelomu stoletja je živelo v trgu sredi redko naseljene pokrajine komaj 11.000 ljudi, katerih večina se je naselila po letu 1885. Takrat sta se potegovali za prvenstvo dve ameriški čezcelinski železniški družbi, ki sta v reklamne namene prevažali potnike iz New Yorka na atlantski v Los Angeles na tihooceanski obali za en sam dolar. V naslednjih desetletjih se je samo iz pokrajin na vzhodni obali priselilo v naglo razvijajoče se mesto okoli 120 tisoč ljudi, skoraj prav toliko pa jih je prišlo iz ameriških vojaških enot, ki so bile med drugo svetovno vojno na Pacifiku in so prihajale v Kalifornijo na dopust.

K razvoju mesta je precej prispeval Hollywood, kamor so se naravnost zgrinjali o filmskem uspehu sanjajoči mladi ljudje, in sicer še posebno potem, ko se je filmska »dežela sanj« sporazumela s televizijo o sodelovanju. V letih filmske krize po drugi vojni so morale zvezdice poprijeti za drugo delo: postale so nadzornice na avtomobilskih parkirnih prostorih. Potem ko je film sklenil pogodbo s televizijo, katere industrijo zastopa v Los Angelesu 250 podjetij in družb, so morali na parkirnih prostorih postaviti avtomatične merilce časa, ker so se nadzornice preselile v televizijske ateljeje.

Poglavitni delež pri naglem razvoju pa imajo letalske tovarne, predvsem Lockheed in Douglas, pri katerih se je v minulih petih letih — ob konstrukciji in proizvodnji reaktivnih letal — zaposlilo 343.000 ljudi iz drugih krajev ZDA. Kljub neprijetnemu »smogu«, zmesi industrijskega dima in izpušnih plinov iz dveh milijonov motornih vozil, ki kot velika kupola pokrije mesto, kadar potegne v višinah z oceana ali s celine hladnejši zrak, se nadalje razvija Los Angeles, mesto industrije in počitniških gostov, ki prihajajo v vseh letnih časih v Hollywood in na tihomorsko obalo.

R. V.

Dopoldanski vrvež na enem izmed cestnoprometnih vozlišč v Los Angelesu

Radar proti radarju

Nadzorniki ameriškega cestnega prometa so zadnje čase opremljeni z radarskimi napravami, ki ugotavljajo hitrost vozila na cesti, še preden pripelje v bližino »nevarnega« kraja, se pravi tja, kjer čaka prometna policija. Neka privatna družba pa je začela izdelovati zelo močne radarske naprave, ki voznike pravočasno opozarjajo na to, da vozijo po cestnem odseku, ki ga trenutno pregleduje prometna policija s svojimi radarji.

Francoski zdravilni vrelci

Po podatkih sindikata francoskih topliških delavcev napolnijo Francozi vsako leto 700 milijonov steklenic z zdravilno vodo iz skupno 1200 rudninskih vrelcev. V 105 toplicah si krepi zdravje 300.000 bolnikov in okrevancev, za katere skrbi 3000 bolničark, maserjev in drugega osebja. Samo z vodo (pitje in kopeli) imajo francoske toplice skupno blizu 20 milijard frankov letnega prometa.

Za dobro voljo

LJUDSKA ZDRAVILA

V sicer prijetni družbi je radovedna soseda kar naprej izpraševala zdravnika po zdravilih za to ali ono bolezen. Nazadnje je rekla:

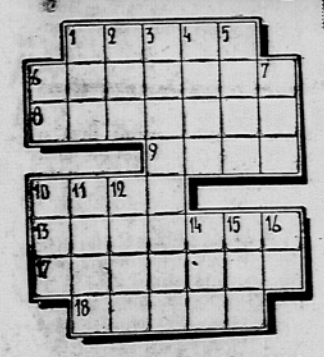
»Kaj pa surovo kislo zelje? Pravijo, da so obkladki izvrstno sredstvo proti glavobolu.«

»Bo že res,« je zagodrnjal zdravnik, »vendar bi vam svetoval, da zelju dodajte še kos prekajenega mesa.«

»Žena, koliko pomirjevalnih tablet pa si zaužila?«

Križanka

VODORAVNO: 1. mlečni izdelek, 6. eden največjih angleških pisateljev kriminalnih zgodb (Edgar), 8. pisatelj »Ameriške tragedije« (Theodore), 9. izmerjena zemeljska točka, 10. pritok Savinje, 13. napad na politično osebnost, 17. dišava, prijeten duh, 18. zid.

NAVPIČNO: 1. vprašalnica, 2. angleško svetlo pivo, 3. likovno ustvarjanje, 4. lovna zanka ameriških Indijancev, 5. kis 6. začetnici »očeta« risanih filmov, 7. doba, 10. okrasna ptica, 11. gora z mnogimi samostani na grškem polotoku Halkidiki, 12. grofija v jugovzhodni Angliji, 14. kitajska utežna mera, 15. ime ameriške filmske igralke Gardner, 16. kazalni zaimek.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. Cooper, 7. parola, 8. zapad, 9. kanoni, -r, 10 žt, -Ž, 11. Adana, 14., medica, 16. piskat.

Hitro pripravljeno kosilo

Goveja juha s testeninami, zaviti telečji zrezki, praženi široki rezanci, zelena solata, češnje z jogurtom. Priprava traja petdeset minut.

Juha: potrebujemo zavitek goveje juhe z rezanci, ki jo pripravimo po navodilu na zavitku.

Zrezki: štirje telečji zrezki, štiri rezine prekajene in kuhane šunke, dve trdo kuhani jajci, sol, poper, mast, čebula in polovica kozarca jogurta ali kislega mleka. — Zreske malo potolčemo, solimo, popopramo in položimo na vsak zrezek po eno rezino šunke in po polovico trdo kuhanega jajca. Zrezek zvijemo, povežemo z nitko in položimo v vročo maščobo, na ocvето čebulo. Pokrito dušimo približno pol ure. Med dušenjem po potrebi dolivamo toplo vodo, da se zreski preveč ne zapečejo, ampak zmehčajo. Zrezkom odstranimo nitko in jih položimo na ogret ovalen krožnik, kamor položimo tudi pražene rezance. V masti premešamo pol žličke moke in dolijemo jogurt. Ko to prevre, polijemo po zrezkih.

Rezanci: štirideset dekagramov širokih rezancev, slan krop, žlica masti in prav toliko drobtin. — Rezance kuhamo v obilni slani vodi. Kuhane stresemo na cedilo, polijemo z mrzlo vodo in odtečene stresemo z zarumenele drobtine. Malo popražimo.

Solata: tričetrt kilograma solate, olje, kis, sol, žlička drobno zrezenega drobnjaka.

Češnje z jogurtom: četrt kilograma debelih češenj, kozarec jogurta, sladkor, orehi ali prepraženi ovseni kosmiči. — Oprane češnje razkoščičimo, stresemo v stekleno posodo, potresemo s sladkorjem in pusimo nekaj časa stati, da se češnje prepoje s sladkorjem in pustimo nekaj časa z metlico ali vilicami in polijemo po češnjah preden damo na mizo. Po vrhu potresemo češnje z narezanimi orehi, mandeljni ali prepraženimi ovsenimi kosmiči.

Francesca brez staršev čaka v Padovi na »teto in strička«, ki sta pisala, da jo bosta vzela za svojo. Velika je že, jeseni ji bo tri leta. — Drugi del zgodbe: oktobra 1958 je morala Luigia Fregonese sama domov; otroka so obdržali v bolnišnici, ker je prišel prezgodaj na svet. Ko je bil potem nekaj tednov pri mami, je dobil pljučnico. Spet bolnišnica. Luigia je prišla po svojega fantka, pa so ji dali punčko. Dokazovanje z rojstnim listom, natančna preiskava na kliniki: možnost zamenjave izključena. Mama: »Vrnite mi fantka!« Sodišče na podlagi listin: »Pomota je lahko le v rojstnem listu.« Francesca (na sliki z negovalko) je ostala v Padovi, kamor jo hodi obiskovat »fantkov« oče, ki ne ve, kaj bi. Žena ne mara »tuje punčke«, zato jo bosta zakonca brez otrok v kratkem odpeljala iz doma sirot.

20 let naše ljudske revolucije

TOREK, 13. JUNIJA:

OBSODILI SO IZDAJSTVO DRAŽE MIHAJLOVIĆA

Na današnji dan 1942 je bila v vasi Mrkalj pri Tjentištu konferenca domoljubov iz Črne gore, Boke, Sandžaka in Hercegovine, na kateri so v posebni resoluciji ostro obsodili izdajstvo Draže Mihajlovića. Ta resolucija je eden izmed prvih pisanih dokumentov, s pomočjo katerega je prodrla resnica o NOB v Jugoslaviji v demokratični svet.

PADEL JE SAVA KOVAČEVIĆ

V krvavi bitki na Sutjeski, ko je jurišal na čelu svoje divizije, da bi prebila nemški obroč, je tega dne 1943 padel narodni heroj Sava Kovačević, komandant III. udarne divizije.

I. ZASEDANJE ZAVNOH

V Otočcu in na Plitvičkih jezerih je bilo od 13. do 14. junija 1943. leta I. zasedanje ZAVNOH, ki je tako postalo najvišje politično predstavniško telo narodnoosvobodilne borbe v Hrvatski in edino resnično politično predstavništvo Hrvatske.

TITO ŠTUDENTOM VIŠJE PARTIJSKE ŠOLE

Na današnji dan 1950 je sprejel maršal Tito študente Višje partijske šole in predstavnike njihovega učiteljskega zbora. Tito je med drugim naglasil, da ga veseli, ker so med študenti ne le mladi, temveč tudi starejši tovariši, polni volje, da bi se učili in prodrli v globino teorije Marxa-Engelsa-Lenina, na kateri temelji naša socialistična graditev.

RAZPIS II. LJUDSKEGA POSOJILA

Vlada FLRJ je na današnji dan 1950 objavila uredbo o razpisu II. ljudskega posojila petletnega plana v višini tri milijarde dinarjev. To posojilo se je realiziralo s prostovoljnim javnim vpisom, amortiziralo pa se je v desetih letih.

SPOMIN NA ZMAGO V STAVKI

V okviru proslav ob 40-letnici KPJ je bilo tega dne 1959. leta v Kočevju veliko zborovanje v spomin na 24. obletnico stavke kočevskih tekstilnih delavcev.

TIBOR SEKELJ — JAPONSKA dežela in ljudje 2

Ste že pojedli riž?

Tako vas bo vprašala japonska gospodinja, če boste prišli v njeno hišo takrat, ko je blizu čas kosila ali večerje. Beseda »gohan« (spoštovani riž) v tej zvezi ne pomeni samo belih zrnc, temveč tudi vse drugo, kar sodi zraven.

K rižu gre prgišče kuhanih alg ali pa tudi cel ducat in še več jedi, kar je seveda odvisno od gmotnega stanja gostitelja, vsekakor pa tudi od priložnosti.

Pri slavnostnem kosilu postrežejo na Japonskem s tremi lesenimi pladnji. Na njih je juha in tri jedi ali dve juhi in pet jedil ter nazadnje tri juhe in sedem jedil. Pravila veljajo ne le za sestavo jedilnika, temveč tudi za način, kako se lotite kosila.

Najprej je treba sneti pokrovko na pološčeni posodi z juho. S paličicami zajamete ščepec riža, takoj potem pa drobec najbolj oddaljene jedi na prvem pladnju. Spet riž, nato pa pokusite najbližjo jed. Tako po vrsti. Čez čas pokusite jedila na drugem in nazadnje tista na tretjem pladnju. No, potem lahko jeste, kakor vas je volja.

Japonski kuhar skrbi ne le za okus, temveč tudi za lepo zunanjo podobo svoje mojstrovine. Pravi, da človek je najprej z očmi, šele potem z usti. Morda so prav zato japonske juhe prozorne, tako da vidite na dnu iz korenja rezljane cvetove, peteršiljne listke in morske alge, zraven pa tudi svetlikajoče se ribje očesce. Vsa druga jedila so okrašena in tako razporejena, da njihove skladne barve in oblike ugodno vplivajo na razpoloženje in pospešujejo tek.

Kosila brez rib si Japonec ne more predstavljati. Ribe morajo biti, po navadi celo več vrst. Zelo pogosto postrežejo s surovo ribo, na krožniku narezljano na grižljaje. S paličicami vzamete košček v precep in ga namočite v temnorjavo sojino omako. Marsikaterega Evropejca spreletava srh že ob misli na takšno hrano, spet drugi pa se je zlahka privadijo.

Ko že omenjam paličice — na Japonskem se jim reče »haši« — naj povem, da jih izdelujejo iz kosti, lakiranega lesa in iz bambusa. To za domačo rabo, v gostilni pa vam po navadi prinesejo na mizo paličici iz navadnega belega lesa. Držita se skupaj, kakor sta bili zdelani, gost ju mora sam razklati. To je dokaz, da ni paličic še nihče rabil. Po uporabi jih odvržejo. Po mojem mnenju je to najbolj higieničen način uživanja hrane.

S paličicami med prsti ste nerodni le pri prvih poskusih, po nekaj dneh vaje pa se tudi za vas spremenijo v izredno praktičen jedilni pribor. Juho jeste s porcelanasto žlico, lahko pa jo tudi srebate iz globoke pološčene posode.

Morske alge so v japonski prehrani velikega pomena, ker vsebujejo razne hranilne snovi. V pripravljanju alg so Japonci v svetovnem merilu na prvem mestu in bodo vse dotlej, dokler ne bomo tudi drugi narodi odkrili tega bogatega in sorazmerno cenenega vira hrane. Alge kuhajo, jedo pa jih tudi surove, posušene in stisnjene v tanke lističe. S kupčka alg — reče se jim »hori« — vzameš s paličicama enega, ga namočiš v sojino omako, potem pa z vsem skupaj zajameš riža, da dobiš pravi grižljaj. Bambusne mladike, narezane na tanke listke, so dan za dnem sestavni del jedilnika.

Na splošno kuhajo Japonci brez masti in z malo začimbami, po čemer se razlikujejo od drugih azijskih narodov. Nekaj njihovih specialitet:

»Suši« je neke vrste sendvič. Na ploščico rižne gmote s kisom naložijo koščke surove ribe in ostrige alj pa jajčno omleto. Kak ducat majhnih sendvičev je skladno razporejenih v okrogli pološčeni škatli s pokrovom in sicer tako pri kosilu kakor za okrepčilo.

»Tempura« je kos pražene ribe ali alge, namočene v maslo. To delajo po navadi kar pred gosti. Nekatere restavracije postrežejo s tempuro kot specialiteto.

»Sukijaki« ni le hrana, temveč tudi zabava in družabni dogodek. Gostje si pri večerji sami kuhajo tanke kose govedine v plitvi posodi na mizi. Čebula, vino iz riža in razna zelenjava dajo sukijakiju zelo dober okus.

Jedilnik bi ne bil popoln brez riževega vina »sake«. Na mizo prinesejo to vino toplo, v porcelanastem vrčku, iz katerega ga točijo v porcelanaste čašice. Kdor v gostilni naroči sake za družbo, toči vsem, samo sebi ne. To mora storiti kak njegov prijatelj, sicer ostane gostitelj žejen, tako strog je ta običaj.

Če pridete v japonski hotel, se nikar ne čudite, če vam sobarica prinese pladnje drugega za drugim ter potem prisede, vam daje krožnike, nataka sake in vam sproti pojasnjuje, iz česa je ta ali ona jed. Hkrati vas med večerjo ves čas zabava z zgodbami, vprašanji in nasmehom.

Japonska družina »pri rižu«

OB RAZŠIRJENIH PLENARNIH SEJAH OBČINSKIH ODBOROV SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA

Od načelnega h konkretnemu

Že dobro leto dni, od V. kongresa SZDL Jugoslavije, je v organizacijah Socialistične zveze nenehna živahnost, ki jo te dni povečujejo še z razpravami o problemih komun v novem gospodarskem sistemu.

Te razprave kažejo, da se državljani živo zanimajo za družbena vprašanja. Vendar pa je treba to ugotovitev takoj dopolniti: razprave so zelo razgibane le v primerih, ko občinsko politično vodstvo razpolaga s kompleksno in konkretno analizo problematike svojega območja.

Tako je bilo, denimo, na razširjeni plenarni seji Občinskega odbora SZDL v Ravnah. Občinski ljudski odbor je namreč pripravil izračune o gibanju gospodarstva v občini v prvih letošnjih mesecih. Na podlagi te analize je bilo moč politično osvetliti tudi nekatere konkretne slabosti, nastopiti zoper posamezne negativne tendence ter podpreti konstruktivna prizadevanja. V Žalcu pa je več kot 20 diskutantov konstruktivno razpravljalo o konkretnih problemih krajevnih in stanovanjskih skupnosti, o urbanistični politiki ter o zdravstvu in šolstvu. Podobni primeri so bili tudi drugod.

So pa primeri, ko se politična vodstva v občinah ne morejo osloniti na zadostne analize. V Slov. Bistrici so na plenarni seji Občinskega odbora SZDL razpravljali o pojavih hude samovolje v nekaterih gospodarskih organizacijah, ki močno otežkočajo tudi uveljavljanje načel novega gospodarskega sistema v teh podjetjih. Toda o teh pojavih, čeprav niso šele od včeraj, občinski zbor proizvajalcev še ni razpravljal. Šele omenjena seja Občinskega odbora SZDL, na kateri so ostro politično obsodili te pojave, je dala pobudo za temeljitejšo analizo gospodarjenja in razvijanja družbenih odnosov v teh podjetjih.

Omeniti kaže tudi razširjeno plenarno sejo Občinskega odbora SZDL v Trbovljah, na kateri ni bilo slišati nobenega konkretnega podatka o tem, kako so v komuni gospodarili v prvih letošnjih mesecih. Navajali so le nekatere podatke, ki veljajo za celoten okraj. V takih primerih se seveda vsa razprava o izvajanju gospodarskih sprememb začne in neha z razvodenelim ponavljanjem že splošno znanih ugotovitev. Take zgolj formalne razprave »na pamet« seveda ne morejo učinkovito prispevati k odstranjevanju slabosti. Tudi v Trbovljah se je pokazalo, da v takih primerih prevlada v razpravi iskanje vzrokov za probleme le izven podjetij in komune, dosti manj pa je pometanja v svoji hiši.

Taki primeri opozarjajo, da bi morala občinska politična vodstva odločneje zahtevati ustrezne podatke, izračunane, analize od ljudskih odborov oziroma njihovih organov in služb. Ne gre samo za kvaliteto sej, ki jih te dni sklicujejo občinski odbori SZDL. Gre za širši problem. Novi gospodarski sistem, razširitev delitve dohodka po delu tudi v družbene službe, razvoj neposrednega samoupravljanja, povečana vloga komune pri razvijanju proizvodnje in standarda, vse to terja, da se organi komune bolj kot doslej angažirajo pri razvijanju gospodarstva in družbenih služb. Povečalo se je tudi zanimanje državljanov za obče probleme. Toda to zanimanje je preraslo organe nekaterih komun, da niso več povsem kos povečanim interesom in aktivnosti organov upravljanja in državljanov.

Nekateri občinski ljudski odbori se bodo morali spričo tega še dosti bolj kot doslej zavzeti za hitrejše usposabljanje svojih strokovnih služb, da bi le-te mogle opravljati kvalitetne kompleksne analize problematike na območju komun. (Seveda pa je v zvezi s tem treba imeti pred očmi vse plati tega vprašanja, kakor, denimo, nagrajevanje v javni upravi, organizacijo statistične službe, ki je premalo prilagojena potrebam komune itd.). Razširjene plenarne seje občinskih odborov SZDL ponovno opozarjajo, da brez tega organi komun ne morejo več zadovoljivo opravljati svoje vloge. Predvsem ne morejo biti dovolj uspešni organizatorji prizadevanj za razvijanje gospodarstva. Ravno razprave o komuni v novem gospodarskem sistemu kažejo, da nekateri ljudski odbori dosti več razpravljajo o razdeljevanju sredstev kakor pa o njihovem ustvarjanju, o proizvodnosti, proizvodnji ter razvijanju samoupravljanja na območju komune. Zato subjektivni činitelji v nekaterih komunah tudi niso storili dovolj za hitrejše premagovanje prehodnih težav pri uveljavljanju gospodarskih sprememb.

Prav v pomanjkljivih strokovnih službah ljudskih odborov lahko iščemo tudi vzroke za nekatere slabosti v organih komune. Tu in tam ugotavljamo, da nekateri odborniki zbora proizvajalcev nastopajo predvsem kot zagovorniki svojega podjetja, ne upoštevajo pa dovolj interesov celotne komune. Do tega pride med drugim tudi zato, ker nimajo analiz in drugega gradiva, iz katerega bi se kompleksno seznanili s problemi, o katerih razpravljajo in sklepajo.

Nekateri občinski odbori SZDL obravnavajo na teh razširjenih sejah le po eno ali dve področji (v Slov. Bistrici na pr. kmetijstvo in odnose v podjetjih, ponekod le zdravstvo ali šolstvo ipd.). Najprimernejše bi bilo morda kompleksno obravnavati, kako v komuni izvajajo novi gospodarski sistem na vseh področjih (ne le vgospodarstvu, marveč tudi v zdravstvu in drugih družbenih službah). Seveda naj ima prednost pri obravnavanju problematika, ki jo potiska v ospredje življenje v komuni. Vendar ponekod preveč puščajo ob strani oziroma odlašajo s konkretno razpravo o problemih gospodarjenja, ki pa bi jih ravno v tem obdobju nujno kazalo politični osvetljevati ter mobilizirati vse subjektivne činitelje v komunah za hitrejše izkoriščanje pogojev, ki jih nudi novi gospodarski sistem.

Miro Zakrajšek

Z občnega zbora kmetijskih delavcev

Tudi v kmetijstvu delavec - upravljavec

Občni zbor republiškega odbora sindikata živilskih in tobačnih delavcev

Ljubljana, 12. junija. Udeleženci občnega zbora republiškega odbora sindikata kmetijskih, živilskih in tobačnih delavcev so izredno živo in odkrito spregovorili o svojih problemih. Ljudje, ki delajo neposredno v proizvodnji, so predvsem obravnavali pogoje proizvajanja v novih ekonomskih odnosih, grajali so plane, sestavljene v pisarnah brez sodelovanja kolektivov, znova so spregovorili o perečih življenjskih in delovnih pogojih kmetijskih delavcev in delavk ter obravnavali še vrsto problemov, ki jih kolektivi srečujejo v izredno naglem menjavanju gospodarskih in političnih odnosov v kmetijstvu.

Tehtnost in odkritost razprav pa prizadetost kmetijskih delavcev kaže, da se je tudi v kmetijstvu izoblikovala podoba delavca — socialističnega upravljavca, ki se z enako zavestjo kot delavec v industriji loteva bistvenih družbenopolitičnih problemov na kmetijskih posestvih in v zadrugah. To potrjuje tudi vsesplošna zahteva kolektivov kmetijskih posestev in zadrug, da sami odločajo o tem, kaj in kako bodo proizvajali, brez nerekovanja osrednjih kmetijskih ustanov, ki pri planiranju večkrat pozabljajo na zavestne sile kmetijskih delavcev v proizvodnji.

Pri uvajanju ekonomskih enot na posestvih in v zadrugah so kolektivi razbili bojazen strokovnjakov, da delavci ne bodo kos upravljavskim nalogam. Še več, prav ekonomske enote so tam, kjer že obstajajo, odkrile nekatere napake v dosedanjem gospodarjenju. Največ pripomb je bilo izrečenih na rovaš donosnosti živinorejske proizvodnje. Kolektivi živinorejskih ekonomskih enot so stvarno ocenili položaj in marsikje ugotovili, da doslej živinoreja ni bila donosna in zato zahtevajo, da jo opustijo. Čeprav so ponekod šla ta mnenja v skrajnost, je vendar spodbudno, da so se ekonomske enote tako resno in ostro zavzele za donosnejšo proizvodnjo.

Kolektivi nadalje tudi ugotavljajo, da bo uvedba ekonomskih enot narekovala spremembo načina dela raznih strokovnih služb, saj ekonomske enote potrebujejo stvarno strokovno pomoč pri samostojnem slepanju in odločanju. Strokovnjakov pa je v proizvodnji malo. Na občnem zboru so poudarili dejstvo, da sedaj dela neposredno v proizvodnji 144 agronomov, medtem ko je število le-teh v ustanovah zven proizvodnje 96, v kar niso všteti strokovnjaki republiških ustanov.

Razprave se je udeležil tudi predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo tovariš Stane Kavčič, ki je pozdravil dejavno razpravo in omenil nekatere bistvene probleme gospodarjenja v novih ekonomskih odnosih. -mr

Uralski zbor v Križankah

Ljubljana, 12. junija. Polni amfiteater letnega gledališča v Križankah je nocoj toplo pozdravil temperamentni zaključek prvega nastopa državnega uralskega zbora narodnih pesmi in plesov iz Sovjetske zveze, ki je po gostovanju v Franciji začel svojo turnejo po Jugoslaviji. Sedemdesetčlanski ansambel, ki ga vodi zasluženi umetnik B. D. Gibalin, je izvedel vrsto ruskih plesov in pesmi, v katerih je poter zlasti naravnost bravurnega ter zlasti naravnost bravurskega znanja v izvajanju plesov, čeravno so nekaterim točkam preveliki koreografski posegi zmanjšali svežino folklorne pristnosti. Gostje so pred zaključkom ob aplavzu občinstva zapeli tudi jugoslovansko dalmatinsko popevko, ob koncu pa sta fant in dekle v slovenskih narodnih nošah izročila nastopajočim lovorjev venec prireditelja — Ljubljanskega festivala ter akademske folklorne skupine »France Marolt«.

Umrla je najstarejša stalna obiskovalka gledališča

Po kratki bolezni je v soboto v Ljubljani umrla Francka Tirbičeva, neutrudna terenska družbena delavka in najstarejša stalna obiskovalka Slovenskega narodnega gledališča.

Lahko bi zapisali, da je s Tirbičevo legla v grob živa slovenska gledališka zgodovina, saj ni zamudila niti ene premiere v Drami SNG od prve predstave 6 februarja 1919 pa vse do današnjih dni.

Ob štiridesetletnem jubileju Drame Slovenskega narodnega gledališča v februarju 1959 je dramski delovni kolektiv skušal izkazati vsaj simbolično dolžno priznanje na slavnostnem pomenku z občinstvom ob štiridesetletnici je Francko Tirbičevo imenoval za svojo častno gostjo in ji izročil častno diplomo Stevilni obiskovalci tega jubilejnega pomenka z občinstvom ne bodo pozabili prisrčnosti tega edinstvenega dogodka.

Terenske družbene organizacije so s smrtjo Francke Tirbičeve izgubile zvesto in marljivo sodelavko, slovensko gledališče pa intimno prijateljico. Njenega pogreba so se včeraj, 12. junija, udeležili razen predstavnikov organizacij tudi predstavniki vodstva Slovenskega narodnega gledališča, Drame in Združenja dramskih umetnikov.

Bojan Stupica – direktor Drame Narodnega gledališča

Beograd, 12. jun. Na seji sveta Narodnega gledališča v Beogradu so sprejeli odstop dosedanjega direktorja Drame Miodraga Pavlovića. Potem ko je Gledališki svet proučil položaj v Drami Narodnega gledališča, je sklenil predložiti režiserju tega gledališča Bojanu Stupici, naj prevzame funkcijo direktorja Drame. Ker je Stupica privolil, je Gledališki svet sprejel predlog, da postane Bojan Stupica direktor Drame Narodnega gledališča.

JAT se zanima za »Caravel 7«

Beograd, 12. jun. (Tanjug) Pred predstavniki sekretariata ZIS za promet in zveze, uprave civilnega letalstva in JAT so danes na beograjskem letališču razkazali letalo »Caravel 7« z dvema reakcijskima motorjema, za njegov nakup se zanima JAT. V tem letalu je prostora za 80 potnikov, na uro preleti kakih 760 km.

Donosno zastopstvo

Iz »Politike« povzemamo, da predstavništvo zunanjetrgovinskega podjetja za zastopanje tujih tvrdk »Konim« iz Ljubljane že od leta 1956 nezakonito posluje v Beogradu. Tržna inšpekcija je tedaj zahtevala, naj podjetje legalizira svoje predstavništvo, kar pa mu ni uspelo. Zato so najeli likvidatorja Velimira Cizlja, ki pa je po treh mesecih prepričal delavski svet podjetja, da bi bilo škoda likvidirati predstavništvo.

Za predstavništvo ki je bilo prej na Terazijah, so najeli prostore v privatnem stanovanju v Francoski ulici, kjer so samo za adaptacijo potrošili milijon dinarjev. Razen tega je podjetje plačevalo po 16.000 dinarjev najemnine mesečno za pohištvo, ki ga po dejansko nikjer ni bilo. Vrh vsega so za tri uslužbence predstavništva kupili dva avtomobila, tako pravijo na beograjski tržni inšpekciji.

V Sloveniji je na obisku skupina jugoslovanskih novinarjev

Velenje, 12. jun. Skupina 20 novinarjev iz uredništev in radijskih postaj iz vseh ljudskih republik je danes dopoldne dopotovala v Slovenijo. Iz Zidanega mosta, kamor so prispeli zgodaj zjutraj in kjer jih je pozdravil predsednik Društva novinarjev Slovenije Dušan Benko, so novinarji odpotovali v Velenje. S predsednikom OLO Celje Rikom Jermanom so govorili o komunalnem sistemu, s predstavniki rudnika lignita Velenje pa o upravljanju podjetja, izgradnji in nadaljnjih perspektivah tega največjega slovenskega premogovnika. Po ogledu novega Velenja so novinarji odpotovali v Ravne na Koroškem, kjer si bodo ogledali tamkajšnjo železarno in se seznanili z njenimi problemi.

Pisma bralcev

Bo res obtičala gradnja šole v Dragatušu?

Tovariš urednik!

Kako potrebna je Dragatušu šola, smo že nič kolikokrat zapisali v razne prošnje na razne forume in oblastne organe, samo da bi dosegli razumevanje in podporo, da bi čimprej prišli do prepotrebne šole. Lansko jesen so začeli z gradnjo in jo nadaljevali letos spomladi. Zgradili so kletne prostore in pritličje, ki je še brez plošče. Prebivalci Dragatuša smo pokazali veliko požrtvovalnost, in se obvezali, da bo vsako gospodarstvo prispevalo za šolo 8000 dinarjev. To je pa za naše revno prebivalstvo kar precej, in mnogi so svojo obveznost že izpolnili. Prispevali so les, opravili prevože in razna dela. Tudi drugi so pripravljeni brez oklevanja izpolniti obljubo.

Sredi te delovne vneme pa nas je zelo neprijetno zadela vest z občine, ki napoveduje ustavitev gradnje, ker ni denarja. Vprašujemo se, ali naš kraj to res zasluži!

Izidor Dražumerič, Dragatuš

Na pristojnem mestu smo izvedeli, da bodo letos pri šoli v Dragatušu dogradili le pritličje. Za več ni denarja. Investicijska sredstva komun za šolstvo, združena v okrajnem skladu znašajo skupno nekaj manj kot 200 milijonov din v letu 1961. Vendar so to sredstva, ki se bodo predvidoma natekla iz proračunov do konca leta in bodo praktično dosegljiva prihodnje leto. V predlogu porabe sklada je tudi šola v Dragatušu s 45 milijoni dinarjev. Toda, kot povedano, sredstva še niso skupaj, razen tega pa obstoja resno vprašanje, če bodo letos sploh zbrana v taki višini. Večina občin v skladih za šolstvo ni zagotovila dovolj sredstev za redno potrošnjo, to je za osebne in materialne izdatke, za katere bo treba nekje poiskati manjkajočo razliko. Zato nekatere komune vključujejo ali vsaj zajemajo v potrošne šolske sklade tudi investicijska sredstva za šolstvo, v kolikor to seveda ne bo s predpisi onemogočeno.

Zakaj gradimo samo črpalke?

Tovariš urednik!

Zadnje čase beremo v dnevnem časopisju o prometnih nesrečah ter o vzrokih in posledicah le-teh. Res je največ — ali skoraj največ — nesreč zaradi vinjenosti voznikov, zato se povsem strinjam s predlogi dr. Milčinskega v nedeljski številki Vašega lista.

Vendar bi rad opozoril še na nekj drug vzrok nesreč, kjer je — bi lahko rekli — več »krivcev«. Gre za nesreče, do katerih pride zaradi tehničnih okvar na vozilih. Kolikokrat sem že prebral naslov nesreče: Odpovedale so zavore avtomobila, Nesreča zaradi okvare na krmilnem mehanizmu itd. kaj takih okvar je povzročilo prav katastrofalne nesreče — s smrtnimi žrtvami.

Mislim, da ne bi smeli pustiti na cesto vozil, ki so tehnično povsem neurejena. Pri nas je to še hujši problem, ker imamo veliko starih motornih vozil. V Angliji so to že odpravili s temeljitimi pregledi vozil, kjer so enostavno prepovedali vožnjo avtomobilom, ki so že prestari.

Kako pa preprečiti nesreče, do katerih pride zaradi okvar vozil med vožnjo? To je še huje pri voznikih amaterjih, ki navadno ne znajo popraviti vozila. Precej smo dosegli z uvedbo leteče servisne službe, vendar to še ni dovolj. Na misel mi pridejo nove moderne bencinske črpalke, kjer dobiš le gorivo in napolniš izpraznjeno zračnico, popraviti pa ne moreš niti najmanjše okvare, ker enostavno ni servisne delavnice. V tujini je ob vsaki črpalki tudi servisna delavnica: ali tvrdke, ki prodaja goriva, ali pa neke večje avtomobilske tovarne. Ali ne bi mogli tudi pri nas servisov »Zastave«, »Tomosa« ter drugih domačih tovarn motornih vozil priključiti posameznim bencinskim črpalkam? Ali ne bi morda večje servisne delavnice (Mercedes, DKW, Renault itd.) imele manjših delavnic — saj ni treba velikih servisov — prav tako pri črpalkah? Saj bi z manjšimi popravili lahko preprečili marsikatero hudo prometno nesrečo. Če že ne moremo tega napraviti pri starih, pa naj bi uredili servise vsaj pri črpalkah, ki jih bomo zgradili!

Tone Židan, Zalog 4

Korekten odnos do kupcev

Tovariš urednik!

Meseca novembra 1960 sem kupila zimske čevlje v prodajalni PEKO v Škofji Loki. Nosila sem jih štiri mesece. Z njimi sem bila zelo zadovoljna. Nenadoma pa se mi je en čevelj na zgornji strani pretrgal. Čevlje sem odnesla nazaj v prodajalno in zaprosila poslovodjo, da jih odpošljejo v tovarno, da tam ugotove, če je to morda tovarniška napaka. Obljubil mi je, da me bodo obvestili, kakšen bo odgovor. Odšla sem — z zelo malo upanja na ugodno rešitev.

Ni bilo dolgo, ko je prišel odgovor, da je bila res tovarniška napaka in da si lahko izberem druge čevlje, kakršnekoli, in to po ceni, ki sem jo plačala za prve čevlje, znižani za 700 din.

Zahvaljujem se tovarni PEKO iz Tržiča za pravilen odnos do potrošnika in poslovodji prodajalne PEKO iz Škofje Loke, za vljudnost.

Darinka Bohinc, Ljubljana, Ježica 85.

Kisle češnje

Tovariš urednik!

Te dni sem v trgovini s sadjem na Titovi cesti v Ljubljani, nasproti Gospodarskega razstavišča, videl v izložbi lepe črne češnje in tudi v trgovini je bila gajbica s češnjami enake vrste. Naročil sem kilogram teh češenj in odšel domov. Doma sem ugotovil, da je dobra tretjina češenj drobnih in kislih. Ali naj dirkam nazaj v trgovino, da mi jih zamenjajo?

Toda ali mi bodo to sploh storili? Res sem slabe volje. Kupil sem blago, ki je bilo slabše, kot sem ga naročil, tako da sem pravzaprav dvakrat preplačal. Vem sicer, da je letos s češnjami zaradi večnega dežja težko, toda kljub temu mislim, da so me nekoliko ogoljufali.

Venceslav Čopič, Ljubljana, Čufarjeva 17.

PROMETNE IN DRUGE NESREČE

SMRTNA NESREČA ZARADI IZSILJEVANJA PREDNOSTI

CELJE, 12. junija. — Včeraj ob 18.08 se je pripeljal s stranske poljske ceste na cesto I. reda Ljubljana—Celje v Latkovi vasi kolesar Ivan Jerman, star 45 let, doma iz Male Reke pri Preboldu. Jerman se ni prej prepričal, če je pot prosta, tako da je zapeljal v sprednji del osebnega avtomobila S-25614, ki ga je vozil Franc Šolar proti Celju. Jermana je vrglo na pokrov motorja, tako da je razbil vetrobran, nato pa je padel na cesto. Bil je takoj mrtev.

VOZIL PO LEVI STRANI OVINKA

NOVO MESTO, 12. jun. V soboto ob 9.45 sta se v Bistrici pri Mokronogu zaletela osebna avtomobila S-3472 (voznik Ivan Ostroveršnik) in S-3463, ki ga je vozil Danijel Hočevar. Ostroveršnik je pripeljal po levi strani ovinka, tako da se ni mogel izogniti nasproti vozečemu vozilu. Pri trčenju so bili laže poškodovani Danijel Hočevar ter njegova sopotnika Rudolf Zakušek in Karel Kozinc, ki so jih odpeljali v novomeško bolnišnico. Škode na obeh vozilih je nad pol milijona dinarjev.

PIJAN NA NEOPREMLJENEM KOLESU

LJUBLJANA, 12. jun Včeraj ob 23.40 se je peljal iz Ljubljane po Smartinski cesti vinjeni kolesar Alojz Striš. Že med vožnjo je večkrat padel in se poškodoval po obrazu. Vozil je po levi strani ceste (na kolesu ni imel luči, naposled pa je obležal na cesti pri Javnih skladiščih. Nasproti se je pripeljal motorist Marjan Bolta, ki je med srečavanjem z nekim osebnim avtomobilom prepozno opazil na cesti ležeče kolo. Zaletel se je vanj in padel — Kljub dolgoletnim akcijam TNZ različnim ukrepom proti vinjenim voznikom in kolesarjem z neopremljenimi kolesi se po naših cestah še vedno vozijo kolesarji, ki nimajo opremljenih koles in povzročajo prometne nesreče.

Z NOŽEM V HRBET

KRANJ, 12. jun. Danes ob 0.30 je šel z gasilske veselice v Predvoru Ivan Tekavec. Nenadoma sta ga napadla dva neznanca ter ga večkrat zabodla z nožem v hrbet. Tekavca so morali odpeljati v bolnišnico. Poizvedbe so v teku.

VINJENI ŠTUDENTJE NAPADLI MILIČNIKA

LJUBLJANA, 12. jun. Včeraj ob 22.40 je skupina približno 30 študentov napadla miličnika pred glavno pošto. Miličnik jih je mirno opozarjal, ker so kršili javni red in mir ter ovirali promet, ker so stali na sredi ceste. Studentje so bili vinjeni. Franca Stupičo, Dušana Čučka in Janka Cviteša so pripri do iztreznitve. Ostali študentje so se umaknili. Imenovani študentje bodo predani sodniku za prekrške.

Železniška nesreča pri Nišu

Niš, 12. jun. (Tanjug). Na železniški postaji Medjurevo pri Nišu se je pripetila davi železniška nesreča. Ekspresni vlak št. 104 Beograd-Skopje, ki je odpeljal iz Beograda sinoči ob 22.55, je zavozil v tovorni vlak. Ekspresni vlak je vozil v trenutku nesreče s hitrostjo 50 km na uro, tovorni vlak pa so ravno premikali. Vlakovodja ekspresnega vlaka Čedomir Miljković iz Popovca je bil mrtev, sedem potnikov pa je poškodovanih. Po prvih cenitvah znaša škoda nad sto milijonov.

Cestni promet na enem tiru

Podjetja naj izboljšajo svoj položaj z odkrivanjem notranjih rezerv

Delavci cestnega prometa so že dalj časa razpravljali, kako bi dali republiškim sekcijam v Združenju cestnega prometa FLRJ, ki se je z novim zakonom preimenovalo v Svet cestnega prometa pri Zvezni prometni zbornici, več pristojnosti, kot so jih imele doslej. Tako kot na ostalih področjih gospodarstva je prišla tudi tu do izraza težnja po decentralizaciji. Težava pa je bila v tem, ker naša zakonodaja za zdaj ne predvideva republiških prometnih zbornic, medtem ko republiška sekcija pri Zvezni prometni zbornici ne more nastopati kot samostojno pravno telo.

Položaj se je še zapletel, ko so v Sloveniji ustanovili Zbornico za industrijo, gradbeništvo rudarstvo in promet. Vanjo se je vključila večina podjetij cestnega prometa, pa čeprav so le-ta po drugi strani že obvezni člani Zvezne prometne zbornice. Tako je nastal nekakšen dvotirni sistem, ko obravnavajo iste probleme na dveh mestih: v republiški industrijski zbornici in v Sekciji cestnega prometa LRS pri Zvezni prometni zbornici. Da bi odpravili takšno dvotirnost, ki je bila značilna tudi že za prejšnje organizacijske oblike, je odbor sekcije za Slovenijo predlagal, naj bi se sekcija kot celota z vsemi svojimi člani vključila v republiško Zbornico in industrijo, gradbeništvo rudarstvo in promet. Sekcija bi bila tako po eni strani trdno povezana z republiško zbornico, obenem pa bi bila po drugi strani še vedno organ Zvezne prometne zbornice, točneje povedano, njenega Sveta za cestni promet. Probleme republiškega pomena bi obravnavali v republiški zbornici, zveznega pa v zvezni zbornici. O omenjenem predlogu je dokončno sklepal 5. plenum Sekcije cestnega prometa za LRS preteklo soboto v Bohinju in ga v celoti sprejel. Kakor poudarjajo, pomeni ta sklep važno prelomnico v delu sekcije prvi poskus, da odpravijo obravnavanje istih vprašanj na dveh mestih.

Na plenumu so načeli tudi vrsto problemov, med katerimi naj omenimo mednarodni transport in uveljavljanje novih gospodarskih predpisov v podjetjih. Sedanji instrumenti pa dajo podjetjem dovolj možnosti za njihov razvoj, če bodo znala z organizacijo dela, zniževanjem stroškov in drugimi ukrepi izboljšati svoje poslovanje.

Poseben problem pomeni za podjetje cestnega prometa mednarodni transport. V prihodnje bi morali s tesnejšo koordinacijo med zastopniki podjetij in organi, ki se pogajajo s predstavniki drugih držav, doseči boljše pogoje za poslovanje naših podjetij v mednarodnem transportu. Pokazalo se je namreč, da je prav pomanjkljivo urejeno prav na tem področju prineslo našim podjetjem že znatno škodo.

N. I.

V Sovjetsko zvezo sta odpotovali prvi skupini naših delavcev

Beograd, 12. jun. (Tanjug) Prvi dve skupini delavcev in uslužbencev Jugoslavije, ki bosta preživeli letos svoj letni dopust v Sovjetski zvezi, sta odpotovali sinoči in danes iz Beograda. Z odhodom teh dveh skupin se je začela letošnja izmenjava delavcev in uslužbencev med Zvezo sindikatov Jugoslavije in sindikati več drugih držav, s katerimi smo sklenili sporazume o takšni izmenjavi. Med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo bo izmenjanih po 170 delavcev in uslužbencev.

PO KONGRESU KPF IN CGT

Zavezništva v teoriji in praksi

Nedavni XVI. kongres Komunistične partije Francije in XXXIII. kongres največje francoske sindikalne centrale CGT (Generalne konfederacije dela, ki je le-tej blizu), sta razpravljala o svojih problemih in nalogah v ozračju, nastalem po neuspelem generalskem puču in ob evianskih pogajanjih. Oboje je vplivalo na potek teh dveh kongresov, bila je upoštevana komponenta njunih razglabljanj in hkrati tudi ena izmed izhodiščnih točk programov njune prihodnje dejavnosti.

Duh razprav in sklepi teh dveh organizacij so si tolikanj sorodni, da ni potrebno obravnavati vsakega kongresa posebej. Neznaten razloček med njima se je pojavil — v skladu z njunim posebnim značajem — le pri razglagah trenutnega položaja. Na kongresu Komunistične partije so poudarjali politično-gospodarsko pogojenost le-tega, na kongresu CGT pa so se pri razlagah oprijeli strokovno gospodarskih momentov. Ocena in pripombe na račun smernic in praktičnega delovanja, ki veljajo za eno, se v glavnem nanašajo tudi na drugo organizacijo.

Primerjajoč vodila, sprejeta leta 1956 na XIV. kongresu KPF, s sedanjimi, bi lahko dejali, da odražajo pozitivno, toda položno razvojno krivuljo. Leta 1956 je na primer stranka še vedno sodila, da je problem francoskih kolonij moč rešiti v francoskem državnem okviru, in to tako, da bi bivše kolonije kot neodvisne države še vedno ostale članice Francoske Unije. (To je bilo skoraj dve leti po začetku alžirske vstaje!) Na XV. kongresu KPF, junija leta 1959, je stranka predvidela rešitev alžirskega vprašanja na temelju samoodločbe. Sedanji XVI. kongres se je odločno zavzel za takojšnja enakopravna pogajanja, brez vsakršnih predpogojev in z edinim pristojnim sogovornikom — začasno alžirsko vlado.

Taka stališča, kot rečeno, govore o napredku. Toda ta sodba je upravičena le tedaj, kadar jih ocenjujemo zunaj razmer, v katerih so nastala.

Bivši francoski imperij je imel leta 1956 za seboj že Dien Bien Fu. Celo nekaterim realističnim meščanskim ideologom in politikom je to pomagalo do spoznanja, da za zrevolucionirano Indokino ni več okvirov Francoske Unije, ki bi jo ustavili in zadovoljili.

Leta 1959 je zasedal XV. kongres KPF skoro leto dni po sprejetju de Gaullove ustave in prav tako skoro leto dni po tem, ko je Gvineja izkoristila določbe te ustave in se odločila za neodvisnost. Razširiti na Alžirijo načelno pravico do samoodločbe, medtem ko te pravice drugi praktično že uživajo, res ne pomeni velikega koraka naprej. Razglašati potrebnost poštenih enakopravnih pogajanj z zato poklicanimi alžirskimi sogovorniki sedaj, ko pogajanja že teko (ne glede na manevriranje francoske strani in ne glede na več kot verjetne zaplete, ki jih bodo ta pogajanja še doživela preden bodo — če bodo — dopulula v pristan), je prav tako bliže stopicanju za dogodki kot pa prevzemanju vloge kažipota.

Nič manj problematično pa ni vprašanje vloge stranke, kadar ga osvetlimo s strani prakse. Še tako pozitivna vodila ostanejo nezapažena, če ne postanejo gibalna sila za dejanja. Teh pa je, zlasti učinkovitih, ki bi jih navdihnila in vodila stranka z željo, da ta načela približa uresničitvi, vsa ta dolga leta manjkalo.

Problem organiziranja širokih akcij pripelje na drugo področje, kjer se vsiljuje vtis, da je nedoslednost med sprejeto teorijo in izvajano prakso.

Francoska komunistična stranka je dolga leta po osvoboditvi pritegovala četrtino francoskih volivcev. Nobena druga politična organizacija se v tem pogledu ni mogla meriti z njo. Vendar tudi tak ugoden položaj nikoli ne dovoljuje, da bi zapostavljali problem potrebnih zaveznikov v boju za zmago sprejetih vodil. Vodstvo stranke je kot na prejšnjih, tako tudi na XVI. kongresu poudarilo, da je mogoče in potrebno široko zavezništvo med delavci, kmeti, izobraženci ter srednjimi sloji v mestih, in to ne le zato, da bi obnovili demokracijo, marveč, da bi izbojevali socializem. Vodstvo KPF meni, da daje primerno podlago takemu zavezništvu značaj de Gaullovega režima. Le-ta je poosebljena zaščita koristi monopolističnega finančnega mednarodnega velekapitala, ki po zakonih nujnosti zatira in uničuje šibak in nedorasel nacionalni kapital.

Te široke fronte mogočih zaveznikov doslej niso razgibali, še manj pa izkoristili. Zadnja leta je stranka zares na široko poprijela samo dvakrat — lani meseca januarja in letos meseca aprila ob poskusih skrajnežev uporov. Obakrat je ta skupna enotna fronta branila de Gaullov režim! Obakrat je bila ta fronta bolj ali manj rezultat samohotnega — ne pa dobro organiziranega — množičnega odpora grozeči fašistični nevarnosti. Stranka je bila samo del tega odpora, ki jo je prehitel, ne pa njegov pobudnik in voditelj.

Sodelovanje in usmerjanje mogočih zaveznikov k smotrom oddaljenejšega strankinega programa je torej še vedno samo programska zadeva. Toda mimo teh teoretičnih zaveznikov so v Franciji tudi take sile, ki bi jih stranka mnogo laže in hitreje pridobila za skupno delovanje, usmerjeno k smotrom, h katerim si prizadevajo danes že zelo široki sloji, k miru v Alžiriji na primer. Razpoloženje tako imenovanih levih sil je dozorelo za takšne nastope. Niti dejanj ni manjkalo. Toda, te manifestacije so namesto na odobravanje naletele na negodovanje in na kritiko vodstva komunistične partije. Temeljita analiza vzrokov te kritike kaže, da je šlo predvsem za vprašanje prestiža. Stranka je organizatorjem manifestacij očitala, da se niso posvetovali z njo in da so jo hoteli izkoristiti le kot udarno silo. Mar sme biti odločilno merilo za priključitev h kaki akciji vprašanje, kdo je dal pobudo zanjo, če je zaneslivo ugotovljeno, da je akcija koristna? Tako ravnanje ne priča samo o neprožnosti in škodljivem užaljenem samoljubju, marveč odkriva nevarno zapostavljanje pravil teorije o neogibno potrebnem taktiziranju, brez katerega nobena, še tako revolucionarna stranka ne more upati, da bo za svoje smotre pridobila sile, ki so manj revolucionarne, kot je ona sama. Brez teh pomožnih sil pa bi ti cilji ostali nedosegljivi!

S to taktično napako je vodstvo stranke okrepilo mnenje, ki je precej razširjeno, da so komunisti pripravljeni sodelovati z drugimi levimi strankami samo tedaj, kadar se le-te podrede njihovi volji.

Komunistična partija Francije si s tem sama postavlja zapreke na pot, ki vodi k zbližanju s francoskimi naprednimi silami, obsoja se še naprej na osamljenost, morda tudi na nadaljnje redčenje vrst svojega članstva. Verjetno pa celo na nove pojave notranjega nezadovoljstva, podobne nedavnim nesoglasjem, ki so prizadejala njen vrh in pripeljala do izključitve Casanove in Servina iz centralnega komiteja.

V. H.

Plameni in gost črn dim so prekrili izstrelni podstavek na letalskem oporišču Vandenberg v Kaliforniji, ko se je med vajo za bojno pripravljenost raztreščila medcelinska raketa »Atlas«. Uradna razlaga za nesrečo navaja napako v »za boju« na podstavku, v katerem leži raketa vodoravno, preden jo dvignejo, da bi jo napolnili z gorivom in izstrelili. (Foto: AP)

Sukarno na poti v Peking

Komunike o razgovorih indonezijskega predsednika s sovjetskimi državniki

MOSKVA, 12. junija (TASS). Z vnukovskega letališča je danes popoldne odpotoval v Peking indonezijski predsednik Sukarno, potem ko se je več dni mudil na obisku v Sovjetski zvezi.

Ob zaključku njegovega obiska so izdali uradno sporočilo, v katerem je rečeno, da so na razgovorih indonezijskega predsednika z najvišjimi sovjetskimi državniki izmenjali mnenja o vprašanjih nadaljnje razširitve prijateljskih zvez in sodelovanja med obema državama kakor tudi o vprašanjih sedanjega mednarodnega položaja.

V komunikeju je rečeno, da je največji cilj obeh vlad prispevati h krepitvi miru in k hitrejšemu razvoju človeštva na poti socialnega, kulturnega in gospodarskega preporoda.

Predsednik Sukarno je pozdravil razgovore Hruščeva s Kennedyjem in izrazil upanje, da je to prvi konkretni korak za ureditev vprašanj, ki še vedno ovirajo dosego trajnega miru v svetu.

Premier Hruščev je naglasil, da indonezijska vlada in predsednik Sukarno mnogo prispevata v boju za mir, za medsebojno razumevanje in razširitev mednarodnega sodelovanja.

Obe vladi, je rečeno v komunikeju, enodušno sodita, da je najvažnejši problem sodobnega sveta, od katerega sta v največji meri odvisna mir in varnost vseh narodov, splošna in popolna razorožitev ob strogi in učinkoviti mednarodni kontroli. Voditelji obeh držav so odločno obsodili imperializem in kolonializem v vseh njegovih oblikah in izrazili prepričanje, da bo sistem tlačenja in izkoriščanja odpravljen.

Obe vladi sta izrazili mnenje, da struktura Organizacije združenih narodov ni v skladu s sedanjim odnosom sil v svetu in da ne odseva dinamičnih sprememb, ki so se zgodile v zadnjih 15 letih.

Italijanski obisk v Washingtonu

Washington, 12. junija. (Reuter). Italijanski premier Fanfani in ameriški zunanji minister Rusk sta začela danes politične razgovore. Razpravljala sta o problemih NATO, razorožitvi, jugovzhodni Aziji in odnosih s Sovjetsko zvezo.

Na posebnem sestanku je italijanski premier obravnaval gospodarske probleme s finančnim ministrom ZDA Dillonom. Fanfani je bil tudi pri predsedniku Kennedyju in se z njim dve uri razgovarjal.

Modibo Keita v Kairu

Kairo, 12. jun. (MEN). Predsednik republike Mali Modibo Keita je prispel danes na uradni obisk v Združeno arabsko republiko.

PROCES V JERUZALEMU

»Kamerad Eichmann, pošljite nam lobanje!«

JERUZALEM, junija. Na nadaljevanju procesu proti Eichmannu je državni tožilec Gideon Hausner obtožil le-tega, da je različnim nacističnim institutom dobavljal človeške lobanje.

Potrdilo za to obtožbo so pisma, ki so si jih izmenjali Adolf Eichmann ter zdravnika SS dr. Brandt in dr. Wolfram Sievers. Zadnji je vodil rasistični institut v Strasbourghu.

Yechiel Di-Noor, poljski Žid, pisatelj s psevdonimom K. Zetnik, je omedlel med pričevanjem na Eichmannovem procesu v Jeruzalemu. Govoril je o grozodejstvih v koncentracijskem taborišču Oswiecim in spomin na preživele strahote ga je tako prizadel, da se je sesedel in omedlel. Dva stražnika ga skušata spraviti k zavesti. Proces so za nekaj minut prekinili, toda Di-Noor ni mogel več pričati. (Foto: AP)

Prvo Brandtovo in Sieversovo pismo je od 9. februarja 1942. Direktor rasističnega inštituta v Strasbourgu je v pismu sporočal, da potrebuje nekaj lobanj, judovsko-boljševiških komisarjev, in je zahteval od Brandta, naj mu jih preskrbi. »Glede na potek operacij na vzhodni fronti, je nadaljeval Sievers v pismu, ne bo težko ustreči moji želji. Teh ‚podljudi' (izraz je dobeseden) mora biti na pretek. Treba je samo porezati glave, jih primerno zaviti in odposlati v železnih zabojih.«

Ko so bili »študiji« nad lobanjami »judovsko-boljševiških komisarjev« končani, je rasistični inšitut nov. 1942 zahteval nov »material«. To krat so potrebovali 150 skeletov za potrebe rasističnega inštituta v Strasbourgu. In na koga bi se obrnil dr. Sievers, če ne na Eichmanna, ki je upravljal neizčrpen vir v koncentracijskih taboriščih, v plinskih celicah in v krematorijih Auschwitza. Zato je glavni zdravnik SS Brandt odredil, naj se rasistični inštitut v Strasbourgu poveže z Eichmannovim uradom. Ni treba posebej poudarjati, da se je vsemogočni izvedenec za židovske probleme z veseljem dal na voljo »znanstvenikom« iz Strasbourga. Dr. Sievers je poslal v Auschwitz posebnega odposlanca, ki je med še živimi izbral tiste, katerih okostja naj bi v kratkem obogatila zbirko v Strasbourgu.

Junija 1943 je bil izbor končan. Sievers je pisal Eichmannu, da je njegov strokovnjak izbral 115 ljudi, ki so določeni za to, da bodo čimprej postali okostnjaki. Šlo je za 29 Židov in 36 Židinj, ki so jih takoj dali v karanteno v Auschwitzu, da bi preprečili obolenje za tifusom. Potem so jih premestili v taborišče Natzweiler blizu Strasbourga. Iz dopisovanja med Eichmannovim uradom in rastističnim inštitutom v Strasbourgu vidimo, da so tam ostali samo kratek čas. To je toliko časa, kolikor je bilo nujno potrebno za zadnji pregled, preden so jih ubili in iz njih napravili okostnjake.

Hausner je predložil še en senzacionalen dokument. Gre za izpoved komandanta v Auschwitzu Rudolfa Hoessa, ki je bil v Varšavi obsojen na smrt. Hoess je ob tej priložnosti dopustil možnost, da so v Auschwitzu ubili milijon do milijon in pol Židov, ki so jih potem sežgali v krematorijskih pečeh. Le-te so imele zmogljivost 10.000 trupel na dan. Hoess je v Varšavi izpovedal, da je Eichmann vedno vztrajal pri zahtevi, naj pospešijo uničevanje Židov. Za to je predložil tudi načrt nove krematorijske peči. Le-te niso postavili, ker so se morali nacisti prej umakniti.

ŠTEVILKE

Pravosodno ministrstvo v Jeruzalemu je sporočilo, da je doslej proces proti Eichmannu stal 1,200.000 dolarjev. Sodišče je zasedalo 72-krat, vsega skupaj 252 ur. Govorilo je 109 prič: 98 Izraelcev, 5 Američanov, 1 Anglež, 1 Francoz, 1 Nemec, 1 Italijanka, 1 Luksemburžan, 1 Brazilec in 1 Kanadčan. Zapisniki so dosegli visoko številko 600.000 besed. Razpravo je doslej poslušalo blizu 40.000 ljudi.

IZJAVA PREDSTAVNIKA ZAHODNONEMŠKE VLADE

Nesprejemljivi pogoji

za sklenitev mirovne pogodbe in za rešitev berlinskega vprašanja

Bonn, 12. jun. (Tanjug). Uradni predstavnik zahodnonemške vlade je danes izjavil, da so za Zvezno republiko »nesprejemljivi pogoji za sklenitev mirovne pogodbe in za rešitev berlinskega problema«, ki jih je sovjetska vlada navedla v memorandumu, izročenem predsedniku Kennedyju na Dunaju.

Državni sekretar von Eckart je odklonitev za sodelovanje z vzhodnonemško vlado v pripravah za mirovno pogodbo obrazložil s tem, da Zvezna republika ne priznava DR Nemčije. Izjavil je, da bi štiri velike sile lahko sklenile mirovne pogodbe samo z eno splošnonemško vlado. Po njegovih besedah zahodni Berlin ni na ozemlju DR Nemčije in zato »sklenitev posebne mirovne pogodbe z Vzhodno Nemčijo ne bi mogla spremeniti njenega statusa.«

Predstavnik vlade je ponovil prepričanje, da bodo »zahodne sile čuvale svoje pravice v zahodnem Berlinu«, in pripomnil, da »Bonn stalno izmenjuje mnenje z Washingtonom, Londonom in Parizom«.

UMOR POLICIJSKEGA KOMISARJA V ALŽIRU

Nož in kljukasti križ

7. junija ponoči se je zaključila preiskava o umoru glavnega policijskeg komisarja za mesto Alžir Rogera Gavouryja. Policija je v dramatičnih okoliščinah aretirala tri padalce iz Tujske legije — eden izmed njih je Nemec Kaufmann, — ki so materialni povzročitelji zločina. V policijske mreže so padli tudi 1 zvezni agent z OAS (tajna armada alžirskih skrajnežev), dva desničarja, ki sta finansirala umor, in en agent, ki je novačil pripadnike v OAS. Policija je zaplenila večjo količino orožja in streliva, pri nemškem pripadniku tolpe pa so našli tudi zastavo s kljukastim križem . . . !

Komisar Gavoury je bil ubit v svojem stanovanju v bližini univerze v noči med 31. majem in 1. junijem. En teden prej je dobil komisar nalogo, da izvede nadrobno preiskavo o civilistih, ki so sodelovali v alžirskem puču. To je bil najboljši kažipot za policijo, kje je treba iskati ubijalce.

Policija je takoj začela rešetati kroge aktivistov, posebno vodstvo organizacije OAS.

Preiskava na kraju uboja je pokazala, da so umor izvršili strokovnjaki v svojem »poklicu«. Izvedenost morilske roke je spominjala na umor liberalnega advokata Popiea pred nekaj meseci.

Roger Gavoury je že dlje vodil preiskavo o tako imenovanih »plastičnih atentatih« v Alžiru, ki so jih povzročali desni skrajneži. Ni se menil za številna grozilna pisma, ki jih je prejemal. Ko mu je plastična bomba popolnoma uničila stanovanje, se je preselil za tri nadstropja više. Tam je bil tudi ubit.

Njegovo truplo so našli za pisalno mizo; smrt je nastopila po dveh strokovnjaško zadanih vbodljajih v srce. Umor je bil časovno do potankosti preračunan, kajti policija je ugotovila, da je nastopila smrt prav v času, ko je televizijska mreža oddajala neko kriminalno zgodbo, tako da bi se morebitni klici žrtve na pomoč pomešali s podobnimi glasovi na televizijskih zaslonih sosedov.

Umor policijskega komisarja Gavouryja sodi v vrsto terorističnih akcij desničarskih skrajnežev, ki so se po neuspelem generalskem puču v Alžiriji odkrito postavili proti francoski vladi v Parizu in skoraj nemoteno delujejo tako v Alžiriji kot v metropoli. Zato je toliko bolj nerazumljiva popustljivost francoskih oblasti, ki rade, če je le moč, zatisnejo vsaj eno, če ne obe očesi, kadar gre za pobornike »francoske Alžirije«

CARACAS — Ubitega dominikanskega diktatorja niso nameravali ubiti, ampak samo ugrabiti. To je izjavil eden izmed atentatorjev Pedro Livio Cedeno (na sliki) med zasliševanjem v bolnišnici, kjer leži od dne, ko so ga ujeli. Cedeno je bil ranjen med streljanjem, ko je bil ubit Trujillo. Izvedelo se je, da je takoj po umoru Trujilla njegov najmlajši sin Radames v histeričnem besu zagrabil brzostrelko in streljal na skupino političnih jetnikov. Novica o tem pokolu seveda ni iz uradnih virov, pač pa so jo priobčili nekateri severnoameriški časopisi, ki pišejo, da so jo dobili »iz zanesljivega dominikanskega izvora«. V glavnem mestu dominikanske republike »vlada zdaj presenetljiv mir«, kakor so sporočili člani posebne komisije Organizacije ameriških držav (OAS), ki so prišli v Ciudad Trujillo raziskovat »razvoj demokracije v Dominikanski republiki«. (Foto: AP)

ZSSR

Obračun s preteklostjo

MOSKVA, 12. jun. (Tanjug). »Stalin je preveč veroval v moč s fašistično Nemčijo sklenjenega pakta celo zjutraj 22. junija, ko se je začela vojna in ko so sovražnikove granate in bombe rušile sovjetska mesta in vasi ter pobijale ljudi, fašistični tanki pa so se valili po naši zemlji. Stalin je menil, da je to najbrž provokatorska akcija nekaterih nemških generalov.«

Ko »Komunist« analizira med drugim neuspeh sovjetske armade v začetku vojne, piše, da je bil pogojen z vrsto vzrokov. Po mnenju pisca tega članka »je bilo tik pred vojno izredno važno združiti največjo opreznost proti morebitnim provokacijam in strogo izpolnjevanje sovjetsko-nemškega sporazuma o nenapadanju z obrambnimi ukrepi in s polno vojno pripravljenostjo obmejnih okrožij.« »Zaradi velike Stalinove napake,« pripominja revija, »v oceni vojaškega in političnega položaja, ki je nastal tik pred začetkom vojne, pa do takšne združitve omenjenih faktorjev ni prišlo.«

Takšno oceno so objavili potem, ko so javnost ponovno opozorili na »kult Stalinove osebnosti«. Pozornost opazovalcev je vzbudila zlasti nedavna objava nekega govora predsednika Hruščeva, ki ga je imel že lani 17. julija »V življenju sovjetske države je bilo obdobje po Stalinovi smrti,« je rekel takrat Hruščev, »obdobje paralizirania in razčiščevania Naša Partija je načelno in ostro odkrila velike pomanjkljivosti in napake v svojem delu in se ni bala pred vsem svetom pokazati pomanjkljivosti, napake in neposredna pačenja, ki so se dogajala v obdobju kulta osebnosti. Mi smo to storili, da bi se rešili bolestnih in nevarnih pojavov minulosti, da bi se rešili vsega, kar je zaviralo ustvarjalne sile Partije in ljudstva ter onemogočalo napredek.«

Izvleček iz tega govora Hruščeva so objavili zdaj v ogromni nakladi. Hkrati je prišla v prodajo tudi knjiga »Vprašanja ideološkega dela,« v kateri je objavljen sklep XX. kongresa Partije o »kultu osebnosti« in njegovih posledicah.

Hkrati ima najširša javnost te dni priložnost, da se prek filma »Čisto nebo« spomni »važne družbene téme, povezane z obdobjem kulta Stalinove osebnosti«. »Ko so se ozrli na tisto težavno in mračno, kar je bilo značilno za to obdobje,« je pisal kritik v reviji »Literatura in žizn«, so avtorji omenjenega filma tako rekoč »prvi utrli pot k nadaljnjemu obravnavanju te téme«.

Sprožitev vprašanja Stalinovih napak in posledic kulta osebnosti prav v trenutku, ko se pripravljajo na bližnji kongres KP Sovjetske zveze, je vzbudila pozornost tukajšnjih opazovalcev.